

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra germanistiky

Diplomová práce

Poslech s porozuměním jako cílová řečová
dovednost a analýza učebnic německého jazyka
pro základní školy

Listening comprehension as a target language
skill (skill of speech) and Analysis of German
language textbooks for primary schools

Vypracovala: Jana Třebestová
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Hana Andrášová, Ph.D.

České Budějovice 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky kolektivu a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Českých Budějovicích

Podpis:

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych podkovala paní doc. PaedDr. Hanu Andrášovou, Ph.D. za odborné vedení během psaní této diplomové práce, za její cenné rady a připomínky, které mi pomohly při vypracování mé práce.

ANOTACE

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza poslechových cvičení zaměřených na poslech s porozuměním ve dvou vybraných učebnicích německého jazyka. Analýza má za úkol zjistit, kolik cvičení tyto učebnice nabízejí, zdali je jejich škála široká a o jaké typy se jedná.

Teoretická část práce se zabývá problematikou poslechu s porozuměním jako základní dovednosti. Prezentuje, jakým způsobem poslech ve výuce němčiny jako cizího jazyka probíhá, jaké problémy mohou nastat, co jej ovlivňuje. Dále se zabývá rozdělením poslechu samotného a typologií poslechových cvičení.

V praktické části jsou analyzována cvičení zaměřená na poslech s porozuměním ve dvou moderních učebnicích německého jazyka. Cvičení jsou analyzována z hlediska výukových cílů, je-li mají splňovat, a zdali tyto cíle odpovídají cílům, je-li deklaruje Společný evropský referenční rámec a Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Cvičení jsou dále analyzována dle jejich zařazení, tedy zdali stojí před poslechem, v jeho průběhu či navazují na něj, a dle jejich typu, o jaké se konkrétně jedná (například multiple-choice cvičení, Lückentext atd). Dále je zkoumáno, kolik cvičení která učebnice nabízí a jestli jsou rozmanitá. V závěrečné části jsou informace získané analýzou shrnuty, obě učebnice vzájemně porovnány a vyvozeny závěry pro výukovou praxi.

ABSTRACT

The main aim of this diploma thesis is analysis of listening exercises focused on listening comprehension in two chosen textbooks of German language. The aim is to find out how many exercises these textbooks offer, if their scale is wide, what are types of these exercises and if they are various.

The theoretical part deals with listening comprehension as a basic language skill. It informs us what is listening, how it works, what kind of problems can come and what influences this language skill. Then it deals with types of listening with comprehension and typology of listening exercises.

In the practical part are analyzed listening exercises in two modern textbooks of German language. These exercises are analyzed from the point of view of teaching targets that they should meet, then from point of view of where they are, if they are before, while or after listening, and also from point of view of their typology, what kind of exercises these textbooks offer. It's also analyzed how many exercises a textbook has and if they are various. In the final part of this work are summarized information extracted from this analyses and both textbooks are compared.

Obsah

1. ÚVOD	8
2. TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1 <i>Definice poslechu s porozuměním jako receptivní řečové dovednosti</i>	9
2.2 <i>Poslech jako proces</i>	12
2.3 <i>Poslech ve vyučování</i>	13
2.4 <i>Typy poslechu s porozuměním</i>	15
2.5 <i>Typy prezentace poslechového textu</i>	18
2.6 <i>Metodické postupy vedoucí k efektivnímu rozvoji poslechu s porozuměním</i>	21
2.7 <i>Obtíže při poslechu</i>	23
2.8 <i>Etapy poslechu a cvičení k nim náležící</i>	25
2.8.1 <i>Cvičení uvedená před poslechem</i>	25
2.8.2 <i>Poslechová cvičení uvedená v průběhu poslechu</i>	29
2.8.3 <i>Poslechová cvičení uvedená po poslechu</i>	32
3. PRAKTICKÁ ČÁST	36
3.1 <i>Analyzované učebnice</i>	36
3.1.1 <i>Stručná prezentace učebnice Macht mit! Učebnice němčiny pro základní školy a víceletá gymnázia, druhý cizí jazyk</i>	37
3.1.2 <i>Stručná prezentace učebnice Planet Kursbuch 2</i>	38
3.2 <i>Rozsah analýzy</i>	39
3.3 <i>Jsou v učebnici formulovány cíle, kterých má žák v průběhu výuky dosáhnout? Kde jsou tyto cíle případně uvedené? Jak velký je soulad deklarovaných cílů s cíli formulovanými v SERR a v RVP-ZV?..</i>	40
3.4 <i>Jsou poslechová cvičení přehledně označena? Je součástí učebnice či pracovního sešitu i CD, které mají žáci k dispozici?</i>	45
3.5 <i>Jsou poslechová cvičení i v pracovním sešitě?</i>	46
3.6 <i>Strategie v jednotlivých učebnicích</i>	47
3.7 <i>Analýza jednotlivých cvičení</i>	49
3.7.1 <i>Analýza poslechových cvičení učebnice Macht mit!</i>	50
3.7.2 <i>Analýza poslechových cvičení v pracovním sešitě Macht mit!</i>	67
3.7.3 <i>Shrnutí učebnice Macht mit!</i>	73
3.7.4 <i>Shrnutí pracovního sešitu Macht mit!</i>	75
3.7.5 <i>Analýza poslechových cvičení v učebnici Planet</i>	79
3.7.6 <i>Shrnutí učebnice Planet</i>	102
3.8 <i>Hlavní rozdíly mezi jednotlivými učebnicemi z hlediska poslechových cvičení</i>	105

4.	ZÁVĚR.....	110
5.	RESUME.....	113
6.	BIBLIOGRAFIE	115
7.	SEZNAM TABULEK	117
8.	SEZNAM OBRÁZKŮ	118
9.	SEZNAM ZKRATEK.....	119

1. ÚVOD

Pro svou diplomovou práci jsem si vybrala téma Poslech s porozuměním jako cílová dovednost a analýza učebnic německého jazyka pro základní školy. Toto téma jsem si zvolila, protože jsem zjistila, že ačkoli je teorie poslechu s porozuměním v různých publikacích velmi dobře zpracována (například Häussermann Ulrich a Piepho Hans-Eberhard, 1996, Perclová Radka, 1997, Zajícová Pavla, 2002), analýze poslechových cvičení se doposud nevěnovala žádná studie, která je mi známa. Proto jsem se rozhodla se touto problematikou hlouběji zabývat a analýzu poslechových cvičení ve dvou vybraných učebnicích zpracovat.

Hlavním cílem mé práce je zjistit, do jaké míry korespondují nejnovější učebnice *Macht mit!* a *Planet*, používané aktuálně na základních školách, s požadavky Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a s požadavky Společného evropského referenčního rámce.

Dále se zabývám tím, jak bohatou škálu poslechových cvičení tyto učební soubory nabízejí, jak často se v nich poslech objevuje a kolik cvičení jednotlivé lekce v průměru obsahují. Tento výzkum by měl ověřit, zdali jsou učební soubory *Planet* a *Macht mit!* z hlediska poslechu s porozuměním dostatečně kvalitní, zda je kladen náležitý důraz na rozvoj této dovednosti, jestli jsou cvičení zajímavá a zda slouží k poslechu motivují.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí, teoretické a praktické. V teoretické části se zabývám definicí poslechu s porozuměním, jeho zákonitostmi, jak tento proces probíhá a co jej ovlivňuje. Zde se také věnuji typologii poslechových cvičení. V části praktické analyzuji poslechová cvičení ve dvou vybraných moderních učebnicích německého jazyka *Macht mit!* a *Planet*. Obě učebnice jsou určeny pro výuku němčiny na 2. stupni ZŠ.

Doufám, že tato práce bude přínosná pro učitele německého jazyka, kteří se na základě informací dosažených analýzou v této diplomové práci mohou při výběru učebnice a poslechových cvičení pro svou výuku inspirovat.

2. TEORETICKÁ ČÁST

Tato část práce se zabývá vymezením, co poslech s porozuměním je, prezentuje, jakým způsobem tato dovednost funguje, co poslech ovlivňuje, jak se může tato dovednost ve využití provádět, dále vymezuje základní druhy poslechu a zabývá se jednotlivými typy poslechových cvičení.

2.1 Definice poslechu s porozuměním jako receptivní řečové dovednosti

Kapitola Definice poslechu s porozuměním jako receptivní řečové dovednosti se zabývá obecnou charakteristikou poslechu, tedy základními informacemi o této dovednosti a její důležitostí v procesu komunikace.

Definice poslechu s porozuměním dle Bausche, Christa a Krumma¹ (2003, s. 201), kterou potvrzují i dosafžené informace v praktické části této práce a která se v jejím přehledu vracím: *„Hörverstehen, das ist einerseits eine sprachliche Aktivität, die in engem Zusammenhang steht mit dem Sprechen. In der direkten Kommunikation ist es Bestandteil des fremdsprachlichen Interaktionsvorgangs. Andererseits kann Hörverstehen eine isolierte Aktivität sein: in der indirekten Kommunikation, vermittelt durch Medien wie Radio und Fernsehen, ist es eine eigenständige Fertigkeit, die die Teilnahme an der fremden Kultur ermöglicht.“*

Tato dovednost je v procesu komunikace nezastupitelná, je jeho nedílnou a velice důležitou součástí. Právě díky ní je možné pochopit obsah mluveného projevu. Jihoděpodobně jedinec vnímá různé zvuky a hlasy kolem sebe, slyší hlásky, slova a vztahy v mateřském jazyce, což považuje za něco zcela přirozeného a poslech vnímá jako samozřejmou součást své existence. O její klíčové funkci hovoří i Häussermann a Piepho² (1996, s. 19): *„Das Hören hat eine Schlüsselfunktion bei der Begegnung mit einer neuen Sprache. Mit dem Hören-Lernen fängt alles an – ó ganz besonders in einem kommunikativ orientierten Sprachunterricht.“*

Dle Hendricha³ (1988) je poslech s porozuměním v podstatě soubor procesů, které člověku umožní vnímat mluvenou řeč a rozumět jejímu obsahu, a které propojují akustické a fonetické dovednosti, znalosti lingvistiky a individuální předpoklady jedince k přijímání

¹ BAUSCH, Karl-Richard, Herbert CHRIST a Hans-Jürgen KRUMM. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 4., vollständig neu bearb. Aufl. Stuttgart: UTB, 2003.

² HÄUSSERMANN, Ulrich a Hans-Eberhard PIEPHO. *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie*. München: Iudicium, 1996.

³ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Vyd. 1. Praha: SPN Praha, 1988.

sly-ených informací. Poslucha od mluv ího b hem poslechu p íjímá (recipuje) informace, dochází ke vnímání zvukové podoby projevu a následnému pochopení jeho obsahu.

Jífl z názvu Poslech s porozum ní m vyplývá, fe se tato e ová schopnost skládá ze dvou základních inností, tj. sluchového vnímání ústního projevu a následn porozum ní jeho obsahu.

Poslech nám umofl uje nejen porozum t obsahu sd lení, ale také nám pomáhá byst it ná-sluch a pam . P i poslechu cizojazy ného projevu by m l flák pozorn vnímat jednotlivé rysy cizího jazyka, tj. rytmus, p ízvuk, melodii, intonac,i a p edev-ím by m l být schopen porozum t sly-eným informacím jako celku.

Sloflitost této e ové dovednosti vysv tluje i následující informace, kterou dokládá Bausch a Christ⁴ (2003, s. 202): šDas Hörverstehen ist ein komplexer Prozess, in dem verschiedene Komponenten zusammenwirken:

- die auditive Komponente, die das Wahrnehmen der akustischen Signale und die Diskriminierung der einzelnen Phoneme, Morpheme, Wörter und Sätze mit ihren prosodischen Elementen wie Intonation und Rhythmus umfasst,
- die semantische Komponente, die das Sinnverstehen von Lexemen, Wörtern und Wortkombinationen beinhaltet,
- die syntaktische Komponente, die in dem Beziehungserfassen der Wortketten, dem Durchschauen der Textorganisation, d.h. der Abhängigkeit der einzelnen Satzteile voneinander, besteht,
- die pragmatische Komponente, die die Funktionsbestimmung der Sätze in ihrem kommunikativen Kontext, d.h. das Erkennen von Sprechsituation und Sprechintention bewirkt,
- die kognitive Komponente, die auf den Kenntnissen der Textverarbeitung gesprochener Sprache, sowie der Differenzierung ihrer spezifischen Textsorten und deren syntaktischen und lexikalischen Besonderheiten beruht.õ

Z t chto informací vyplývá, jak sloflitý proces poslech s porozum ní m je a z kolika sloflek se skládá. Proto je ho nutné se fláky asto trénovat, aby se jejich schopnosti postupn zlep-ovaly.

⁴ BAUSCH, Karl-Richard, Herbert CHRIST a Hans-Jürgen KRUMM. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 4., vollständig neu bearb. Aufl. Stuttgart: UTB, 2003.

Dle Hendricha⁵ (1992/93, s. 322 ó 329) posluchač během poslechu ovšem nezůstává pouze neinným, pasivním recipientem informací, ale je od něj také vyžadována aktivita. Poslech vyžaduje naopak značnou fyziologicko-psychickou aktivitu, podmíněnou pozorností a soustředěností posluchače a jeho dostatečnými jazykovými znalostmi, zpravidla v tichu, nepřerušovaně a vyžadují ostatní vědomé dovednosti.

⁵ HENDRICH, Josef. *Poslech s porozuměním cizojazyčnému ústnímu projevu*. In: *Cizí jazyky*, ro. 36, 1992/93, s. 9 ó 10.

2.2 Poslech jako proces

Abychom co nejlépe pochopili, co poslech s porozuměním je a jakým způsobem funguje, je nutné zmínit, co v této oblasti vyjadřuje. Během poslechu dle Perclové⁶ (1997, s. 3-5) nastávají dva procesy, které jsou nazývány jako procesy "šdola nahoru" a "šshora dol". Při procesu "zdola nahoru" analyzujeme menší jazykové jednotky a dostáváme se k těm významům. To znamená, že během poslechu nejprve rozlišíme jednotlivé zvuky, slova, vety a díky našim znalostem fonologie, lexikologie a gramatiky daného jazyka tento text dekódujeme a přiřazujeme mu význam. Při procesu "šshora dol" využíváme znalosti, které jsme doposud získali. Znalosti a také určitá očekávání nám během poslechu pomáhají textu porozumět. Pro lepší pochopení zde uvedu příklad: Z rádia slyšíme záznam. Nejsme si úplně jisti, o jaký záznam se jedná, ale díky komentátorovému emocionálnímu projevu a slovu "Jágr", které jsme zaslechli, jsme schopni vydedukovat, že se jedná o hokej. Naše znalost jména Jágr a zkušenost, jak zní přenos záznamu hokejového zápasu, nám pomohly pochopit, o co se zde jedná. Byli jsme schopni zjistit téma poslechu.

Také gestikulace a mimika mluvčího a naše zkušenost s tím, jaká gesta a mimika mohou být u určitého sdělení používána, nám pomáhají porozumět mluvě ostatních lidí. Často, aniž bychom se nikomu rozuměli, na základě jeho výrazu pochopíme, o čem přibližně hovoří. Zdá se jedná o smutný příběh nebo naopak veselou historku. Díky tomuto poznání poté na projev náležitě reagujeme. Vě, co jsme v minulosti zažili, naše zkušenosti, které jsme během života nasbírali, používáme při procesu "šshora dol", který slouží k porozumění neznámého.

Především jako začátečníci v učení se cizímu jazyku jsme odkázáni hlavně na tento proces, díky němuž si mnohé informace domýšlíme. Při běžném poslechu využíváme obou procesů, jejich kombinace nám pomáhá slyšeným informacím co nejlépe porozumět.

⁶ PERCLOVÁ, Radka. *Poslech s porozuměním o aktivní, tvořivé činnosti*. In *Cizí jazyky*. ro. 40, 1997/97, s. 1-2.

2.3 Poslech ve vyučování

Tato diplomová práce je psána z pohledu didaktiky německého jazyka, a proto informace v ní obsažené budou neustále směřované k prostředí školy a vyučování.

Jak již bylo zmíněno, poslech mateřského jazyka bere jedinec za něco zcela přirozeného. Mateřtinu ve svém okolí slyší již od narození, hovoří jí jeho nejbližší. Jedinec vnímá specifické znaky daného jazyka (jeho fonetickou stránku, výslovnost různých hlásek a slov, intonaci a rytmus) zcela přirozeně a nenásilně. Proto se mateřský jazyk učí a rozvíjí celkem snadno. U jazyka cizího je tento proces mnohem náročnější. Ze zkušeností učení se mateřskému jazyku vyplývá, že by se s poslechem mělo začít již od co nejranější fáze učení se jazyku cizímu.

Dle Häussermanna a Piepha⁷ (1996, s. 20) existuje několik zásad, jak by měla vypadat cvičení k poslechu s porozuměním pro začátečníky, díky nimž by měli být blíže k poslechu co nejvíce motivováni a neměli by být od něj odrazeni:

„Höraufgaben und Übungen für Anfänger müssen:

- leicht sein (was nicht bedeutet, dass der Hörtext leicht sein muss). Es müssen
- viele Aufgaben und Übungen sein (und sie müssen so gut sein, dass Lernende und Lehrende Lust haben, sie alle zu benutzen). Je größer der Anteil des Hörens im Unterricht, desto leichter wird das Hören und Verstehen. Und, das ergibt sich aus dem Wörtchen *viel*, sie müssen
- vielfältig sein. Ein konzertiertes Angebot also, ein zusammenstimmendes Instrumentarium verschiedener Aufgaben- und Übungsformen. Die Schülerinnen und Schüler sprechen je nach *Lerntyp* und *Lerngewohnheit* auf die verschiedenen Formen ganz verschieden an.

Dle Zajícové⁸ (2002, s. 71-72) závisí úspěšnost porozumění poslechovému textu na poslechovém textu, posluchači a situaci.

- Zu den wichtigsten Eigenschaften des Hörtextes zählen Länge, Wortschatz, innerer Textstrukturaufbau, Textstruktursignale auf der Textoberfläche,

⁷ HÄUSSERMANN, Ulrich a Hans-Eberhard PIEPHO. *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie*. München: Iudicium, 1996.

⁸ ZAJÍCOVÁ, Pavla. *Didaktik der Fremdsprache Deutsch: Einführung in die Fachdidaktik des Deutschen als Fremdsprache*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2002.

funktionaler Stil, parasprachliche Elemente (Sprechtempo, Lautstärke, Stimmhöhe, Pausen u. Ä.);

- Kenntnisse, Erfahrung und Befindlichkeit des Hörers sind bei der Vorbereitung und Durchführung der Hörverstehenssequenzen in Erwägung zu ziehen (sprachliche Kompetenzen, Hörverstehensstrategien, Sachkenntnisse, Konzentration, Interesse, Erwartung, Ziel);
- Zu den Merkmalen der Situation, mit denen gerechnet werden muss, gehören akustische Bedingungen und Störungen.

Zusätzlich zu den oben genannten Faktoren, die die Hörleistung beeinflussen, gibt es noch andere Faktoren, die die Hörleistung beeinflussen, wie zum Beispiel die Länge des Hörtextes, die Struktur des Textes, die Sprachgeschwindigkeit, die Lautstärke, die Akustik und die Aufmerksamkeit des Hörers.

2.4 Typy poslechu s porozuměním

Kapitola 2.4 se zabývá druhy poslechu, které existují. Níže je uvedeno základní rozdělení, jež zmíní i J. Hendricha⁹ (1992/93) a R. Chodra¹⁰ (2006)

- intenzivní (detailní) - v tomto druhu poslechu je důležitější rozumět v-ěm informacím, které jsou v textu obsaženy. Posluchač musí být schopen porozumět celému textu, tedy i detailům, aby pochopil význam a smysl slyšeného
- extenzivní (obecný) - u tohoto druhu poslechu není důležitější rozumět v-ěm informacím (slovům), které jsou obsaženy. Poslech obsahuje i slova, která pro celkové porozumění nejsou příliš důležitá. Text pochopíme i tak, aniž bychom byli schopni pochopit každé slovo a porozumět mu. V poslechu extenzivním lze rozlišovat mezi poslechem selektivním a globálním.
 - selektivní - v tomto typu poslechu se soustředíme pouze na ty informace obsažené v textu, které jsou pro nás důležité, které zde chceme cíleně najít
 - globální - při poslechu globálním se snažíme porozumět pouze centrálním informacím obsaženým v textu, tj. takovým informacím, které jsou pro celkové porozumění nejdůležitější
- nepřímý (zprostředkovaný) - tento druh poslechu je zprostředkovaný nějakým technickým zařízením (telefonem, televizí, rádiem, počítačem). Patří sem například přenos ústního projevu (telefon, televize, rádio atd.) i zvukový záznam, který umožňuje poslech s určitým časovým odstupem a který je možno dle potřeby opakovat (CD, DVD, atd.). I zde můžeme dojít ke spojení auditivní a vizuální percepce, což umožňuje například televize, kde můžeme slyšet a vidět zároveň. Projev mluvčího ovšem stále prochází reprodukcí technikou.
- přímý (nezprostředkovaný) poslech - tato forma poslechu v t-ěch případech umožňuje posluchači slyšet i vidět, spojovat tedy auditivní a vizuální percepci (mimiku, gestikulaci, odeírání artikulačních pohybů úst mluvčího). Pro mnohé je přímý poslech právě díky spojení auditivní a vizuální stránky jednodušší. Dochází k lepšímu pochopení obsahu a přesnějšímu porozumění projevu. Každý člověk zná situace, kdy díky zhoršeným akustickým i jiným podmínkám není schopen

⁹ HENDRICH, Josef. *Poslech s porozuměním cizojazyčnému ústnímu projevu*. In: *Cizí jazyky*, ro. 36, 1992/93, s. 9-10

¹⁰ CHODRA, Radomír. *Didaktika cizích jazyků : úvod do nového oboru*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2006.

s p esností íci, o em mluv í hovo í. K lep-ímu porozum ní jeho projevu mu ale výrazn pomáhá e níkova gestikulace a mimika, výraz jeho obli eje. Jak jifl bylo e eno v p ede-lé kapitole (viz kapitola Poslech s porozum ním jako receptivní e ová dovednost), v porozum ní e níkova p ednesu nám výrazn pomáhá proces shora dol .

Zajícová¹¹ (2002, s. 71-72) ve své publikaci uvádí základní rozd lení na poslech globální a detailní. *šÄhnlich wie beim Leseverstehen (siehe unten) werden prinzipiell zwei komplementäre Kategorien der Hörverstehensaktivitäten unterschieden:*

- Durch das globale Hörverstehen wird der Gesamteindruck vermittelt bzw. der Sinn des Textes erfasst.
- Durch das detaillierte Hörverstehen wird Aufmerksamkeit auf inhaltliche oder formale Details gelenkt.õ

Chod ra¹² (2006, s. 76) rozd luje poslech s porozum ním následovn : šU poslechu jako cílové kategorie rozli-ujeme:

1. Orienta ní poslech: jde o poslech úvodní ásti mluveného projevu, po nífl se recipient rozhoduje, zda bude v poslechu pokračovat i nikoli v závislosti na zájmu o dané téma.
2. Selektivní, výb rový poslech: zam ũje se jen na p edem stanovené otázky. Co p esahuje, není p edm tem pozornosti.
3. Kurzoický, letný poslech: zam ũje se jen na hlavní informace, na to, co je v mluveném projevu podstatné.
4. Totální, intenzivní, pozorný, detailní poslech.

Hranice mezi t mito druhy poslechu jsou splývavé a nejasné. Krom toho se mohou jednotlivé druhy poslechu rychle st ídat podle m nící se intence recipienta.õ

Z t chto informací vyplývá, fle druh poslech je n kolik a publikace je lení a nazývají rozdíl . Základní rozd lení, jefl je pouflito v praktické ásti této práce, je ov-em následující: *poslech detailní*, ve kterém je d leflité porozum t p esn v-em obsaflným informacím v projevu, *poslech selektivní*, b hem kterého se poslucha zam ũje pouze na informace, jefl ho zajímají,

¹¹ ZAJÍCOVÁ, Pavla. *Didaktik der Fremdsprache Deutsch: Einführung in die Fachdidaktik des Deutschen als Fremdsprache*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2002.

¹² CHOD RA, Radomír. *Didaktika cizích jazyk : úvod do v dního oboru*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2006.

kteře jsou pro něj zrovna dleflité, a *poslech globální*, na jehož základ je posluchač schopn íci téma poslechu a o něm text pojednává, tedy shrnout základní informace. Tím, jakým způsobem jsou tyto druhy poslechu ve vyučování prezentovány, se zabývá následující kapitola.

2.5 Typy prezentace poslechového textu

Tato kapitola se zabývá způsoby, kterými lze poslech prezentovat a jeff mohou být použity ve výuce. Věchny druhy prezentace poslechového textu mají své klady i zápory, ty jsou zde popsány zvláě u každého typu. Pro jaký z nich se učitel bhem své výuky rozhodne, záleží na mnoha faktorech, a to například na jazykových znalostech a schopnostech žáka nebo na náročnosti poslechového materiálu (čím více je text obtížný, tím více je žádoucí, aby učitel porozumění takého textu žáku co nejvíce usnadnil například vizuální podporou a tím, že bude v nahrávce dlat pauzy a společně provádět shrnutí informací, které jíff byly věeny). Rozdělení, které je popsáno níffe, uvádí i Dahlhaus¹³ (1994) a Hendrich¹⁴ (1988)

- poslechový text je prezentován zároveň s psanou podobou tohoto textu a žáci mají bhem poslechu k dispozici jeho tiět nou verzi. Na kterým jedinc m d l a poslech velké problémy, a pokud mohou mluvený projev zároveň i íst, pak je pro ně tato innost jednoduěí, protože mohou snadno ji identifikovat slyěné hlásky a samotná slova. Tento druh prezentace je tedy velkou pomocí při porozumění poslechu.

V reálném životě se ověem zpravidla nesetkáváme s tím, že bychom informace, které slyěme, mohli zároveň i íst. Tento způsob prezentace tedy není příliš autentický a v reálné situaci používáný. Na kte í žáci tvrdí, že mít bhem poslechu k dispozici i psanou podobu textu je opravdu leh í a text snáze chápou, jsou díky tomu také více motivováni k poslechu a ke splnění úkol k němu určených. Tito žáci ověem také zmí ují, že pokud text zároveň i tou, pak se na poslech příliš nesoust edí a soust edí se více méně hlavně na jeho tiět nou podobu. Mluvený text, výslovnost daných slov, intonaci a tempo e i tedy často příliš nevnímají a soust edí se spíě na porozumění informacím v textu psaném. Nejedná se tedy uff v takové míře o poslech s porozuměním, ale spíě o tení s porozuměním. A poslech tím pak ztrácí svůj význam.

- poslechový text samotný, bez své tiět né podoby a jak jíff bylo věeno v předěléme bodě, poslechový text m že a nemusí být podpořen jeho tiět nou verzí. Mnozí odborníci se domnívají, že pokud žáci trénují poslech s porozuměním, pak by se měli soust edit pouze na daný poslech a nemít

¹³ DAHLHAUS, Barbara. *Fertigkeit Hören Fernstudieneinheit 5, Hörtexte*. München: Langenscheidt/Goethe Institut, 1994.

¹⁴ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyk*. Vyd. 1. Praha: SPN Praha, 1988.

k dispozici ti-t nou podobu tohoto projevu. fláci se tak více soust edí na fonetickou stránku dané e i. Více vnímají ústní podobu tohoto jazyka a jeho specifické rysy. Tento typ poslechu fláky více p ipraví na reálnou komunikaci.

- poslechový text je podpo en ilustrací ó pokud mají poslucha i k poslechu k dispozici obrázky související s tématem poslechu, pak je pro n porozum ní obsahu textu díky tomuto obrázku usnadn no. I v reálné komunikaci se asto setkáváme s ur itou vizuální podporou, která nám v pochopení ústního projevu pomáhá. Jedná se nap íklad o mimiku, gestikulaci i jednodu-e o ilustraci nebo jinou vizuální podporu týkající se daného tématu. Pokud tedy chceme se fláky cvítit poslech s porozum ním, pak je tento typ jeho prezentace velice nápomocný a v b fném flivot i reálný. Díky obrázku m fle flák snadn ji pochopit téma poslechu, o co v n m p jde, eho i koho se bude týkat a dal-í informace. K poslechu je tedy potom více motivovaný.
- prezentace celého poslechového textu bez p eru-ení ó poslechový text je prezentován celý bez pauzy, cofl se m fle jevit jako velmi náro né, av-ak pokud u itel nahrávku nep eru-uje a nechává ji voln bez p eru-ení plynout, flák se do informací, které sly-í, m fle lépe švfítō a zahloubat. Pokud není text podpo en svou ti-t nou podobou, pak se tento druh prezentace poslechu velmi podobá reálné situaci, fláci tím tedy získávají dal-í zku-enosti s poslechem a lépe se p ipravují na reálnou komunikaci v cizím jazyce.
- prezentace poslechového textu s pauzami ó cví íme-li poslech se za áte níky, pak je fládoucí, aby byl text rozd len na n kolik ástí a byl prezentován s pauzami. To je d leflité p edev-ím pro správnou motivaci flák , pro to, aby z poslechu nem li strach a nepovařovali jej za p íli- náro ný. flák si na tuto formu prezentace cizí e i postupn zvyká a je tím snadn ji vybudována jeho schopnost koncentrace. Reálné situaci se ov-em tento druh prezentace nepodobá. V reálné komunikaci zpravidla nemáme mofnost poslech stoupnout, vrátit se k nepochopeným ástem, promyslet si, co jsme mohli doposud sly-et a jaké informace pravd podobn p íjdou dále.

S tímto typem prezentace poslechového materiálu také souvisí pojem *anticipace*. Jedná se o jakousi spekulaci toho, co bude v textu e eno. Anticipace m fle probíhat p ed poslechem, kdy fláci s u itelem p emý-lí, jaké informace budou zmín ny. Tyto domn nky mohou vznikat na základ toho, fle poslucha i téma poslechu ví i k n mu vidí ilustraci. Anticipace m fle nastat

i b hem poslechu. U itel nahrávku stopne a s d tmi spole n p emý-lí nad tím, co bude e eno dále. Také mohou srovnat své p edchozí spekulace o tom, co v poslechu zazní, s tím, co v n m bylo doposud opravdu e eno. Zdali byly jejich domn nky správné i nikoli.

- poslech zprost edkovaný médiem ó díky neustálému technickému pokroku lze v dne-ní dob poufít velké mnofství nahrávek ur ených práv pro výuku cizího jazyka. Velkou výhodou takového poslechového materiálu je to, fle m fle být pu-t n, kolikrát je pot eba, a mohou v n m být d lané pauzy. Text je asto namluven n kolika postavami, flák si tedy zvyká na r zné hlasy (flenský, muflský, hlas dít te í). Ale i p es velký technický pokrok se mohou v nahrávce vyskytnout patrné -umy, které poslech zt flují, i jsou tyto -umy vytvá eny samotným médium.
- text je prezentován u itelem samotným ó tento druh prezentace je pro u itele náro n j-í, pon vadfl musí velmi d kladn dbát na správnou výslovnost, intonaci, p ízvuk a tempo svého p ednesu. Pokud u itel n kterou z t chto poloflek zanedbá, nejen fle tím m fle znep íjemnit a ztíflit poslech svých flák , ale také zp sobit, fle si fláci osvojí nesprávnou výslovnost cizích slov. Poslucha i si také mohou p íli-zvyknout pouze na hlas a projev svého u itele a ostatním e ník m, hlavn rodilým mluv ím, následn nemusí dob e rozum t. Velkou výhodou je ov-em fakt, fle u itel své fláky dob e zná a díky tomu jim m fle pomáhat s porozum ním daného poslechu, a to nap íklad tím, fle p izp sobí tempo své e i s ohledem na poslechové schopnosti flák , i do svého projevu m fle za lenit i mimiku a gestikulaci, zd raznit výrazy, které jsou pro porozum ní poslechu d leflité, nebo m fle b hem prezentace ud lat pauzu a shrnout se fláky spole n v-e, co jífl bylo e eno.

Praktická ást této diplomové práce se zabývá pouze prezentací poslechového textu, jefl vychází z nahrávky na CD, která mají k dispozici u itelé. To, jakým zp sobem je nahrávka pu-t na, poté záleflí na u iteli samotném. Zdali nahrávku pustí celou bez pauzy i v ní pauzy bude nechávat. Konkrétní doporu ení, jefl vycházejí z metodické p íru ky pro u itele, jsou e ena v ásti praktické.

2.6 Metodické postupy vedoucí k efektivnímu rozvoji poslechu s porozuměním

Jak již bylo zmínováno dříve, poslech s porozuměním je velmi náročná činnost, které je ve výuce cizích jazyků nutno vnovat náležitou pozornost. Uitel, je-li tuto činnost seřadit, by měl znát všechna úskalí, která mohou poslech díky své náročnosti přinést, a měl by dodržovat určité metodické postupy, kterými provádí tuto činnost tak, aby byl poslech co nejúčinnější. V této kapitole se zabývám strategiemi, které vedou k efektivnímu rozvoji poslechu s porozuměním, detailněji. Informace, které shrnují, co mohou porozumění poslechu pomoci, jsou pro lepší přehlednost uvedeny v několika bodech. Tyto informace vycházejí z učitelské praxe a zabývá se jimi Zajícová¹⁵ (2002) a Hendrich¹⁶ (1988).

- Je ověřeno, že dovednosti poslechu s porozuměním by se měly u uitelů ve výuce vnovat často. Čím častěji učitel slyší mluvený projev v dané cizí řeči, tím více si na tento jazyk a jeho fonetickou specifickou zvyklost zvyká a bude schopnější porozumět. Poslech je tedy nutné často procvičovat, což potvrzuje i Zajícová (2002, s. 70). Häufigkeit des Übens von Hörverstehen macht den Erfolg aus. Die Übung sollte möglichst früh einsetzen und systematisch betrieben werden. Hörübungen sollten kurz sein und am Anfang 15-30 Sekunden, später 5-10 Minuten dauern.
- Ze strany učitele je velmi důležité, jakým způsobem poslech ve výuce uvede. Je velmi žádoucí, aby učitel zjistil, jaký druh ústního projevu uslyší, zda se jedná o monolog, interview, televizní zprávy. Posluchačům v porozumění poslechového textu také velmi pomůže, když znají téma poslechu. Uitel tyto skutečnosti nemusí svým žákům pouze sdělit, poslech lze uvést i jinými způsoby, a to například tím, že před ním jeho téma naznačí, různými způsoby ho do výuky zakomponuje. Tímto způsobem může být mnoho dalších například brainstorming na dané téma, vhodně položené otázky týkající se dané problematiky (např. slyšíte, jak jste již o prezidentských volbách, co nyní probíhají? Znáte kandidáty? Atd.). Žáci mohou také k danému tématu přečíst článek či se podívat na krátké video.
- Před poslechem je také důležité zmínit, na co se má žák konkrétně zaměřit. Pokud k němu náležitě navede, je důležité se podívat, čeho se tato cvičení týkají,

¹⁵ ZAJÍCOVÁ, Pavla. *Didaktik der Fremdsprache Deutsch: Einführung in die Fachdidaktik des Deutschen als Fremdsprache*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2002.

¹⁶ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Vyd. 1. Praha: SPN Praha, 1988.

jaké znalosti a informace po fláku vyřadují, a ujistit se, že budou posluchači schopni tuto cvičení vypracovat, nebo jestli bude nutné jim s nimi pomoci (zopakovat slovní zásobu, přeložit neznámá slova atd.).

- pokud je poslech náročný, učitel může flákem vysvětlit a napsat na tabuli nové slovní výrazy, které z nahrávky uslyší. Především ty, které jsou pro porozumění textu důležité.
- ze strany učitele je také důležité, aby fláky informoval, že není nutné rozumět každému slovu, které je v poslechu slyšeno, že je důležité pochopit kontext textu
- je vhodné, aby byl poslechový text přečten vícekrát, ne pouze jednou. Posluchači by měli být o této skutečnosti před poslechem informováni. Tím se zamezí tomu, že budou zbytečně vystresováni, pokud textu neporozumí ihned napoprvé.
- v moderních učebnicích cizího jazyka jsou často uvedeny strategie, které flákem radí, jakým způsobem dané cvičení zpracovat, na co se mají zaměřit atd. I tyto mohou porozumění textu flákem ulehčit.

Toto přípravné a postprávní fázi poslechu je nutno klást velkou důležitost. Nesprávným či dokonce špatným uvedením poslechu může být velmi negativně ovlivněn zájem fláka o tuto aktivitu, poslech tím může být náročný, flák neví, co se po něm konkrétně vyžaduje. Všechny tyto faktory mohou přispět velmi demotivace.

2.7 Obtíže při poslechu

Kapitola 2.7 se zabývá problematikou obtíží, které mohou během poslechu nastat. To, v jaké míře člověk mluvenému projevu porozumí, závisí na mnoha faktorech. Záležitostí například na kvalitě a náročnosti poslouchaného projevu, na správném využívání kognitivních procesů i na fláku samotném. V kapitole Obtíže při poslechu jsou zmíněné nejčastější faktory, které mohou poslech ovlivnit a které také mohou správnému porozumění textu zamezit, jeřl uvádí i Hendrich¹⁷ (1988)

Faktory zabráňující správnému porozumění poslechu:

- poslechový text je příliš náročný: například, díky kterým flák neporozumí poslechovému textu, může být například samotný poslechový text, který je pro posluchače příliš složitý, užití jazykových výrazů, slovní zásoba i gramatiky, se kterou se doposud neseťkal, délka textu, kdy je text příliš dlouhý a fláci nejsou schopni si informace zapamatovat a udržet svou koncentraci. Také zvuková nahrávka i technické zařízení mohou být nekvalitní, pokud obsahují slyšitelné šumy, které dálejší poslech mnohem náročnější, mnohdy ařl nesrozumitelný.
- nesprávný přístup učitele: také učitel sám může negativně ovlivnit flákovu porozumění poslechu, pokud vybere nevhodný poslechový materiál, který je pro fláky nepřiměřený, příliš náročný. Učitel by měl své fláky a jejich dovednosti znát nejlépe a měl by být schopen odhadnout, zdali je poslechový text pro fláky vhodný, jestli mohou tento poslech zvládnout, i nikoli. Velmi důležitá je také samotná příprava na tuto aktivitu. Pokud ji učitel podcení a neprovede dostatečně pečlivě, pak mohou být fláci zmateni, netuší, pro budou daný text poslouchat, neví, na co se mají soustředit a jejich motivace na poslech tím velmi klesá.

Mnozí učitelé této omezené dovednosti ve výuce nevěnují dostatečnou pozornost a berou ji jako něco, na čem je příliš důležitý ařl nadbytečný. Pokud se ovšem tato aktivita s fláky provádí velmi zřídka, pak na ni nejsou zvyklí, což také může negativně ovlivnit další rozvoj jejich poslechových dovedností. Také nesprávný učitel v postupu přímo během poslechu může negativně ovlivnit porozumění daného textu. Pokud učitel dává během poslechu nadbytečné pauzy, pak se koncentrace flák snižuje a ti tak nejsou schopni se na poslechový text dobře

¹⁷ HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyků*. Vyd. 1. Praha: SPN Praha, 1988.

soust edit. Poslech by také m l být proveden více nejl jednou a fláci by s tímto faktem m li být je-t p ed ním srozum ní. Pokud nejsou, jsou z poslechu nervózní a bojí se, fle textu neporozumí.

- flák sám: zdrojem obtíflí p i poslechu m fle být ale i flák sám. Pokud je dít mén jazykov inteligentní i m fle být jeho schopnost osvojit si cizí jazyk nedosta ující. Dal-í p í inou m fle být vada sluchu fláka, nebo jeho sníflená jemnost, kdy není schopen dob e rozli-ovat fonetické prvky dané e i. I flákova nedosta ující schopnost soust edit se a udržet pozornost m fle být jednou z p í in, pro je poslech pro dít obtífln j-í.
- okolí: také akusti nost místnosti, ve které je poslech provád n, m fle do zna né míry ovliv ovat jeho porozum ní. Tato aktivita by nem la být provád na v p íli-hlu ném prost edí, nem ly by být kolem velké ru-ivé elementy a zvuková nahrávka a technické za ízení na její reprodukci by m ly být co nejkvalitn j-í a bez -um . Také rozm ry místnosti a povrch st n ovliv ují akusti nost místnosti a tím pádem kvalitu poslechu.

Z informací uvedených vý-e vyplývá, fle faktor , které ovliv ují poslech a jeho porozum ní, je mnoho, a proto by m ly být brány p i cvi ení poslechu v potaz. Pokud chce u ítel poslech se fláky vykonávat, pak by se na n j m l náleflit p ípravit a zamyslet se nad v-ím, co m fle porozum ní poslechu ovlivnit. M l by vybrat vhodný text, za ídit dobré podmínky a snaflit se zamezit v-emu, co by tuto íinnost mohly negativn ovlivnit. U ítel by si m l být v dom náro nosti této aktivity a svou p ípravu na ni nepodcenit.

2.8 Etapy poslechu a cvičení k nim náležící

Jak již bylo zmíněno, poslech s porozuměním je dovednost velice náročná a je třeba ji neustále trénovat a tím zdokonalovat. K porozumění poslechového textu pomáhají také cvičení, která k nám v učebnicích cizího jazyka zpravidla náleží. A když se v reálném životě s tímto cvičením v tísni nesetkáme, domnívám se, že jsou nedílnou součástí vyučovacího procesu a pro porozumění poslechu jsou velice důležité. Jejich cílem je fláknout v porozumění pomoci, motivovat je k této dovednosti a umožnit jim lépe ji zvládnout. fláknou se díky těmto aktivitám nezdokonalují pouze v poslechu s porozuměním, ale také ve čtení, mluvení a psaní, poněvadž jsou v nich mnohdy obsaženy i tyto ostatní dovednosti.

Existuje didaktické členění poslechových textů dle toho, kde se vzhledem k poslechu nacházejí. Toto rozdělení s konkrétními cvičeními, jímž se zabývá i Dahlhaus¹⁸ (1994), uvádím v podkapitolách níže.

2.8.1 Cvičení uvedená před poslechem

Tato podkapitola se zabývá cvičeními, jejichž zpracování je vyřadováno ještě před zahájením poslechu samotného. Pro porozumění slyšeného textu jsou velmi důležité a nápomocná a díky nim bychom měli být fláknou na následovný poslech lépe připraveni. Jedná se o přípravou fázi ještě před poslechem samotným. K porozumění určitého textu posluchači pomohou, když ví, jaké informace mohou zaznít - na co se má soustředít.

V tísni t chto cvičení stimuluje proces šshora dol ů (viz kapitola Poslech s porozuměním jako receptivní dovednost). Zpravidla se jedná se o aktivity, kdy fláknou nad tím, co bude v poslechu čeno, čeho se poslech týká a jaké informace se v něm mohou objevit. Společně mohou předem let nad tím, jaké myšlenky se v textu objeví, shromáždit je a zapisovat na tabuli, spekulovat, jaké postavy budou mít v poslechu svou roli a jak budou jednat. Po poslechu se mohou ke svým prvotním domněnkám vrátit a porovnat, jak moc byly jejich odhady správné, jestli bylo v poslechu čeno to, co se domnívali, že v něm čeno bude, či nikoli.

¹⁸ DAHLHAUS, Barbara. *Fertigkeit Hören Fernstudieneinheit 5, Hörtexte*. München: Langenscheidt/Goethe Institut, 1994.

I v reálném životě se můžeme s touto přípravnou fází před poslechem setkat, a to například v televizi, kdy nám na začátku zpráv moderátor stručně oznámí, co ve zprávách zazní (aby své diváky ke zhlédnutí dále kladně motivoval).

Úkoly, které jsou zadány před poslechem, nám pomáhají koncentrovat se správným směrem. Pokud víme, že je téma poslechu bydlení, pak se můžeme soustředít na slovní zásobu a informace týkající se tohoto tématu a můžeme předem myslet na témata jiná, například na politiku, -kolství apod. Naše mysl proto není tak zatížená.

Aktivita, která je prováděna před poslechem, by ale neměla být příliš dlouhá. Je žádoucí, když žáci společně vymýšlejí hypotézy, co v poslechu zazní. Není ovšem příliš dobré, když tatoinnost trvá příliš dlouho. Pokud ano, žáci začínají být z dlouhého předemílení nad obsahem poslechu unaveni, ztrácejí chuť s užitkem spolupracovat, ztrácejí také koncentraci, jsou znudeni a poslechový text už ani slyšet nechtějí.

Cílem přípravné fáze je tedy žáky k poslechu co nejvíce motivovat, připravit je na něj, povzbudit a co nejvíce jim v jeho porozumění pomoci.

V následující části se zabývám aktivitami (zpravidla krátkými cvičeními), která můžeme učitel se žáky před poslechem provádět.

- Asociogram o poslechové cvičení, které je velmi jednoduché a pro učitele vcelku nenáročné. Žáci potřebují pouze papír a tužku, učitel tabuli a nahrávku s poslechovým textem. Jedná se o aktivitu, ve které musí žák vymyslet co nejvíce slov, která si asociuje s tématem, které mu učitel zadá. Téma by se mělo shodovat s tématem poslechu, který bude následovat. Téma poslechového textu je například nakupování. Učitel žákům zadá úkol, aby si vzali papír s tužkou, doprostřed papíru si nakreslili ovál, do něj napsali slovo nakupování a kolem mu připsali minimálně šest slov, která je ve spojitosti s daným výrazem napadnou. Učitel si ovál předkreslí i na tabuli a po nějaké chvíli, když jsou žáci se svou prací hotovi, jsou učiteli sdělována slova, která žáci vymysleli. Ten je poté zapisuje na tabuli.
- Brainstorming o cvičení založené na podobném principu jako asociogram. Učitel zadá téma a žáci vymýšlejí, co vše je k němu napadne. Tyto myšlenky jsou poté zapsané na tabuli.

- Mylenková mapa ó základní mylenka i tohoto cvení je podobná předchozím dvěma (asociogramu a brainstormingu). Princip spoívá v tom, že se do středního papíru napíše slovo, nadážený pojem jako například u asociogramu, a úkolem žáků je vymyslet co nejvíce slov, slovních spojení i v t k danému tématu, nebo staí pouze nakreslit obrázek, který se tohoto téma týká. Od slova / obrázku, co napsali, pokračovat dále dalším pojmem, který je v dané spojitosti napadne. Mezi slovy / obrázky dlat spojovací áry, aby byly patrné souvislosti. Klíových pojmm že vylpnout díky této metod více. Ty se poté mohou na papí e zdraznit.

Tyto typy cvení jsou vhodné k tomu, aby si žáci uvdomili, co mohou od poslechu a v jeho průběhu očekávat, a připomenuli si slovní zásobu týkající se daného tématu. Cvení je vhodné i k rozíení nové slovní zásoby. Ne všechny slova, která žáky napadnou, umí přeložit do německého a výraz na tabuli napíše. Seznam nových zapsaných slov si poté žáci s učitелеm společně osvojují.

Učitel může s tímto cvení pracovat i dále tak, že bude žáky klást otázky typu, kde a co nejraději nakupují, s kým, jak často atd., tedy propojit tuto činnost jeť s ostatními činnými dovednostmi.

- Ústní cvení založené na ilustraci, odhad tématu poslechu - porozumění poslechu lze podpořit a ulehčit tím, že před ním můžeme poufít ilustraci situace, která v poslechu zazní. Obrázek, na který se učitel se žáky před vlastním poslechem podívá a společně ho analyzují a okomentují, může velmi dobře pomoci porozumět následovnému poslechovému textu. Žáci mohou očekávat, co bude v textu řečeno, aktivuje se tím jeho předvdomí a na poslech je více motivovaný.

Učitel se žáky ptá na jejich názor, na to, co a koho na obrázku vidí, postupně sbírá vyjádření žáků a společně o obrázku diskutují.

Příprava na tuto aktivitu op t není náročná, zapotřebí je pouze vhodná ilustrace a nahrávka k poslechu.

I zde může učitel se žáky pracovat dále a to například tak, že pokud jsou na obrázku vyobrazeny nějaké postavy, které spolu hovoří, pak se učitel žáky ptá, o čem si myslí, že ony postavy mluví, jaké je téma jejich rozhovoru, v jakém vztahu osoby vzájemně jsou, a společně s d tmi sepíše možný dialog těchto postav.

- tzv. Bildsalat – jedná o typ poslechového cvičení, které je opřeno založeno na ilustraci. Obrázky, které posluchači dostanou k dispozici a se kterými mají pracovat, utváří dohromady určitý příběh, který na první pohled není patrný, protože není podle obrázků správné. Jsou zperoházené. Úkolem žáků je spojit k sobě tyto ilustrace v takovém pořadí, v jakém si myslí, že by mohly být, aby příběh dával smysl.

Jedná se o podobnou aktivitu jako v předchozím cvičení, nyní jsou ale žáci do úkolu více zapojeni tím, že se nejedná pouze o jeden, ale o více obrázků, které musí sami poskládat. Po jejich seřazení se s obrázkem mohou pracovat podobně jako v předchozím cvičení, tedy diskutovat o tom, jaké postavy jsou zde vyobrazeny, v jakém vztahu vzájemně jsou, čeho se příběh týká atd. Poté následuje samotný poslech a žáci si kontrolují, zdali obrázky se seřadily ve správném pořadí tak, jak je uvedeno v poslechovém textu.

U této cvičení lze ve využití pracovat dále a to tak, že žáci mohou vymýšlet, jak se bude příběh rozvíjet dále. Co se v něm bude odehrávat. Tato práce může probíhat i ve dvojicích, skupinách. Poté spolu své myšlenky prodiskutovávají.

- Komiks – poslechové cvičení, ve kterém mají žáci za úkol přečíst šubliny se slovy, tedy myšlenky postav z komiksu, ke správné postavě na obrázku. Nejprve by se žáci měli seznámit s obrázkem, určit téma komiksu, popřemýšlet, o čem daný příběh je. Posluchači se mohou společně dohadovat o tom, co postavy říkají, odhadovat jejich možné vyjádření. Následně se seznámí s textem v bublinách, v klidu si jej přečtou a s pomocí učitele se vysvětlí nepochopené úseky i přelí slova, která jsou neznámá. Následně se žáci pokusí přečíst bubliny k postavám. Poté přichází na řadu samotný poslech, kdy si žáci kontrolují, jestli vyjádření v bublinách přečtili k jejich čarce m správně.

Cílem této aktivity není to, aby žáci bezpodmínečně správně přečtili monology k odpovídajícím čarce m, ale to, že se před poslechem seznámí s tématem poslechu a zjistí, čeho se bude týkat, což jim pomůže při porozumění poslechového textu.

- Cvičení založené na otázkách kladených k tématu poslechu, konverzace na přisluné téma – často jsou před poslechem kladené otázky týkající se tématu poslechu. Je-li tématem poslechu domov, jsou často položeny otázky typu, co žáci považují za svůj domov, kde se cítí doma, zdali bydlí na vesnici i ve městě atd.

Na tyto otázky mají sami odpovědět a tím pádem nad danou problematikou popemýlet. Taková aktivita je lépe motivuje na poslech, který bude následovat, fláci piblifn v dí, co mohou očekávat, a jejich koncentrace se tím zvýí.

- Text zam ený na tení ó také text, který si fláci mají p ed poslechem p e íst, m fle v porozum ní následného poslechu pomoci. Aktivuje motivaci flák , kte í v dí, o jaké téma se bude jednat, a na poslech budou lépe p ipraveni. Text je také asto nutný k tomu, aby byl fláci schopni vypracovat cvi ení náleflící k samotnému poslechu. Jsou v n m obsaflené informace, které jsou pro zpracování poslechového cvi ení d leflité a pot ebné.

2.8.2 Poslechová cvi ení uvedená v průběhu poslechu

V této podkapitole se zabývám cvi eními, která mají poslucha í vypracovat v pr b hu samotného poslechu. Aby byl flák schopen cvi ení vypracovávat a zároveň poslechový text vnímat, je d leflité, aby tato cvi ení nebyla p íli– dlouhá a aby byla co nejvíce zajímavá a motivující tak, aby m l poslucha co nejv t–í snahu v textu pot ebné informace najít. Cílem této fáze je správné porozum ní textu a schopnost vyhledat pot ebné informace. V p edchozí ásti byli fláci na poslech p ipraveni, pravd podobn jim bylo sd leno téma poslechu, ví, jaké informace mohou v textu zazn t. V této fázi je d leflité, aby fláci pochopili, o em text pojednává. Není ov–em d leflité rozum t kaflnému slovu v n m obsaflném.

Níflé jsou uvedené n které p íklady cvi en, která se mají vypracovat v pr b hu poslechu.

- Spojování íslic / písmen ó cvi ení velmi vhodné k procvi ování této slovní zásoby. fláci dostanou papír, na kterém jsou nakresleny íslice í písmena. Na základ poslechu pak mají spojovat ta ísla / písmena, která usly–í. Jejich spojením z nich nakonec vznikne obrázek.
- Diktát ó klasické cvi ení, ve kterém jsou diktována ur ítá slova, slovní spojení í v ty a flák je má zapisovat. Diktátem se zabývá i Häussermann a Piepho¹⁹ (1996, s. 43) šDiese Übungsform vereinigt auf einfachste Weise vier Sprachtätigkeiten:
 - Phonetisches Hören: das Erfassen und Deuten der Laute, Töne, Akzente
 - Hörverstehen: das Erkennen und Verstehen des Sinnzusammenhangs

¹⁹ HÄUSSERMANN, Ulrich a Hans-Eberhard PIEPHO. *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie*. München: Iudicium, 1996.

- Grammatishes Hören: das Durchschauen (besser: Durchhören) des syntaktischen Aufbaus
- Orthographie.õ

Práv díky t mto v-em innostem se m fle diktát jevit jako cvi ení náro n j-í a diktovaný text by m l být vybírán s pe livostí a uváfením.

- Obrázkový diktát ó tento typ diktátu se dá velmi dob e pouflít v r zných formách, v r zných t ídách a tudífl i na r zných stupních obtíflnosti. Jeho p íprava není náro ná ani pro u itele, ani pro fláka. Zapot ebí je pouze papír s tuflkou a poslechový text. Díky obrázkovému diktátu se dají velmi dob e procvi it nap íklad p edloflky, p íslovce místa i slovní zásoba z r zných obor (bydlení, nábytek, zví ata atd.). Dle náro nosti m fle být diktát r zn dlouhý.

P íklad: fláci si nakreslí obdél ník, který má znázor ovat obývací pokoj. U itel poté dále diktuje. šUprost ed tohoto pokoje je velká seda ka, na které leflí ko ka. Vedle ní po pravé stran stojí malý stolek, na n m leflí papír s tuflkou a kniha. Vedle stolku stojí flidle. Napravo od seda ky je okno a na n m n kolik kv tiná s kv tinamií .õ

Obrázkový diktát je vhodný i pro práci ve dvojici / skupin . fláci si mohou sami vytvo it podobný diktát a zkou-et si ho vzájemn ve dvojicích i skupin . Také mohou mezi sebou vzájemn soupe it. Rozd lí se na dv afl t i skupiny, které mají za úkol kreslit to, co sly-í. Skupina, jejífl obrázek se nejvíce podobá popisu uvedenému v diktátu, vyhrává.

- Plán m sta, ozna ení cesty ó velmi p ínosné cvi ení na poslech s porozum ním, které procvi uje slovní zásobu typu vpravo, vlevo, odbo it, rovn atd., tedy slovní zásobu, která je velice d leflitá pro b flnou komunikaci v reálném flivot . P ed poslechem je fládoucí procvi it základní sloví ka, která se daného tématu týkají a která budou v poslechu pouflita. Následn se flák m rozdá mapka m sta a fláci se v ní spole n zorientují tak, fle jim bude u itel klást otázky, kde se nachází radnice, park, zdali je na mapce banka atd. Poté jim bude pu-t na nahrávka s poslechem a jejich úkolem bude zakreslit do mapky cestu tak, jak je v nahrávce e eno.

Volba m sta není rozhodující, ale pokud mají d ti naplánovanou exkurzi i výlet do ur ité destinace, pak m fle pro poslech u itel zvolit práv místo, kam se chystají. Výb r m sta

lze také propojit s jiným vyučovacím programem. Pokud se fláci ve vlastním prostředí zabývají Prahou, pak můžeme pro poslech zvolit Prahu i nějakou její část.

Toto cvičení lze provést i ve skupinách nebo dvojicích, kdy jeden ze fláků cestu diktuje a další ji zakreslují.

Orientace v plánu města je pro fláky zpravidla velmi zábavná a dříve nebo později naživo reálnou situaci, kdy jsou v cizím jazyce dotázáni na určitou cestu a oni sami se budou muset v cizím městě zeptat, kudy se vydat a kde nalézt bod, který hledají. Z nahrávky je také patrná výslovnost cizích měst a názvů ulic, což je pro reálný život velmi fládoucí. Fláci budou schopni daný výraz rozpoznat.

- Označení slyšených slov o v této aktivitě je flákům rozdán pracovní papír s namalovanými i napsanými pojmy, které budou v poslechu zmíněny. Probírá-li se například téma bydlení, pak je na pracovním papíře napsán nebo nakreslen stůl, židle, okno, skříň, postel. Uitel by měl se fláky pracovní list společně projít a ujistit se, že rozumí každému uvedenému pojmu. Poté by měl fláky informovat o tom, o čem se daný poslech týká. Fláci se například jedná o monolog třináctiletého chlapce, který se s rodiči přestěhoval do nového domu a popisuje svůj nový pokoj, ze kterého je nadšen. Pokud dříve během poslechu některé z předepsaných (předkreslených) pojmů uslyší, pak ho zakroužkuje. Protože ve učebnicích souborech toto cvičení pojmuto i tak, že je v poslechovém cvičení seznamem kolika slov a fláci mají z tohoto seznamu zakrtnout ta slova, která jsou v poslechovém textu zmíněna.
- Pohybové cvičení je jednoduchá aktivita, kdy se fláci pohybují dle instrukcí, které slyší (například jdi k tabuli, jdi k oknu, sedni si na židli, ukaž na oko, nos, ústa, pod stolem, mezi tabulí a lavicí). Instrukce zazní buď z nahrávky, nebo přímo od uitele (existuje i varianta). V tomto cvičení lze dobře procvičit slovní zásobu typu nahoru, dolů, přeslovoce místa, slovní zásobu týkající se nábytku, vybavení učebny i částí těla. Pohybové cvičení je velmi vhodné i v tom případě, kdy uitel registruje únavu svých fláků během vyučovací hodiny. Pak můžeme použít tuto jednoduchou aktivitu, při které se jejich koncentrace opět zvýší.

Posluchači se také mohou vzájemně kontrolovat, protože sami vidí, kdo udělal chybu. Dá se tedy použít i jako soutěž s tím, že kdo udělal nejmén chyb, vyhrál.

- Text s mezerami (Lückentext) – jedná se o text, ve kterém schválně chybí několik slov a slovních spojení a úkolem žák je tato slova na základě poslechu doplnit. Mezery by neměly následovat příliš rychle za sebou, žák by měl být schopen se v textu dobře zorientovat a mít dostatek času na vyplnění mezer.
- Cvičení založené na píčování informací z textu – žák má určit pojmy, které jsou v poslechu zmíněny – v tomto typu cvičení mají posluchači za úkol vhodně přidat informace, které v textu zazněly, k osobám a různým pojmům (věcem), kterých se daný poslech týká. Z poslechu je například patrné, že se jedná o rozhovor několika přátel. Každý z přátel sdělí určitou informaci. Úkolem posluchače je přidat danou informaci (která je ve cvičení nabídnuta) ke správnému věníkovi. Cvičení může být také vytvořeno tak, že žáci dostanou několik pojmů typu lékař, sportovec, matka atd. Následně je žákům puř na nahrávka, na které je nahráno několik za sebou následujících monologů. První monolog je například monolog lékaře, který vypráví o své práci, pacientech, o svém profesním životě. Na základě informací, které v monologu žáci slyšeli, je jim přidat ke správnému věníkovi. Vybrat z nabídky lékař, sportovec, matka atd., tedy z nabídky, která jim byla dána na začátku.
- Seřazení informací z poslechového textu do správného pořadí – v tomto druhu cvičení je žákům na pracovním papíře nabídnuto několik výpovědí, které jsou vytvořeny na základě informací zmíněných v poslechu. Žáci poté mají tyto výpovědi seřadit do takového pořadí, v jakém jsou uvedeny v poslechu.
- Poznámky k poslechu – úkolem žák je si zapsat během poslechu informace, které se po nich vyřadují.

2.8.3 Poslechová cvičení uvedená po poslechu

V této podkapitole se zabývám cvičeními, která následují až po poslechu samotném. V běžném životě jsme zvyklí, že na jakým způsobem sobem reagujeme na to, co jsme slyšeli. Reagujeme buď písemnou i ústní formou. Děláme si během poslechu poznámky, zaujímáme k těmto informacím svůj postoj, vyplňujeme různé formuláře nebo na to, co jsme slyšeli, reagujeme ústně – odpovídáme. V tomto případě tedy vzniká dialog. Poslechová cvičení, která následují až po poslechu, jsou náročná hlavně z toho důvodu, že vyřadují vysokou koncentraci žáků a také jejich výbornou paměť. Žák se musí intenzivně soustředit na poslechový text a snažit se vše zapamatovat. Po poslechu mohou následovat otázky vztahující se k textu, a žák musí sám

zaujmout na daný poslech svůj názor, vyjádřit se k němu. Také může jednoduše následovat shrnutí věty, co bylo řečeno.

Aktivita, které následují v této konečné fázi, by měly být zpravidla delší než ty, které bylo třeba řešit v průběhu poslechu. I tato cvičení by měla být zábavná a motivující. Žáci by měli dostat dostatek času na jejich zpracování tak, aby byli schopni zamyslet se i nad ostatními slovy, tedy například nad psanou podobou daného slova a gramatikou. Učitel by si měl jistě předem rozmyslet, kolik času nad těmito cvičeními stráví a jestli do nich zakomponuje také ostatní řešivé dovednosti jako mluvení, psaní či kreslení, jestli budou žáci cvičení vypracovávat samostatně či ve dvojicích nebo skupinách.

Mezi poslechová cvičení, která následují až po poslechu, dle Dahlhaus²⁰ (1994) patří například:

- Cvičení založené na otázkách typu KDO, CO, KDY, KDE, JAK a PRO – o otázky vztahující se k poslechu, které lze použít skoro na všechny druhy textu. Žáci mohou pracovat buď samostatně, ve dvojicích či ve skupinách.
- Výběr odpovědí z několika daných možností (tzv. Multiple-choice) - cvičení, které lze použít na všech úrovních profilosti. Úkolem posluchače je z dané nabídky odpovědí vybrat tu, která je správná a koresponduje s poslechem. Otázky a k nim připisané možné odpovědi by si měl posluchač přečíst již před poslechem, aby se v textu a cvičení samotném lépe zorientoval. Velmi vhodná je tato aktivita i pro začátečníky, kteří ještě nemají příliš širokou slovní zásobu. Druh cvičení, ve kterém by museli shrnout větu, co bylo v poslechu řečeno, by pro ně bylo příliš náročné. Při odpovědích typu a, b, c, d žáci nemusejí sami vytvářet odpovědi, tato forma reakce na poslech je pro ně mnohem jednodušší. Nejlepší v multiple-choice cvičení je ten typ, kdy je pouze jedna z nabízených možností správná. V případě, že je v nabídce více odpovědí správných, je toto cvičení pro posluchače náročnější a je nutno se na poslech více soustředit.
- Cvičení založené na výpovědích typu ano x ne, správně x špatně – o v tomto typu cvičení následují po poslechu výpovědi, které se poslechového textu týkají a kde se žáci mají rozhodnout, zdali jsou výpovědi správné, jestli tedy odpovídají tomu, co bylo v textu řečeno, či nikoli. Pokud odpověď neodpovídá informaci

²⁰ DAHLHAUS, Barbara. *Fertigkeit Hören Fernstudieneinheit 5, Hörtexte*. München: Langenscheidt/Goethe Institut, 1994.

z poslechu, pak ji fláci mohou pozmnít tak, aby s poslechovým textem korespondovala.

- Oprava chybných informací ó na základ informací z poslechového textu mají poslucha i opravit chybn uvedené informace ve cvi ení.
- Zodpovídání otázek k poslechu ó cvi ení, ve kterém mají fláci správn zodpov d t otázky, které jsou položeny na základ informací, které zazn ly v poslechu. Toto cvi ení ani tak p ílí– nekontroluje porozum ní poslechu, nýbrfl pam ové schopnosti flák . fláci totiž mohou textu v pr b hu poslechu dob e rozum t, ale odpov di na otázky, které následují afl po poslechu, mohou do té doby zapomenout.
- Utvo it rozhovor ó fláci mají, v t-inou ve dvojici, vytvo it rozhovor podobný tomu, který byl e en v poslechovém textu. V tomto cvi ení lze procvi ovat p íslu–ná gramatiku, slovní zásoba, uflite né fráze i pouze jen procvi it konverzaci na dané téma.
- Kladení otázek k tématu ó v tomto cvi ení si fláci vzájemn kladou otázky týkající se informací, které se dozv d li v poslechovém textu, a odpovídají na n . asto jsou otázky také kladeny u ítelem a fláci pouze odpovídají.
- Se azení v t i pojmu , které k sob pat í ó ve cvi ení je asto na výb r n kolik v t i slovních spojení a úkolem flák je na základ informací z poslechu k sob tyto v ty i spojení spojit tak, jak je e eno v textu.
- Shrnutí informací z poslechu ó v tomto cvi ení mají fláci za úkol shrnout informace, které se v textu dozv d li. Toto cvi ení je velmi asto spojeno s globálním poslechem, kdy mají fláci stru n sd lit, o em poslech pojednával.
- Vytvo ení otázek k poslechu ó fláci mají vytvo it otázky týkající se informací z poslechového textu. Tím, fle tyto otázky vymý-lejí, zároveň shrnují informace, které text obsahoval, a tyto informace si ve své pam ti ut i ují a následn lépe zapamatují.
- Odhad nálady mluv ích ó v poslechových cvi eních se m fle vyskytnout i cvi ení, ve kterém je po poslucha ích vyřadováno, aby na základ informací, co sly-eli, odhadli náladu mluv ích a jejich postoj k ur íté situaci. Zdali postavy jednali agresivn í v klidu atd.

Ve cvi eních, která následují afl po poslechu, je velmi d leflité, aby byla dob e formulována, stejn tak i otázky k nim p íslu-ící. Ob as nastane situace, kdy poslucha textu

rozuml dobře, ale otázku, na kterou měl odpovědět, nepochopil, a tudíž ji nemohl vůbec zpracovat. Správným zpracováním cvičení a jejich srozumitelným zadáním tomu můžeme předejít.

Kapitola, jež se zabývá etapami poslechu a cvičeními, jež k nim náleží, je velmi důležitá pro praktickou část této práce, poněvadž právě na jejím základě jsou analyzována jednotlivá poslechová cvičení v učebnicích *Macht mit!* a *Planet*. Praktická část zkoumá, s jakými typy poslechových cvičení, jež jsou zde uvedeny, učební soubory pracují, a jaký počet jednotlivé lekce obsahují.

3. PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Analyzované učebnice

Pro svou praktickou část jsem si vybrala učebnice Planet, Deutsch für Jugendliche A2 a Uebnici Macht mit! Uebnice naiminy pro základní školy a víceletá gymnázia, druhý cizí jazyk. Obě učebnice jsou určeny pro výuku německého jazyka na úrovni A2 pro 2. stupeň ZŠ.

Nejedná se o první díly učebnic, analyzovat tyto díly by nebylo pro mou diplomovou práci příliš vhodné, jelikož se v nich objevují pouze triviální poslechová cvičení zaměřená na osvojení běžných komunikativních frází typu Wie geht's? atd., která se od sebe příliš neliší. Nebylo by tedy příliš mnoho možností k analýze.

Obě učebnice jsou blíže charakterizované v následujících podkapitolách.

3.1.1 Stručná prezentace učebnice Macht mit! Učebnice němčiny pro základní školy a víceletá gymnázia, druhý cizí jazyk

Učební soubor Macht mit! vydalo nakladatelství Polyglot, spol. s.r.o. v roce 2011 v Praze. Pro svou analýzu jsem si vybrala 3. díl, jehož autory jsou Doris Dusilová, Vladimíra Kolocová, Mark Schneider, Miluše Jankásková a Jens Krüger.

Jak již název napovídá, jedná se o učební soubor, který je určen pro výuku na základních školách a víceletých gymnáziích. Macht mit! obsahuje učebnici, pracovní sešit a knihu pro učitele, která je složená z učebnice pro žáky na jedné straně a metodické příručky pro učitele na straně druhé. Učebnici doplňují audionahrávky na CD, přílohy a plakáty, které jsou určeny pro výuku v hodině.

Dle autorů Dusilové Doris, Kolocové Vladimíry, Schneidera Marka, Jankáskové Miluše a Krügera Jense (2011)²¹ výběr textů odpovídá věku a mentální vyspělosti žáků a v učebnici jsou zahrnuta i cvičení, která seznamují žáky s reáliemi německy mluvících zemí a hovořících v různých zvyklostech dané země.

Učebnice i pracovní sešit jsou rozděleny do deseti lekcí, které jsou od sebe barevně odlišeny. V učebnici je uvedeno, že jsou poslechová cvičení určena na nácvik globálního, selektivního a detailního porozumění a žáci si tuto vědomou dovednost nacvičují v rámci audioorálních cvičení zaměřených na opakování slov, slovních spojení a vět se správnou výslovností, což se snažím prokázat v analýze jednotlivých cvičení. Poslechová cvičení v učebnici jsou dle autorů Dusilové Doris, Kolocové Vladimíry, Schneidera Marka, Jankáskové Miluše a Krügera Jense (2011) rozmanitá, jedná se například o doplnění mezer v textech (Lückentext), zodpovídání otázek nálefcích k poslechu, pízení výroků k jejich mluvcím, výběr z několika možností (multiple-choice) i rozhodování, zdali jsou výroky v učebnici pravdivé a korespondují s poslechovým textem i nikoli (richtig x falsch). Tuto informaci opět potvrdí následná analýza.

Každá lekce začíná poslechovým cvičením šWas lerne ich? Co se naučím?ě, kde jsou vypsány výukové cíle, kterých mají žáci v dané lekci dosáhnout, tedy co se mají v lekci naučit.

²¹ DUSILOVÁ, Doris. *Macht mit! učebnice němčiny pro základní školy a víceletá gymnázia. Druhý cizí jazyk*. Kniha pro učitele. 3. díl. 1. vydání. Ed. V. KOLOCOVÁ, M. Schneider, M. Jankásková a J. Krüger. Praha: Polyglot, spol. s.r.o., 2011.

3.1.2 Stručná prezentace učebnice Planet Kursbuch 2

Učebnici Planet Kursbuch 2 vydalo nakladatelství Hueber v roce 2005, autory jsou Gabriele Koppová, Siegfried Büttner a Josef Alberti. Tato učebnice je určena mladistvým mezi 11 a 15 rokem. Učební soubor uvádí, že jeho cílem je zprostředkovat žákům autentickou, jim blízkou řeč. Žáci se mají naučit komunikovat v běžných každodenních situacích ve škole, v rodině, s kamarády atd. Zda-li je tento cíl splněn potvrdí a vyvrátí analýza jednotlivých cvičení, která následuje.

Učebnice uvádí, že odpovídá Společnému evropskému referenčnímu rámci pro jazyky.

Knihy je rozdělena do čtyř částí (tzv. Modulů), každá obsahuje čtyři krátké lekce, z nichž právě dvě spolu tematicky souvisejí. Situace v nich obsažené umožní vhlédnout do způsobu života německých mladistvých, je díky nim zprostředkována také vlastivědná a informační o rozdílné zemi a její kultuře.

Po dvou probíraných lekcích vždy následuje přehled *Das kann ich schon*, kde je shrnuto, co se žáci v těchto lekcích naučili. Na konci každého tematického okruhu je část *Zum Schluss*, kde učitel se žáci neučí nic nového, ale procvičí na několika cvičeních již naučené znalosti a dovednosti tak, aby si je ještě co nejvíce osvojili a upevnili.

V metodické příručce je zdůrazněno, že je důležité si uvědomit, že není nutné, aby bylo textu porozumění do nejvšednějších detailů a jednotlivostí. Posluchač by se měl učit pomáhat si v porozumění například tím, že bude vnímat titul poslechu a bude nahlížet na obrázky u cvičení, což mu může v porozumění velmi pomoci.

V učebnici jsou poslechová cvičení odlišena symbolem pro poslech, který je buď nevybarvený, nebo vybarvený tužkou zeleně. Rozdíl spočívá v tom, že nevybarvený symbol znamená *Text hören, lesen und sprechen* a symbol zeleně vybarvený znamená *Text hören und verstehen*. Vzhledem k tématu mé diplomové práce se budu zabývat právě pouze symbolem znamenajícím *Text hören und verstehen*, který v učebnici převládá.

3.2 Rozsah analýzy

Jak již bylo zmíněno v předcházející kapitole, analýza učebnic *Macht mit!* a *Planet* se netýká prvních dílů těchto učebnic, ale v případě *Planet* jde o díl druhý, u *Macht mit!* se jedná o díl třetí. A pokud se jedná o rozdílné díly, obě učebnice jsou určeny pro výuku německého jazyka na úrovni A2 pro 2. stupeň ZŠ a vyžadují od žáků stejnou úroveň předchozích znalostí. Poslechová cvičení v těchto dvou učebnicích zkoumám z následujících hledisek:

- Jsou v učebnici formulovány cíle, kterých má žák v průběhu výuky dosáhnout? Kde jsou tyto cíle případně uvedeny?
- Jak velký je soulad deklarovaných cílů v oblasti Poslechu s porozuměním v učebnici s cíli formulovanými v SERR a v RVP-ZV? Splňují cíle uvedené v učebnici cíle, kterých by měli žáci dosáhnout dle SERR a RVP-ZV?
- Jsou v učebním souboru poslechová cvičení přehledně označena? Jsou částí učebnice i pracovního sešitu i CD, které mají žáci k dispozici?
- O jaký druh poslechu se v jednotlivých cvičeních jedná (globální, detailní, selektivní)?
- Jakým způsobem jsou poslechová cvičení prezentována (například doplněna ilustracemi, různou podobou poslechového textu atd.)
- Jedná se o cvičení, které je uvedené před poslechem, v jeho průběhu i ať po něm?
- O jaký druh poslechového cvičení se jedná (Lückentext, zodpovězení otázek týkajících se poslechu, asociogram, komiks...)?
- Kolik poslechových cvičení je v učebnici a jednotlivých lekcích obsaženo?
- Jsou poslechová cvičení obsažena i v pracovním sešitu? Liší se nějak od cvičení v učebnici?
- Hlavní rozdíly mezi jednotlivými učebnicemi z hlediska zastoupení, počtu a typu poslechových cvičení.

Všechny tyto hlavní body jsou v praktické části práce v několika podkapitolách jednotlivě vymezeny a popsány. Analýza poslechových cvičení je provedena pro každou učebnici zvlášť. Poslední podkapitola Hlavní rozdíly mezi jednotlivými učebnicemi z hlediska poslechových cvičení se bude zabývat nejvýznamnějšími rozdíly, které mezi oběma učebnicemi v rámci poslechových cvičení jsou.

3.3 Jsou v učebnici formulovány cíle, kterých má žák v průběhu výuky dosáhnout? Kde jsou tyto cíle případně uvedené? Jak velký je soulad deklarovaných cílů s cíli formulovanými v SERR a v RVP-ZV?

V této kapitole zkoumám, zda obě učebnice formulují cíle, kterých mají žáci v průběhu výuky dosáhnout, a kde jsou tyto cíle uvedené. Dále se zabývám tím, jak velký je soulad mezi těmito cíli s cíli, které jsou formulované ve Společném evropském referenčním rámci a Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání.

V učebnici *Macht mit!* jsou cíle, kterých by měli žáci v jednotlivých kapitolách dosáhnout, uvedeny na začátku učebnice v obsahu každé lekce v části nazvané *Je ové dovednosti*. U jednotlivých *Je ových dovedností* (*Čtení, poslech, písemný projev a ústní projev*) jsou vypsány pro každou *Je ovou dovednost zvlášt* .

Na začátku každé lekce je také v prvním cvičení, konkrétně se jedná o poslechové cvičení, heslovitě zmíněno, co v ní se žák v dané lekci naučí. Cíle tedy nejsou uvedené pouze v obsahu *Je ech* kapitol na začátku učebnice, nýbrž také na začátku každé lekce, kde jsou součástí cvičení a žák je zjistí tím, že daný úkol vypracuje.

V učebnici *Planet* jsou cíle uvedené na začátku každého modulu. Jedná se tedy o jejich souhrn pro 4 následující kapitoly. Dále je u jednotlivých cvičení v metodické příručce *Je eno*, co se zde žák naučí, tedy cíl, ale ty ve své podstatě korespondují s cíli vypsány na začátku každého modulu. Zde jsou pouze konkrétněji vymezeny. Proto jsem se jimi ve své analýze hlouběji nezabývala.

Cíle vymezené v SERR a RVP ZV jsou vypsány níže. Pro lepší srozumitelnost je každému z nich přidána zkratka. Pokud některý odpovídá určitému cíli v učebnici, pak u něj je u jejich rozpisu níže uvedena pouze tato konkrétní zkratka, čímž je *Je eno*, že jsou cíle v souladu. Na konci kapitoly je také tabulka, která dosafé informace přehledně shrnuje.

*SERR*²² (MŠMT, 2014)

Je eobecná stupnice, která se ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky zabývá tematikou poslechu s porozuměním, říká, že pro úroveň A2 platí následující:

²² MŠMT. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* [online]. [Cit. 17. 6. 2014.] Dostupné na: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

fiák

- ŠDokáfle porozum t natolik, aby vyhov l (a) konkrétním pot ebám, za p edpokladu, fle jde o jasn formulovanou pomalou e . Zkratka: SERR 1
- Rozumí frázím a výraz m, které se vztahují k nejnaléhav j–ím pot ebám (nap . základní osobní a rodinné informace, nakupování, místopis, zam stnání), pokud jsou vysloveny pomalu a z eteln . Š Zkratka: SERR 2

V ásti Porozum ní interakci mezi rodilými mluv ími uvádí následující:

fiák

- ŠObvykle dokáfle rozpoznat téma diskuse, které je sv dkem, pokud je vedena v pomalé, jasn artikulované e i. Š Zkratka: SERR 3

Poslech hlá–ení a pokyn :

- ŠDokáfle zachytit hlavní body v krátkých, z etelných a jednoduchých vzkazech i hlá–eních. Rozumí jednoduchým pokyn m, jak se dostat z bodu X do bodu Y p –ky nebo prost edky hromadné dopravy. Š Zkratka: SERR 4

Poslech médií a nahrávek:

- ŠRozumí podstatným informacím v krátkých nahraných pasážích o kařldodenních záleřlitostech p ednesených pomalu a z eteln . Š Zkratka: SERR 5

RVP ZV²³ (NÚV, 2014)

Dle Rámcového vzd lávacího programu pro základní vzd lávání se v oblasti poslechu s porozum ní m o ekávají na 2. stupni následující výstupy:

fiák

- ŠRozumí jednoduchým pokyn m a otázkám u itele, které jsou proná–eny pomalu a s pe livou výslovností a reaguje na n . Š Zkratka: RVP ZV 1
- ŠRozumí slov m a jednoduchým v tám, které jsou proná–eny pomalu a z eteln a týkají se osvojování témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu. Š Zkratka: RVP ZV 2

²³ NÚV. *Rámcový vzd lávací program pro základní vzd lávání* [online]. [Cit. 17. 6. 2014.] Dostupné na: <http://www.nuv.cz/file/133>

- šRozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat. Zkratka: RVP ZV 3

Cíle uvedené v učebnici Macht mit!

Cíle uvedené v Obsahu na začátku učebnice Macht mit!

1. lekce: Rozumět jednoduché odpovědi po aš a podle obsahu sdělení přidat k jednotlivým dnům správné symboly. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Rozumět rozhovoru v kavárně a rozhodnout o správnosti v t podle obsahu rozhovoru. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 3, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

2. lekce: Rozumět rozhovoru na téma mého kamaráda (vzhled, vlastnosti, záliby) a doplnit do textu chybějící informace. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Rozumět rozhovoru na téma nábytek a vybrat správnou odpověď na otázku. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 3, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

3. lekce: Rozumět rozhovoru na téma volný čas a pracovní aktivity. Vybrat správné dokončení v t podle obsahu rozhovoru. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

4. lekce: Rozumět rozhovoru na téma mého letní prázdniny. Doplnit do textu chybějící informace. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 3, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

5. lekce: Rozumět rozhovoru s moderátorem. Rozhodnout o správnosti v t podle obsahu rozhovoru. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

6. lekce: Rozumět vyprávění na téma zkušenosti s Německem. Vybrat správnou odpověď na otázku. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 3, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Cíle v jednotlivých kapitolách učebnice Macht mit!

1. lekce: pojmenovat dopravní prostředky, koupit jízdenku, objednat něco k jídlu a k pití, říct, jaké bude po aš a požádat o zopakování. Cíli odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2

2. lekce: popsat svůj pokoj, pojmenovat –kolní potěby, jednoduše popsat vzhled osoby, říct, jaký je můj kamarád, vyjádřit, co se mi (ne) líbí. Cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2

3. lekce: popsat svůj denní program, vést telefonní rozhovor, vyprávět o pracovních aktivitách ve volném čase, domluvit si brigádu, vyjádřit doporučení nebo varování. Cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2

4. lekce: vést rozhovor u lékaře, vyplnit formulář, koupit skipas, vyprávět o prázdninách, vyjádřit pravděpodobnost. Cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2

5. lekce: vyjádřit svůj vztah k médiím, vyprávět, co rád (a) tu, popsat statistiku, navrhnout jednoduchou reklamu, vyjádřit svůj názor. Cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2

6. lekce: navrhnout program –kolního výletu, vyprávět o zážitcích z Německa, popsat fotografii, připravit rozhovor se známou osobností, opsat význam slova. Cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2

Cíle uvedené v učebnici Planet

Module 1: sich orientieren, Erlaubnis und Verbot aussprechen, Personen vergleichen, Spielregeln verstehen, über das eigene Befinden sprechen, Personen beschreiben, jemanden auffordern/ bitten, einen Vorschlag machen, persönliche Angaben machen, Erlebtes erzählen, Orte im Haus und in der Umgebung, Gegenstände im Haus, Sportarten, Körperteile. Tímto cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Module 2: jemanden einladen, über Essgewohnheiten sprechen, Vorlieben beim Essen ausdrücken, im Restaurant bestellen, über Unterrichtsfächer sprechen, Tagesablauf, eine Meinung äußern, Informationen über Personen vergleichen, einen Vorschlag machen, eine Verabredung treffen, einen Weg erfragen und beschreiben, was man beim Einkaufen sagt, etwas über Hobbys, etwas über Berufe, Namen von Familienmitgliedern, deutsches Essen, Räume in der Schule, Gebäude in der Stadt, Verkehrsmittel. Tímto cílům odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Module 3: Gefühle äußern, Verliebe und Abneigung äußern, in Konfliktsituationen reagieren, eine Meinung äußern, jemanden auffordern, Gegenstände und Situationen

beschreiben, das eigene Zimmer beschreiben, Räume der Wohnung, Möbel und Einrichtungsgegenstände. T mto cíl m odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Module 4: jemanden einladen, Vorschläge machen und ablehnen, ein Fest vorbereiten, eine Spielanleitung verstehen, Ortsangaben machen, Glückwünsche aussprechen, zu etwas auffordern, Informationen entnehmen, Ferienpläne machen, Orte beschreiben, Vergangenes erzählen, Feste und Feiern, etwas über das Wetter, was es auf dem Bahnhof gibt. T mto cíl m odpovídá: SERR 1, SERR 2, SERR 3, SERR 4, SERR 5, RVP ZV 2, RVP ZV 3

Jak lze z rozboru cíl vy íst, cíle uvedené v u ebních souborech Macht mit! a Planet z p eváfné v t-iny odpovídají deklarovaným cíl m v SERR a RVP ZV. Pouze cíl v RVP ZV 1 (Rozumí jednoduchým pokyn m a otázkám u itele, které jsou proná-eny pomalu a s pe livou výslovností a reaguje na n .) nebylo mofné v této práci analyzovat, jelikož se jedná o pokyny u itele a ne cíle, které deklaruje u ební soubor. Proto jsem jej do rozboru neza lenila. Pro lep-í p ehlednost p íkládám tabulku

Tabulka 1: Cíle obsažené v jednotlivých u ebních souborech

Macht mit!	SERR 1	SERR 2	SERR 3	SERR 4	SERR 5	RVP ZV 1	RVP ZV 2	RVP ZV 3
1. lekce	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
2. lekce	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
3. lekce	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
4. lekce	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
5. lekce	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
6. lekce	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano

Planet	SERR 1	SERR 2	SERR 3	SERR 4	SERR 5	RVP ZV 1	RVP ZV 2	RVP ZV 3
Module 1	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
Module 2	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
Module 3	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano
Module 4	ano	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ano

Poslechová cvi ení jednotlivé cíle, jež jsou zde z obou u ebnic vypsáné, obsahují a spl ují, ale to, že si tyto znalosti flák d kladn osvojí, je zap í in no p edev-ím tím, že jsou tato cvi ení tematicky propojena i s ostatními cvi eními v u ebnici a pracovním se-ít . To znamená, že jsou tyto znalosti osvojeny a procvi ovány nejen v poslechových cvi eních, ale ve cvi eních, která jsou zam ena i na tení, konverzaci atd.

3.4 Jsou poslechová cvičení přehledně označena? Je součástí učebnice či pracovního sešitu i CD, které mají žáci k dispozici?

V učebnici i pracovním sešitu *Macht mit!* jsou poslechová cvičení označena speciálním symbolem pro poslech. Jedná se o symbol sluchátek, pod nímž je číslo CD (například CD1) a stopa na daném CD k němu patří. Bohužel není nijak rozlišeno, zdali se jedná o poslechové cvičení s porozuměním či pouze poslechové cvičení zaměřené například jen na výslovnost konkrétních hlásek, slov či intonaci v textu. Fonetická cvičení jsou často zařazena do kontextu poslechových textů.

Také u učebního souboru *Planet* obsahuje speciální symbol pro poslech. Jedná se o symbol naznačující CD, který je buď bezbarvý či vybarvený tuňákem zeleně. Rozdíl spočívá v tom, že nevybarvený symbol znamená *Text hören, lesen und sprechen* a často se jedná o cvičení fonetická, jež pouze procvičí správnou výslovnost určitých hlásek, slov či slovních spojení. Symbol, který je zeleně vybarvený, znamená *Text hören und verstehen*. Ve své diplomové práci se zabývám pouze poslechem s porozuměním, proto jsem se cvičením označeným bezbarvým tuňákem nevěnovala.

V několika případech jsem se rozcházel v chápání jednotlivých poslechových cvičení s autory učebního souboru. V učebnici jsou cvičení typu *Hör den Dialog zur Kontrolle* či *Hör zu, zeig mir und sprich nach* označena tuňákem zeleně symbolem, což znamená, že jsou tato cvičení zaměřena na poslech s porozuměním. Já je ovšem jako cvičení na poslech s porozuměním nechápu a rozdíl je mezi cvičeními, která procvičí správnou výslovnost jednotlivých slov či slovních spojení. Dle mého názoru nejsou tato cvičení zaměřena na porozumění. Proto se jimi ve své analýze nezabývám.

V obou učebních souborech není pro žáky k dispozici žádná CD, to má pouze učitel, který může poslechové texty přehrávat. Jejich transkripce je uvedena v metodických přílohách. V případě učebního souboru *Macht mit!* je tato transkripce uvedena přímo u zadání cvičení, v *Planet* jsou texty k dispozici v samostatné části na konci učebnice.

Dle mého názoru je žádoucí, když mají žáci k dispozici vlastní CD a poslech si mohou trénovat i doma mimo vyučování. Proto bych doporučila učební soubory o CD doplnit.

Práce s metodickou přílohou se zdá jednodušší v případě učebního souboru *Macht mit!*, kde má učitel všechny potřebné informace včetně doporučení, jak mají žáci cvičení vypracovat, a transkripce poslechových textů přehledně přehromaděná a nemusí v příloze tolik listovat.

3.5 Jsou poslechová cvičení i v pracovním sešitě?

V této podkapitole se zabývám tím, zdali i pracovní sešity, které k u ebním soubor m Planet a Macht mit! patří, obsahují poslechová cvičení. Dle mého názoru není nezbytné nutné, aby tyto sešity poslechová cvičení obsahovaly, pokud jsou cvičení v dostatečném počtu použita v učebnici, ale zajímalo m , jestli se je auto i jednotlivých učebních soubor rozhodli do pracovních sešit zařadit i nikoli, a pokud ano, v jaké míře a o jaké typy těchto cvičení se jedná.

Z analýzy bylo zjištěno, že je v pracovním sešit Macht mit! 26 poslechových cvičení. Ta jsou tematicky propojena s cvičeními v učebnici a velmi často slouží k rozšíření znalostí určité gramatiky i slovní zásoby. Proto jsem se jimi ve své analýze většinou nezabývala, nejedná se totiž o poslech s porozuměním, ale ve většině případů pouze o poslech, který slouží k osvojení výslovnosti slov i slovních spojení nebo poslech pro kontrolu určitého cvičení.

V učebnici Planet se poslechová cvičení v pracovním sešitě nenacházejí.

3.6 Strategie v jednotlivých učebnicích

Učebnice cizího jazyka mohou obsahovat učební strategie, ve kterých jsou uvedeny tipy, jakým způsobem mají žáci cvičení zpracovat, co jim může v tomto procesu pomoci, tipy, jak nejlépe si určitou učební látku osvojit atd.²⁴ Během analýzy obou učebnic jsem zjistila, že u učební soubor *Macht mit!* tyto strategie neobsahuje a u učební soubor *Planet* obsahuje 4 strategie, jak poslechové cvičení vypracovat i na co bych měla zaměřit, aby byl pro žáky poslech a jeho porozumění jednodušší. Jedná se o následující doporučení:

- Strategie (s. 7, patří ke cvičení 2 v lekci 17): *Bildinformationen helfen dir, die gehörten Informationen zu verstehen*. Strategie v tomto cvičení doporučuje, aby se žáci podívali na obrázek, který je ke cvičení připojen, a ten jim pomůže v porozumění informací v poslechu. Na obrázku je totiž vyobrazena kolo v přírodě s jejím okolím, o které je hovořeno v poslechu.
- Strategie (s. 65, patří ke cvičení 7 v lekci 25): *Hör genau, wie die Leute sprechen. Das hilft dir beim Verstehen*. Úkolem žáků v tomto cvičení je mimo jiné odpovědět, zdali je rozhovor v poslechu veden v přátelské náladě či nikoli, a jakým tónem jednotlivé osoby hovoří. Strategie tedy doporučuje, aby se žáci zaměřili na řeč jednotlivých osob a jejich tón, což jim v porozumění textu pomůže. Pochopí, která osoba se zlobí a na co té druhé vyřítá.
- Strategie (s. 97, patří ke cvičení 6 v lekci 30): *Stell nach dem ersten Hören W Fragen. Dann hör noch einmal genau zu und beantworte die Fragen*. Po prvním poslechu daného textu mají žáci vytvořit otázky týkající se informací v poslechu, což jim pomůže lépe si uvědomit a shrnout, o čem text pojednává.
- Strategie (s. 107, patří ke cvičení 3 v lekci 32): *Geräusche helfen dir beim Verstehen*. V tomto cvičení mají žáci odpovědět, kde se scéna uvedená v poslechu odehrává. Strategie doporučuje, aby se žáci během poslechu zaměřili na zvuky a úmy kolem, které jim v porozumění pomohou.

Strategie, jež jsou učební připojeny, jsouitelně označeny v rámci učebnice a žáci si jich snadno všimnou. Tipy, jež doporučují, jsou nápomocné a mohou žákům pomoci, aby textu lépe

²⁴ Definice učebních strategií dle Evropského jazykového portfolia. U učební strategie: šNejast ji bývají označovány jako specifické činnosti nebo postupy, které používá učící se jedinec při osvojování a užívání cizího jazyka. Strategie jsou chápány jako mentální plány, jako uvědomlá činnost, která se vždy pojí s určitým cílem.

porozumí. Strategie by se měly v moderních učebnicích vyskytovat a fláci by si měly zvyknout pracovat s nimi.

3.7 Analýza jednotlivých cvičení

Jak již bylo zmíněno výše, tato práce se zabývá analýzou poslechových cvičení, která jsou zaměřena pouze na poslech s porozuměním. V analýze níže tedy nejsou zohledněna cvičení, ve kterých poslech slouží pouze pro kontrolu učení a k nácviku výslovnosti, a pokud je se cvičením pracováno dále. Analýza níže se zabývá cvičeními typu Lückentext, richtig x falsch a multiple-choice, tedy cvičeními, ve kterých se řeší v souvislejším textu dozvědět určité informace, se kterými poté dále pracují.

A pokud jsou cvičení založená na výpovědích typu ano x ne (ja x nein), správné x špatné (richtig x falsch) a typu multiple-choice v praktické i teoretické části této práce zařazená mezi cvičení, která následují po poslechu, v mnoha případech se tato cvičení dají zpracovat i bez poslechu. Samozřejmě záleží na složitosti poslechového materiálu, zda jsou posluchači schopni bez poslechu cvičení zpracovávat i nikoli.

V učebnici Macht mit! je v metodické příručce v mnoha případech doporučeno, jakým způsobem by se měla cvičení se řeší kontrolovat. Velmi často se jedná o cvičení následující po poslechu, ve kterém klade učitel řeší otázky týkající se tématu poslechu, a řeší je řeší kladou sami. A samozřejmě na ně také odpovídají. Takový způsob kontroly jsem ve své analýze také zohlednila a označila jako cvičení následující po poslechu o Kladení otázek k tématu poslechu.

Interesné je způsob, jakým lze poslechový materiál v hodině cizího jazyka uvést, a pokud (poslech zprostředkovaný učitelem a médiem atd.), tato analýza se zabývá cvičeními, která jsou použita v učebnicích německého jazyka, a tudíž jsou nahrávky v nich obsažené zprostředkované pouze médiem.

V kapitolách níže jsou z každého učebního souboru vypsána jednotlivá poslechová cvičení zabývající se porozuměním. Přímo pod cvičením je ve zkratkách shrnuto, o jaký druh poslechu se jedná, zda je doplněno ilustrací a svou typickou podobou textu, v jaké fázi poslechu se má cvičení vypracovat a o jaký typ cvičení se konkrétně jedná. Poté následuje jeho krátký popis.

3.7.1 Analýza poslechových cvičení učebnice Macht mit!

Tato podkapitola se zabývá analýzou jednotlivých cvičení zaměřených na poslech s porozuměním, která jsou obsažena v učebnici Macht mit! U každého cvičení je shrnutí, o jaký typ poslechu se jedná, zdali mají žáci cvičení vypracovat před poslechem, během nebo po poslechu, o jaký typ cvičení jde a zda je cvičení doplněno o ilustraci či svou vlastní podobu. Pro lepší srozumitelnost jsou tyto informace uvedeny ve shrnutí pouze ve zkratkách. Proto níže dokládám seznam zkratek, které jsou zde použity.

Tabulka 2: Seznam zkratek

Typ poslechu	zkratka
Globální poslech	GP
Selektivní poslech	SP
Detailní poslech	DP

Umístění poslechového cvičení	zkratka
Před poslechem	Před P
Během poslechu	BP
Po poslechu	Po P
Typ prezentace poslechového textu	zkratka
poslechový text je prezentován zároveň s psanou podobou tohoto textu	tištěná podoba
poslechový text je podpořen ilustrací	ilustrace

Typ cvičení	zkratka
přiřazení informací z poslechu k obrázkům či pojmům (heslům,	př. k obr. i heslům

větám) ve cvičení	
text s mezerami (Lückentext)	Lückentext
cvičení založené na přiřazování informací z textu k řečníkům či pojmům, které jsou v poslechu zmíněny	přiř. k řečníkům
utvořit rozhovor	rozhovor
výběr odpovědí z několika daných možností (tzv. Multiple-choice)	M-CH
seřazení informací z poslechového textu do správného pořadí	seřazení info
kladení otázek k tématu poslechu	otázky
text zaměřený na čtení	text
označení slyšených slov	označení slov
přiřazení vět či pojmů, které k sobě patří	přiřazení k sobě
cvičení založené na otázkách kladených k tématu poslechu, konverzace na příslušné téma	konverzace
poznámky k poslechu	poznámky
shrnutí informací z poslechu	shrnutí
asociogram	asociogram
zodpovídání otázek k poslechu	zodpovídání otázek
cvičení založené na výpovědích typu ano x ne (ja x nein), správně x špatně (richtig x falsch)	RxF
oprava chybných informací	oprava
pohybové cvičení	pohyb
odhad téma poslechu	téma
vytvoření otázek k poslechu	vytvoření otázek
označení cesty	cesta
odhad nálady mluvčích	nálada

Zdroj: Jana Třebestová

1. lekce

1. Was lerne ich? Co se naučím?

Hör zu und ordne richtig zu. Poslouchej a p i a správn .

Shrnutí: GP, PP, p i . k obr. i hesl m, ilustrace

V tomto cvičení mají žáci za úkol p i adit informace, které sly-í, k obrázk m v u ebnici, a ty poté spojit s hesly po pravé stran . Jedná se o poslech globální. Hesla, k nimfl se poslechový text p i azuje, prozrazují, co se žáci v dané lekci nau í.

8. Fragen und Antworten. Otázky a odpov di.

Hör zu und ergänze die Personalpronomen richtig. Poslouchej a dopl správn osobní zájmena.

Shrnutí: SP, BP, Lückentext

Cvi ení, ve kterém mají žáci b hem poslechu doplnit do mezer v textu osobní zájmena, tzv. Lückentext. Jedná se o poslech selektivní.

9. Im Café Samt. V kavárn Samt.

a) Hör zu. We sagt was? Markiere K (Kellner) oder G (Gast). Poslouchej. Kdo co íká? Ozna K (Kellner) nebo G (Gast)

Shrnutí: SP, BP, p i . k e ník m

Zde je úkolem p í adit b hem poslechu v ty v u ebnici k osobám, které je v poslechovém textu vy kli (í-ník i host). Druh poslechu je selektivní.

b) Hör noch einmal zu. Was bestellen die Gäste? Notiere. Poslouchej je-t jednou. Poznamenej si, co si hosté objednají.

Shrnutí: SP, BP, Po P, otázky, poznámky

žáci mají text vyposlechnout je-t jednou a poznamenat, co si hosté objednali k pití a jídlu. Cvi ení se má vypracovat b hem selektivního poslechu a v analýze je ozna eno jako typ cvičení Poznámky k poslechu. Dále je v metodické p íru ce doporu eno, aby si žáci vzájemn kladli otázky k tématu poslechu, nap íklad Was bestellen die Gäste zum Trinken?, a odpovídali

na n . Takto si cvičení i zkontrolují. Tato kontrola je v analýze pojata jako samostatné cvičení následující po poslechu o Kladení otázek k tématu.

c) Bilde kurze Gespräche. Tvo krátké rozhovory.

Shrnutí: Po P, ilustrace, rozhovor

Cvičení po poslechu zaměřené na procvičení slovní zásoby na téma, jež je obsaženo v poslechu o objednat něco k jídlu a pití. Úkolem fláku je tvořit rozhovory, kde použijí slova nabídnutá v jídelních / nápojových lístcích na obrázcích, která doplují tato cvičení.

10. Entschuldigen Sie, ich verstehe nicht. Promi te, nerozumím.

Im Café Lotus. Hör zu und markiere die richtige Antwort. V kavárn Lotus. Poslouchej a označ správnou odpověď.

Shrnutí: GP, Po P, M-CH

fláci mají za úkol si nejdříve přečíst potichu zadání cvičení v etn nabízených odpovědí. Dále vyposlechnout text a poté se rozhodnout, jaká výpověď je dle tohoto textu správná. Jedná se tedy o typ cvičení multiple-choice, výběr správné odpovědi, v tomto případě ze dvou nabízených možností. Typ poslechu je globální.

11. Was machen wir am Samstag? Co budeme dlat v sobotu?

a) Hör zu. Nummeriere die richtige Reihenfolge. Erzähl. Poslouchej. O ísluj správné pořadí. Vyprávěj.

Shrnutí: GP, Před P, BP, Po P, Lückentext, seřazení info, konverzace

V metodické příručce je doporučeno před samotným poslechem uvést téma činnosti o víkendu tak, fle uitel kládě flák m otázky typu Was machst du am Wochenende? a fláci na otázky odpovídají. Konverzují tedy na téma poslechu, který bude následovat.

Dále si fláci mají přečíst potichu zadání v části a), poté si poslechový text poslechnout a o íslovat b hem globálního poslechu v ty, které jsou zde nabídnuté, do správného pořadí tak, jak jsou zmíněné v poslechovém textu. Po poslechu mají tyto v ty doplnit do mezer v textu níže. Jedná se tedy o typ poslechového cvičení Lückentext.

b) Wie wird das Wetter? Hör den Wetterbericht und verbinde richtig. Frag und antworte. Jaké bude počasí? Poslechni si předpověď počasí a spoj správně. Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: DP, Po P, Po P, ilustrace, otázky, píízení k sob

Cvi ení je dopln no o obrázky a jejich popis nazna ující, o jaké po así se jedná (Sonne, Regen, warm, kühl) a dále o obrázky s ur itými teplotami a také t emi dny v týdnu (pátek a fl ned le). Úkolem flák je na základ poslechu pospojovat obrázky s jejich popisky k sob tak, jak je v textu e eno. Jedná se tedy o poslech detailní a cvi ení je vyfladováno vypracovat po poslechu. Kontrolu cvi ení fláci provedou v plénu tak, fle si budou klást vzájemn otázky a odpovídat na n , cofl je v analýze pojato jako ást cvi ení 11b), které následuje afl po poslechu ó Kladení otázek k tématu poslechu a odpovídání na n .

13. Ausflugstipps. Arbeite mit dem Wörterbuch. Tipy na výlet. Pracuj se slovníkem.

a) *Lies und ordne die Texte den Fotos zu. ti a p i a texty k fotografiím.*

Shrnutí: P ed P, text

V tomto cvi ení, zam eném na tení, je úkolem flák píradit výroky ty osob (A-B) k obrázk m pod nimi (1-4). V ásti a) se dozvíme, co kde mluv í ve svém volném asu zafilí a jaké aktivity na výletu provád lí, cofl nám pom fle pí vypracování poslechového cvi ení v ásti b). Cvi ení a) je cvi ení zam ené na tení, uvedené pí ed poslechem, a pom fle flák m ve vypracování ásti b).

b) *Hör zu und markiere richtig. Frag und antworte. Poslouchej a ozna správn . Ptej se a odpovídej.*

Shrnutí: GP, BP, Po P, pí . k obr. í hesl m, otázky

V této ásti je úkolem poslechnout si text, ve kterém hovo í 3 mluv í o tom, co mají rádi, a cht jí poradit, na jaký výlet by se m lí vydat. Úkolem flák je píradit jim vhodný tip na výlet z nabídky v pí edchozí ásti a). Jedná se zde o poslech globální, kdy by m lí fláci zjistit, co v–echno mluv í baví, aby jim posléze byli schopni dát správný tip na výlet. Jedná se tedy o pí azení informací z nahrávky k obrázk m a informacím v pí edchozí ásti a). Po poslechu si mají fláci vzájemn klást otázky k tématu poslechu a odpovídat na n .

2. lekce

1. Was lerne ich? Co se nau ím?

Hör zu und nummeriere die Reihenfolge der Bilder. Ordne richtig zu. Poslouchej a o ísluj po adí obrázk . P í a správn .

Shrnutí: DP, Po P, Po P, ilustrace, pí. k obr. i hesl m, se azení info

Úkolem flák je poslouchat text a o íslovat po adí obrázk s textem podle nahrávky. Poté mají tyto obrázky pí adit k pí íslu-ným hesl m ve cvi ení. Jedná se o poslech detailní, texty u jednotlivých ilustrací naprosto korespondují s texty v nahrávce a hesla po pravé stran prozrazují, co se fláci v dané lekci nau í.

9. Was gefällt dir? Was gefällt dir nicht? Co se ti líbí? Co se ti nelíbí?

a) *Welche Wörter hörst du? Markiere. Která slova sly-í-? Ozna .*

Shrnutí: SP, BP, ozna ení slov

V nahrávce fláci usly-í informace popisující celkem pí t v cí. Jejich úkolem je zjistit, která slova, která jsou v u ebnici nabízena, je v textu možno sly-et, a která nikoli. Jedná se i poslech selektivní.

b) *Hör noch einmal zu und ordne richtig zu. Poslouchej je-t jednou a pí a správn .*

Shrnutí: GP, Po P, Po P, M-CH, otázky

fláci mají text vyposlechnout je-t jednou a mají se na základ informací z nahrávky rozhodnout, které z v cí uvedených v poslechovém textu jsou líbivé a které nikoli. Toto cvi ení je ozna eno jako cvi ení typu multiple-choice, kde je výb r pouze ze dvou možností, a jefl se má vyplnit po globálním poslechu.

V metodické pí ru ce je op t doporu eno si cvi ení zkontrolovat tak, fle si budou fláci vzájemn klást otázky a odpovídat na n .

c) *Frag und antworte. Ptej se a odpovídej.*

Shrnutí: Po P, konverzace

ást c) je dopl ková ást cvi ení, která následuje po poslechu, a jedná se o konverza ní cvi ení, ve kterém mají fláci pouflvat fráze a slova, nap íklad total, sehr, gefällt..., která byla v poslechu pouflita. Vzhledem k tomu, fle toto cvi ení navazuje na pí edchozí poslechové a roz-í uje ho o konverza ní ást, bylo do analýzy také za len no.

10. Gespräche. Rozhovory.

a) *Hör zu und ergänze richtig. Poslouchej a dopl správn .*

Shrnutí: SP, BP, Lückentext

V horní části tohoto cvičení je n kolik slov, která se mají doplnit do textu níže tak, jak je uvedeno v nahrávce. Jedná se tedy o Lückentext s tím, že slova, která se mají doplňovat, jsou zde uvedena. Cvičení fláci vypracovávají během selektivního poslechu, v němž se soustředí především na část v textu, kde jsou slova vynechána, aby byli schopni je správně doplnit.

B) Frag und antworte. Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: Po P, otázky

Ve cvičení je k dispozici n kolik sloves, jež se objevují v poslechovém textu v předchozí části a). fláci mají za úkol klást si vzájemně otázky s použitím těchto sloves a odpovídat na ně. Jedná se o cvičení po poslechu o kladení si otázek a odpovídání na ně na základě informací v nahrávce.

8. Mein bester Freund. Můj nejlepší kamarád.

Hör zu und markiere richtig. Frag und antworte. Poslouchej a označ správně. Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: SP, Po P, Po P, M-CH, otázky

V nahrávce hovoří n kolik osob o svých nejlepších kamarádech. Na základě těchto informací mají fláci vybrat ze seznamu odpovídající vlastnosti, které ke zmínovaným kamarádům patří. Ty se poté mají zaškrtnout. Jedná se tedy o typ cvičení multiple-choice, které se má vypracovat po poslechu. Typ poslechu je selektivní, protože fláci se soustředí především na ty informace, které k vypracování cvičení potřebují.

V metodické příručce je dále doporučeno, aby si fláci své odpovědi zkontrolovali tak, že si opět budou vzájemně klást otázky k informacím obsaženým v tomto poslechovém textu.

18. Jugendforum. Fórum mládeže.

a) Lies und markiere das richtige Satzende. Lži a označ správný konec v textu.

Shrnutí: Před P, text

I v tomto případě se jedná o cvičení s textem zaměřené na tení. Část a) je zde zmíněna proto, neboť je její splnění a před tení si textu nutné k tomu, aby byly fláci schopni vypracovat poslechové cvičení v části b). Jedná se tedy o psaný text, který je uveden před poslechem. Celý

text je rozdělen na 3 části A, B a C, ve kterých 3 mladiství vypráví o problémech, se kterými se v nynější době potýkají.

Ve své analýze ho uvádím jako cvičení uvedené před poslechem o text zaměřený na tenidičlivý k vypracování následného poslechového cvičení.

b) Lies die Texte noch einmal. Hör zu und ordne die Aussagen richtig zu. Frag und antworte. P e ti si texty je-ť jednou. Poslouchej a p i a správn výpov di. Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: GP, BP, ilustrace, p i . k obr. i hesl m, se azení info

V nahrávce jsou zmíněny 3 rady, jak se vypořádat s určitou situací. Rady se vztahují k problémům mladistvých, které jsou uvedeny v části a). žáci mají osobám poradit, jak svůj problém vyřešit, tedy poradit řešení problému v poslechovém textu situacím a mluvčím v části první. Jedná se o cvičení během poslechu, při azení informací z nahrávky k mluvčím, a poslech globální.

3. lekce

1. Was lerne ich? Co se nauím?

Hör zu und beende die Texte. Ordne richtig zu. Poslouchej a dokon i texty. P i a správn .

Shrnutí: SP, BP, Po P, ilustrace, p i . k obr. i hesl m, Lückentext

V tomto cvičení, které je doplněno ilustrací, je u každého obrázku (fotografie) znázorněn komentář osob, které na obrázcích jsou. V těchto výpovědích jsou vynechaná některá slova. Úkolem žáků je na základě nahrávky tato slova doplnit. Nabídku slov na doplnění žáci najdou u cvičení také. Dále mají posluchač k těmto obrázkům a výpovědím poradit pojmy na pravé straně. Jedná se tedy o poslech selektivní, během něhož se žáci soustředí především na vynechaná slova, jež mají doplnit. Cvičení vypracovávají během poslechu. Druhý úkol, poradit obrázky s texty k příslušným heslům, poté zpracovávají až po poslechu. V tomto případě se jedná o cvičení, kdy žáci porovnávají informace z nahrávky a texty s obrázky k daným heslům. Tato hesla zároveň naznačují, co se žáci v dané lekci nauí.

2. Freizeit und Hobbys. Volný čas a koníčky.

b) Hör zu und ordne jedem Sprecher eine passende Aussage zu. Zwei Aussagen sind zu viel. Poslouchej a p i a ke každé osob vhodnou výpov . Dv výpov di jsou navíc.

Shrnutí: GP, BP, p i . k e n í k m

V nahrávce hovoří 4 osoby, které vypráví, co dělají ve svém volném čase. Úkolem žáků je pečlivě si všimnout všech výtvarných cvičení, které zmíní různé aktivity, a poté tyto výtvarní písně k odpovídajícím mluvčím. Jak název napovídá, dvě výtvarny jsou zde navíc a nepatří k nikomu. Jedná se o poslouchání globální, během nichž mají žáci písně výtvarných cvičení k mluvčím z nahrávky.

c) *Frag und antworte. Ptej se a odpovídej.*

Shrnutí: Po P, konverzace

Konverzační cvičení, které rozděluje část b). Žáci si vzájemně kladou otázky na téma volného času a odpovídají na ně.

5. Ich konnte..., ich durfte..., ich musste... Mohl (a) jsem..., soll (a) jsem..., muss (a) jsem...

Hör zu und ergänze die Personalpronomen richtig. Poslouchej a doplň správná osobní zájmena.

Shrnutí: SP, BP, Po P, Lückentext, otázky

V tomto cvičení mají žáci doplnit vynechaná slova v textu (osobní zájmena) podle toho, co slyší v nahrávce. Jedná se tedy o Lückentext, který mají vypracovat během poslechu, a druh poslechu selektivní. Dále je v metodické příručce doporučeno se cvičením pracovat dále a to tak, že učitel bude žákům klást otázky týkající se tohoto textu a žáci odpovídat, což je v analýze označeno jako cvičení následující po poslechu s kladením otázek k tématu.

9. Jobaktivitäten. Brigády.

a) *Sieh dir die Fotos an und hör zu. Ordne richtig zu. Prohlédni si fotografie a poslouchej. P i a správně.*

Shrnutí: GP, BP, Po P, ilustrace, p i . k e n í k m, shrnutí

Žáci si mají prohlédnout fotografie a hesla k nim píseň. Následně si vyposlechnou nahrávku, ve které postupně hovoří 5 osob. Ty se představují a vypráví o sobě. Žáci mají písně k mluvčím k odpovídajícím obrázkům s hesly. Jedná se o poslouchání globální, cvičení mají žáci vypracovat během hodiny.

V metodické příručce je dále doporučeno si cvičení zkontrolovat tak, aby budou žáci jednotlivé osoby charakterizovat. Tedy říkat informace, které si z nahrávky zapamatovali. Tento úkol je v analýze označen jako cvičení následující po poslechu, shrnutí informací z poslechu.

b) Hör noch einmal zu und markiere die richtige Antwort. Poslouchej je-t jednou a označ správnou odpověď.

Shrnutí: SP, BP, M-CH

Žáci si mají nahrávku z části b) vyposlechnout je-t jednou a rozhodnout se, která ze tří nabízených odpovědí je správná. Jedná se tedy o klasické multiple-choice cvičení, které se má vypracovat po poslechu. Při poslechu se žáci soustředí hlavně na informace, které k vypracování tohoto cvičení potřebují, jedná se tedy o poslech selektivní.

12. Telefongespräch. Telefonní rozhovor.

a) Hör zu und ergänze richtig. Poslouchej a doplň správně.

Shrnutí: SP, BP

V tomto cvičení mají žáci za úkol na základě informací z nahrávky doplnit mezery v textu. Jedná se tedy o Lückentext, který se má vypracovat během selektivního poslechu b) *Hör das Gespräch noch einmal. Was fragt Kitty? Was fragt Leander? Ergänze. Poslechni si rozhovor je-t jednou. Na co se ptá Kitty? Na co se ptá Leander? Doplň.*

Shrnutí: SP, BP, Po P, otázky, poznámky

V části b) si mají žáci text poslechnout je-t jednou a během poslechu si poznamenat, na co se jaká osoba ptá. V metodické příručce je doporučeno žáky rozdělit do dvou skupin, jedna skupina bude psát otázky Kitty, druhá skupina otázky Leandera. Cvičení si poté žáci zkontrolují ve dvojicích, kdy si budou vzájemně klást otázky a odpovídat na ně.

c) Bilde ähnliche Gespräche. Tvoř podobné rozhovory.

Shrnutí: Po P, rozhovor

Cvičení následující po poslechu, kdy mají žáci vytvořit rozhovory podobné tomu v poslechu.

4. lekce

1. Was lerne ich? Co se nau ím?

Hör zu und ergänze richtig. Ordne richtig zu. Poslouchej a dopl správn . P i a správn .

Shrnutí: SP, BP, Po P, ilustrace, p i . k obr. i hesl m, Lückentext

V tomto cvi ení mají fláci nejd íve doplnit chyb jící slova do mezer v komentá ích u jednotlivých obrázk a osob (b hem poslechu) a poté p i adit obrázky s komentá i k hesl m po pravé stran . Stejn jako u v-ech ostatních prvních cvi eních v jednotlivých lekcích také zde tato hesla vyjad ují, co se fláci v lekci nau í. Nejd íve se tedy jedná o Lückentext, který mají vypracovat b hem poslechu, poté po poslechu p i adit obrázky s informacemi z nahrávky k daným hesl m. Typ poslechu je v tomto p ípad selektivní.

2. Ferienerlebnisse. Zážitky z prázdnin.

a) Hör zu und ordne die Bilder den Personen zu. Poslouchej a p i a obrázky k jednotlivým osobám.

Shrnutí: GP, BP, Po P, ilustrace, p i . k obr. i hesl m, otázky

V tomto cvi ení fláci poslouchají informace z nahrávky a p i adí obrázky k jednotlivým osobám, které v nahrávce hovo í o svých zážitcích z prázdnin. Jedná se o poslech globální a typ poslechového cvi ení je p i azení mluv ích z nahrávky k obrázk m v u ebnicí.

V metodické p íru ce je doporu ena kontrola cvi ení a to tak, fle u ítel bude klást flák m otázky týkající se tohoto poslechového materiálu, a ti poté odpovídat.

b) Hör noch einmal zu und markere richtig. Poslouchej je-t jednou a ozna správn .

Shrnutí: SP, BP, p i . k e ník m

fláci si mají text poslechnout je-t jednou a na jeho základ p i adit mluv ím aktivity, které jsou ve cvi ení vypsány (Plakate kleben, viel reisení) Jedná se tedy o cvi ení k vypracování b hem poslechu, kde mají fláci za úkol p i adit informace k jednotlivým mluv ím. Poslech je zde selektivní, pon vadfl se fláci soust edí p eváfln na aktivity, jefl mají k mluv ím p i adit.

c) *Was hast du in den Ferien gemacht? Frag und antworte. Co jsi d lal (a) o prázdninách? Ptej se a odpovídej.*

Shrnutí: Po P, konverzace

část c rozvíjí uje cvičení 2 o konverzaci na téma: Co jsi d lal (a) o prázdninách. žáci si mají klást otázky a odpovídat na ně. Jedná se konverzační cvičení následující ať po poslechu.

3. Beim Arzt. U lékaře.

a) *Hör zu und wähl die richtige Variante aus. Poslouchej a vyber správnou variantu.*

Shrnutí: SP, Po P, ti-tónová podoba, ilustrace, M-CH

V části a) cvičení 3 mají žáci za úkol číst text společně s nahrávkou a na základě informací z poslechu vybrat správnou ze dvou nabízených variant. Jedná se o typ cvičení multiple-choice, kde mají žáci po poslechu vybírat ze dvou možností. Nahrávka je zde doplněna o svou ti-tónovou podobu, ke cvičení je připojena ilustrace a jedná se o selektivní typ poslechu, žáci se zaměřují především na ta slova, u kterých mají rozhodnout správnou variantu.

4. Modalverben. Modální slovesa.

Hör zu und ergänze die Personalpronomen richtig. Poslouchej a doplň správná osobní zájmena.

Shrnutí: SP, BP, Po P, Lückentext, M-CH

Jak název cvičení napovídá, jedná se zde o doplnění osobních zájmen do mezer v textu, tedy o Lückentext, který mají žáci vypracovat během poslechu. Typ poslechu je selektivní.

Dále je v metodické příručce se cvičením doporučeno pracovat nadále tak, že učitel bude žákům klást otázky týkající se informací v poslechu, a žáci na ně odpovídat.

7. Sommerurlaub. Letní dovolená.

b) *Hör zu und markiere die richtige Antwort. Poslouchej a označ správnou odpověď.*

Shrnutí: SP, BP, M-CH

žáci mají na základě poslechu rozhodnout, která ze tří nabízených možností je správná. Jedná se tedy o multiple-choice cvičení, které se má vypracovat po selektivním poslechu.

9. Im Jugendhotel Angerhof. V hotelu pro mládež Angerhof.

Hör zu und ergänze richtig. Poslouchej a doplne správně.

Shrnutí: GP, Po P, Po P, Lückentext, otázky

Žáci mají za úkol doplnit do mezer v textu potřebné informace na základě toho, co slyší v nahrávce. Jedná se tedy o Lückentext, ale není to typický příklad tohoto cvičení. Lückentext, který se dosud ve cvičeních objevoval, byl založen na principu, že text s vynechanými slovy korespondoval s textem v nahrávce. V tomto cvičení je 7 vět s vynechanými slovy, tyto většinou nesouvisle nekorrespondují s poslechovým textem. Jedná se pouze o shrnutí informací z nahrávky, nejedná se tedy o poslech selektivní, během něhož žáci mezery vyplní, ale o poslech globální. Žáci by měli být schopni slova do vět doplnit na základě tohoto typu poslechu a cvičení vyplnit a připojit.

U zde je v metodické příručce doporučeno, aby si žáci zkontrolovali cvičení tak, že si budou vzájemně klást otázky týkající se tohoto textu a odpovídat na ně.

12. Grüße aus Österreich. Pozdravy z Rakouska.

a) Hör zu und markiere die richtige Variante. Poslouchej a označ správnou variantu.

Shrnutí: GP, Po P, M-CH

Žáci v tomto cvičení nejdříve poslouchají rozhovor mezi Theem a Moritzem, ve kterém Moritz vypráví o svém pobytu v Rakousku. Ve cvičení je možno vidět email, který píše Moritz Theovi, a ve kterém mu podává informace, které zaznaly v nahrávce. V tomto textu je v několika větech na žácích, aby rozhodli, které z nabízených slov do textu patří. Své rozhodnutí musí učinit na základě informací, které slyšeli v nahrávce. Jedná se tedy o výběr vhodné varianty ze dvou možností, jistý typ Multiple-choice cvičení, které mají vypracovat po globálním poslechu.

b) Wie istí ? Wie findet Moritzí ? Frag und antworte. Jaký jeí ? Jak se Moritzovi líbí ? Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: Po P, otázky

V této části cvičení si mají žáci vzájemně klást otázky týkající se poslechového textu a emailu a odpovídat na ně. Jedná se tedy o cvičení následující po poslechu.

5. lekce

1. Was lerne ich? Co se naučím?

Hör zu und ergänze den passenden Text. Ordne richtig zu. Poslouchej a doplň vhodný text. P i a správn .

Shrnutí: DP, BP, Po P, ilustrace, p i . k obr. i hesl m, Lückentext

U každého obrázku ve cvičení je text, k němu patří jeho druhá část, je-li mají fláči na základě poslechu z nabídky vý-e doplnit. Poté mají tyto obrázky s texty p i adit k hesl m po pravé stran . Z t chto hesel fláči zároveň zjistí, co se v lekci 5 nau í.

Jedná se tedy o detailní poslech, vzhledem ke krátkosti v t v nahrávce musí fláči p esn poslouchat, o kterou v tu se jedná, aby odpovídající část správn doplnili. Cvi ení se má vypracovat b hem poslechu. fláči do mezer v textu dopl ují zbývající části v t, jedná se tedy o typ cvičení Lückentext. Po poslechu mají fláči p i adit obrázky s texty k hesl m po pravé stran (p i azení informací z poslechu k obrázk m i poj m m (hesl m, v t m) ve cvičení).

5. Mein Lieblingsmedium. Moje oblíbené médium.

a) Hör zu. Wer sagt was? Markiere P (Paolo), Ch (Chiara), M (momo) oder E (Elise). Poslouchej. Kdo co říká? Ozna P (Paolo), Ch (Chiara), M (momo) nebo E (Elise).

Shrnutí: GP, Po P, Po P, ilustrace, p i . k e ník m, otázky

V tomto cvičení jsou 4 fotografie osob, u každé osoby 3 její výroky. Na základě informací z nahrávky mají fláči p i adit k t mto výrok m (fotografiím) jméno odpovídající osoby. Jedná se tedy o poslech globální a cvičení fláči vypracovávají ahl po poslechu.

Následn je v metodické p íru ce doporu eno, aby bylo cvičení zkontrolováno tak, fle bude u ítel klást flák m otázky týkající se tohoto poslechového textu a fláči na n odpovídat.

b) Welches Medium ist für dich wichtig? Erzähl. Které médium je pro tebe d lefité? Vypráv j.

Shrnutí: Po P, konverzace

část b) je konverza ní část cvičení následující po poslechu, fláči rozmlouvají na téma média.

8. Immer online. Stále on-line.

b) *Wie nutzt du das Netz? Hör zu und markiere das richtige Satzende. Jak používáš internet? Poslouchej a označ správný konec v ty.*

Shrnutí: SP, Po P, M-CH

V tomto cvičení mají fláci rozhodnout, jaká ze tří nabízených variant dokončení v t je dle poslechu správná. Jedná se tedy o klasické multiple-choice cvičení, které mají fláci vypracovat po poslechu. Typ poslechu je selektivní, protože fláci zaměřují především na ty informace, které ke správnému vypracování cvičení potřebují.

13. Zauberwort iPad. Kouzelné slovo iPad.

Hör zu. Welche Wörter charakterisieren das iPad? Markiere. Poslouchej. Která slova charakterizují iPad? Označ.

Shrnutí: SP, BP, označení slov

V tomto cvičení fláci poslouchají reklamní spot a z nabízených možností během poslechu označí výrazy, které se vztahují k iPadu. Jedná se tedy o poslech selektivní, fláci se soustředí především na to, který z nabízených výrazů v poslechu uslyší. Typ cvičení označení slyšených slov.

15. Lesen? Na klar! Ist? Jasn .

a) *Hör zu und ergänze. Poslouchej a doplň.*

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, poznámky

V tomto cvičení fláci poslouchají nahrávku a poznamenají si co nejvíce výrazů k heslu šlesenö. Jedná se tedy o poslech detailní, posluchači musí v tomto případě textu rozumět do detailu, aby pochytily co nejvíce potřebných výrazů. Cvičení vypracovávají během poslechu a jedná se o typ cvičení označení poznámky k poslechu. Cvičení je doplněno o ilustraci.

b) *Liest du gern? Reagiere. Reagierst du? Reaguj.*

Shrnutí: Po P, konverzace

Konverzační cvičení následující po poslechu, ve kterém si fláci povídají na téma tení, tedy téma poslechového textu.

6. lekce

1. Was lerne ich? Co se naučím?

Hör zu und nummeriere die Reihenfolge der Bilder. Ordne richtig zu. Poslouchej a ořsluj po adř obrázek .

Shrnutí: DP, BP, Po P, ilustrace, ti-t ř ná podoba, p i ř k obr. ř hesl ř m, se azení info

řřáci poslouchají nahrávku a na jejřm základ ř o řslují obrázky s texty tak, jak je ř eno v nahrávce. Pot ř tyto obrázky p i adř k hesl ř m po prav ř stran ř a po poslechu obrázky s texty o řslují do správn řho po adř. Jedná se o poslech detailnř, pon ř vadřl se řřáci soust řdí na v-řchny informace v nahrávce. Cvi enř je dopln řno jak o ilustraci, tak o ti-t řnou podobu poslechov řho textu.

2. Interview im Radio. Rozhovor v řádiu.

a) Hör zu. Welche Wörter hörst du? Markiere. Poslouchej. Která slova sly-ř-ř? Ozna ř .

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, ozna enř slov

řřáci poslouchají nahrávku, relativn ř dlouhř text, ve kter řm d řlá moderátor rozhovor se t řmi lidmi, a jejich řkolem je ozna řit, která z nabřzen řch slov sly-ř-ř. Poslech je v tomto p řpad selektivnř, řřáci se soust řdí p řv řřn ř na slova z nabřdky, jestli je v textu usly-ř-ř. Cvi enř vypracovávají b řhem poslechu a jedná se o typ cvi enř Ozna enř sly-ř-n řch slov. Cvi enř je dopln řno o ilustraci.

b) Höch noch einmal zu. Lies und ergänze. Poslouchej je-t ř jednou. řti a dopl ř .

Shrnutí: SP, BP, Po P, ilustrace, Lückentext, otázk y

řřáci mají text poslouchat je-t ř jednou a dopln řit vynechaná slova v p ředti-t řn řm textu ve cvi enř. Jedná se tedy o Lückentext, ale text v řu ebnici p řesn ř nekoresponduje s poslechov řm textem. Typ poslechu je zde selektivnř, řřáci se soust řdí p řv řřn ř na ty informace, které jsou nutné rozum řt, aby text správn ř dopln řli. Cvi enř, které je dopln řno o ilustraci mluv řch, vypracovávají b řhem poslechu.

V metodick ř p řřru ce je d řle doporu řeno se cvi enřm pracovat tak, řle ř řitel bude řřák řm klášt otázk y t řkajřcí se tohoto textu.

8. Zu Besuch in Deutschland. Na náv-ť v v N mecku.

b) Höch noch einmal zu. Ordne die Fotos den Dialogen zu. Poslouchej je-ť jednou. P i a fotografie k rozhovor m.

Shrnutí: GP, BP, Po P, ilustrace, p i . k obr. i hesl m, shrnutí

V tomto cvi ení mají fláci p i adit fotografie s popisky k jednotlivým rozhovor m. Jedná se o poslech globální, cvi ení mají fláci vypracovat b hem poslechu. V metodické p íru ce je dále doporu eno, aby vybraní fláci shrnuli obsah rozhovoru a p e etli e-ení. To je v analýze za len no mezi samostatné cvi ení následující po poslechu, ve kterém se shrnují vyposlechnuté informace.

12. Klassenfahrt. Týkolní výlet.

a) Lies den Text und hör zu. Ergänze richtig. ti text a poslouchej. Dopl správn .

Shrnutí: SP, BP, Po P, ilustrace, Lückentext, otázky

fláci mají nahrávku poslouchat a doplnit vynechaná slova v p edti-ť ném textu ve cvi ení. Jedná se tedy o Lückentext, ale text v u ebnici op t p esn nekoresponduje s poslechovým textem. Druh poslechu je selektivní, fláci se soust edí p eváfn na ty informace, které jsou pro n d leflité rozum t, aby text správn doplnili. Cvi ení, které je dopln no o ilustraci, vypracovávají b hem poslechu.

V metodické p íru ce doporu eno se cvi ením nadále pracovat tak, fle u itel bude flák m klást otázky týkající se tohoto textu.

13. Das istí To jeí

a) Hör zu und rate mal. Ordne das passende Foto zu. Poslouchej a hádej. P i a vhodnou fotografii.

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, p i . k obr. i hesl m,

fláci poslouchají nahrávku, u itel ji po kařdė výpov di zastaví tak, aby m li poslucha i dostatek asu v tu doplnit. V nahrávce je mofno sly-et nap . šDas ist die Mutter von meinem Vater. Das istí õ v tento okamřik u itel nahrávku stopne, nechá fláky p i adit k této informaci pat i ný obrázek a íci slovo šmeine Oma / meine Grossmutterõ. Poté se pokračuje dále. Jedná se

tedy o poslech detailní a typ cvičení pízení informací z nahrávky k obrázkům, jenž se má vypracovat během poslechu.

b) Frag und antworte. Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: Po P, otázky

Cvičení následující po poslechu, kde si fláci kladou vzájemně otázky a odpovídají na ně na základě informací slyšených v předchozím poslechovém cvičení.

3.7.2 Analýza poslechových cvičení v pracovním sešitě Macht mit!

Učební soubor Macht mit! obsahuje vedle učebnice pro fláky také pracovní sešit. I v něm jsou poslechová cvičení, jejichž rozdělením a analýzou se zabývá následující kapitola.

1. lekce

3. *Übe deinen Wortschatz. Procvičuj slovní zásobu.*

b) Durchsagen. Hör zu und lies mit. Was ist richtig (R)? Was ist falsch (F)? Markiere. Hlášení. Poslouchej a ti. Co je správné (R)? Co je chybné (F)? Označ.

Shrnutí: DP, Po P, RxF

fláci si nejprve přečtou zadání potichu, poté následuje poslech, kdy se mají rozhodnout, které z daných tvrzení je správné a které nikoli. Jedná se o typ cvičení richtig x falsch, tedy cvičení uvedené po poslechu, a typ poslechu je v tomto případě detailní, poněvadž se fláci musí soustředí na všechny informace v nahrávce, aby byli schopni cvičení správně zpracovat.

5. *Was hast du gemacht? Co jsi dělal (a)?*

a) Hör zu und sprich nach. Ergänze. Poslouchej a opakuj. Dopln.

Shrnutí: BP, Po P, Lückentext, otázky

V tomto cvičení se mají doplnit chybějící slova ve větách, jedná se tedy o typ cvičení Lückentext. Slova jsou nad větami vypsaná, fláci tedy vědí, co budou doplňovat. Ovšem netuší, v jakém pořadí se mají doplnit. V metodické příručce je doporučena kontrola tohoto cvičení v plénu, kde si mají fláci vzájemně klást otázky týkající se těchto vět a odpovídat na ně. fláci vypracovávají cvičení na základě selektivního poslechu, ve kterém se soustředí hlavně na výrazy, které mají doplnit.

16. Am Wochenende. O víkendu.

a) *Das Wetter am Wochenende. Hör zu und ordne richtig zu. Po asi o vikendu.*
Poslouchej a pi a správn .

Shrnutí: DP, Po P, Po P, M-CH, otázky

V tomto cvení je n kolik obrázk vyjad ující jistý druh po asi a ukazující r zné teploty. Úkolem flák je na základ poslechu pi adit k nabízeným dn m v týdnu (sobot a ned li), jaké po asi v t chto dnech bude. Cvení mají fláci vypracovat po poslechu a jedná se o poslech detailní, text je krátký a fláci se musí pe liv soust edit na v-echny informace v n m. Cvení je typu multiple-choice, výb r z n kolika mofností, které jsou v tomto p ípad znázorn ny pomocí ilustrací. Metodická p íru ka doporu uje kontrolu cvení v plénu pomocí kladení si otázek a odpov dí na n .

b) *Im Café Sunny. Hör zu. Was ist richtig (R)? Was ist falsch (F)? Markiere. V kavárn Sunny. Poslouchej. Co je správn (R)? Co je chybn (F)? Ozna .*

Shrnutí: SP, Po P, RxF

Po poslechu se mají fláci na základ vyposlechnutých informací rozhodnout, které z nabízených výpov dí jsou správn a které –patn . Jedná se tedy o typ cvení richtig x falsch a druh poslechu selektivní.

2. lekce

7. Hör zu und sprich nach. Poslouchej a opakuj.

Ergänze richtig. Frag und antworte. Dopl správn . Ptej se a odpovídej.

Shrnutí: SP, BP, Po P, ilustrace, Lückentext, otázky

Úkolem v tomto cvení je doplnit do mezer v textu slova, která jsou uvedena v nahrávce. Jedná se tedy o cvení, které mají vypracovat b hem poslechu, poslech selektivní a typ cvení Lückentext. Metodická p íru ka doporu uje kontrolu v plénu tak, fle si fláci op t budou vzájemn klást otázky a odpovídat na n na základ informací z textu.

9. Wie ist wer? Jaký kdo je?

a) *Wer bin ich? Hö zu und rate mit. Kdo jsem? Poslouchej a hádej.*

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, p i . k e n í k m

fláci vidí u cvičení fotografie 4 osob, u každé z nich je zmíneno několik pojmu. V nahrávce o sobě hovoří dvě osoby, ty ve svých výpovědích uvádí informace, které jsou identické s těmi, kterými pojmy u osob ve cvičení. Díky tomu fláci uhádnou, kdo právě hovoří. Jedná se o cvičení, jež mají fláci vypracovat během poslechu, poslech detailní a typ cvičení o cvičení založené na přizování informací z textu k e n í k m i pojmu, které jsou v poslechu zmíněny.

b) *Wie bist du? Erzähl. Jaká/Jaký jsi ty? Vypráv j.*

Shrnutí: Po P, konverzace

část b) následuje po poslechu. Úkolem flák je konverzovat na téma poslechu.

15. Dialoge. Rozhovory.

a) *Yvonne hat einen neuen Freund. Hör zu und ergänze richtig. Yvonne má nového přítel. Poslouchej a dopl správn .*

Shrnutí: SP, BP, Po P, Lückentext, otázky

V části a) cvičení 15 mají fláci doplnit do mezer v textu slova, která slyší v nahrávce. Jedná se tedy o typ cvičení Lückentext, které se má vypracovat během selektivního poslechu. Metodická příručka doporučuje kontrolu v plénu tak, aby si fláci budou vzájemně klást otázky a odpovídat na ně na základě informací v textu.

b) *Im Möbelgeschäft. Hö zu und markiere die richtige Antwort. V obchod s nábytkem. Poslouchej a ozna správnou odpově .*

Shrnutí: SP, Po P, Po P, M-CH, otázky

Na základě nahrávky se fláci mají rozhodnout, které z nabízených odpovědí na otázky ve cvičení jsou správné. Jedná se tedy o multiple-choice cvičení, které fláci vypracovávají po selektivním poslechu. I zde metodická příručka doporučuje kontrolu v plénu tak, aby si fláci budou vzájemně klást otázky k tématu poslechu a odpovídat na ně.

3. lekce

7. Wann...? Kdy?...

b) *Welche Zeitangaben hörst du? Notiere. Lies und ergänze. Poznamenej si časové údaje, které slyšíš. Ti a doplň.*

Shrnutí: SP, BP, Po P, ilustrace, poznámky, Lückentext,

V části b) cvičení 7 si mají žáci nejdříve zapsat časové údaje, které z nahrávky uslyší. Poté tyto údaje doplnit do mezer v textu níže tak, aby text dával smysl. V poslechovém cvičení se tedy jedná o poznámky z nahrávky. Toto cvičení žáci vypracovávají během selektivního poslechu, na něhož navazuje cvičení po poslechu, tzv. Lückentext. Cvičení je doplněno o ilustrace.

15. Auf dem Schulhof. Na školním dvoře.

Hör zu und markiere das richtige Satzende. Poslouchej a označ správný konec v textu.

Shrnutí: SP, Po P, M-CH

V tomto cvičení se mají žáci na základě informací z nahrávky rozhodnout, která z nabízených možností dokončení v textu je správná. Jedná se tedy o multiple-choice cvičení, které žáci vypracovávají po selektivním poslechu.

4. lekce

5. Modalverben. Modální slovesa.

a) *Hör zu und sprich nach. Ergänze richtig. Poslouchej a opakuji. Doplň správně.*

Shrnutí: SP, BP, Lückentext

Ve cvičení je celkem 12 vět, ve kterých chybí modální slovesa. V nahrávce je uvedeno pouze 6 vět s těmito slovesy, na jejich základě mají žáci mezery ve větách v učebnici vyplnit. Jedná se tedy o Lückentext. Ostatní věty mají žáci doplnit sami, jistě bez pomoci poslechového textu. Cvičení vyplývá z výběru selektivního poslechu.

15. Meine letzten Sommerferien.

Hör zu und ergänze richtig. Moje poslední prázdniny. Poslouchej a doplň správně.

Shrnutí: SP, BP, Po P, Po P, Lückentext, otázky, poznámky

Žáci mají text poslouchat a doplnit vynechaná slova v předtisknutém textu ve cvičení. Jedná se tedy o Lückentext, ale text v učebnici přesně nekoresponduje s poslechovým textem.

Jde o poslech selektivní, fláci se soustředí především na ty informace, které jsou pro nás důležité a doplňují, aby text správně doplnili. Cvičení vypracovávají během poslechu.

V metodické příručce je dále doporučeno se cvičením pracovat tak, aby si budou fláci vzájemně klást otázky týkající se tohoto textu a odpovídat na ně. Dále je doporučeno, aby učitel fláky rozdělil do 3 skupin, každé skupině přidělil jednu postavu z textu a každá skupina má za úkol zapsat si co nejvíce informací k zadané osobě.

5. lekce

9. *Meiner Meinung nach* Podle mého názoru

a) *Hör zu und ergänze richtig. Poslouchej a doplň správně.*

Shrnutí: DP, BP, poznámky

fláci na základě informací z nahrávky označí ve cvičení během poslechu odpovídajícího smajlíka a doplní příslušné přídatné jméno. Jedná se o poslech detailní, kdy se fláci i vzhledem ke krátkosti v textu soustředí na všechny informace v nahrávce, a cvičení je označeno jako poznámky k poslechu.

11. *Werberspots. Reklamí spoty.*

a) *Komm zur Megaparty. Hör zu und ergänze. Frag und antworte. Půjdi na party. Poslouchej a doplň. Ptej se a odpovídej.*

Shrnutí: SP, BP, PoP, ilustrace, Lückentext, shrnutí

fláci si mají poslechnout reklamní spot a doplnit do textu chybějící informace. Jedná se tedy o typ cvičení Lückentext, které se má vypracovat během selektivního poslechu. Cvičení je doplněno i ilustrací.

Dále je v metodické příručce doporučeno, aby se fláci rozdělili do skupin a v nich napsali krátký text o této akci. To je v analýze pojato jako samostatné cvičení následující po poslechu a shrnutí informací z poslechu.

15. *Interview mit einem Moderator. Rozhovor s moderátorem.*

Hör zu. Was ist richtig (R)? Was ist falsch (F)? Markiere. Poslouchej. Co je správné (R)? Co je chybné (F)? Označ.

Shrnutí: SP, Po P, RxF

Typické cvičení typu richtig x falsch, ve kterém se posluchači na základě informací z nahrávky rozhodují, jestli jsou v dané větě v pracovním sešitě správné či nikoli. Jedná se o poslech selektivní, fláči se soustředí především na informace obsažené ve větách, u nichž mají rozhodnout o jejich správnosti, a cvičení fláči vypracovávají po poslechu.

6. lekce

15. Erfahrungen mit Deutschland. Zkušenosti s Německem.

Hör zu und markiere die richtige Antwort. Poslouchej a označ správnou odpověď.

Shrnutí: SP, Po P, M-CH

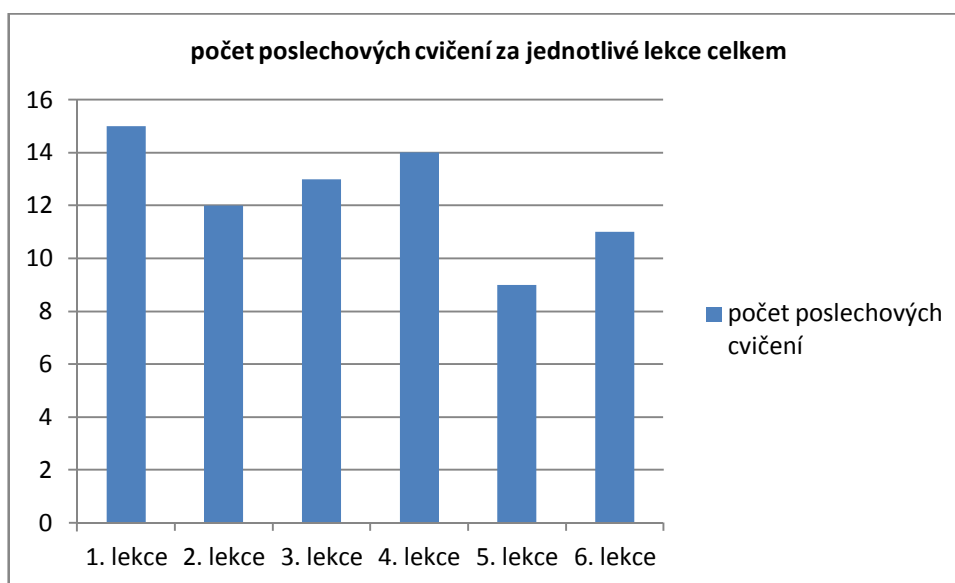
Na základě informací z nahrávky se mají fláči rozhodnout, které z nabízených odpovědí ve cvičení 16 jsou správné. Typ poslechu je selektivní, fláči se soustředí především na informace, které potřebují, aby byli schopni označit správnou odpověď. Jedná se o cvičení multiple-choice, tedy výběr z několika možností, a cvičení fláči doplňují po poslechu.

3.7.3 Shrnutí učebnice Macht mit!

Učebnice *Macht mit!* je rozdělena do celkem 13 lekcí, z nichž každá obsahuje určitý počet poslechových cvičení. Ta byla analyzována z hlediska množství. Nejprve bylo zkoumáno, kolik poslechových cvičení obsahují jednotlivé lekce. Poté bylo analyzováno, s jakými typy poslechových cvičení pracují, a dále v jaké fázi mají žáci cvičení vypracovat. Zda je požadováno vypracovat cvičení během poslechu, před ním nebo po něm.

Učebnice *Macht mit!* obsahuje celkem 74 cvičení, jež se zabývají poslechem s porozuměním. Jak lze vidět z grafu níže (Obrázek 1), minimální počet cvičení v jedné lekci je 9, maximální 15. Celkově nelze říci, zda počet cvičení v průběhu učebnice klesá či naopak, lze říci, že jejich počet je relativně vyrovnaný, ovšem mírně kolísavý.

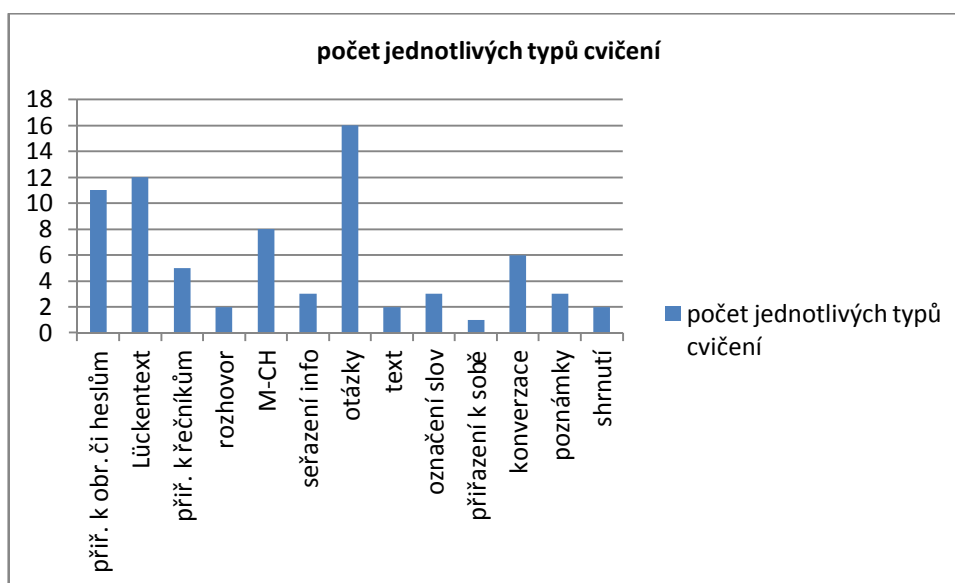
Obrázek 1: Graf popisující počet poslechových cvičení za jednotlivé lekce celkem

Zdroj: Jana Třebestová

Celkové množství obsahuje 13 různých typů poslechových cvičení. Z Obrázku 2 lze vidět celkový počet jednotlivých typů, které učebnice obsahuje. U učebnice nejvíce pracuje se cvičením Kladení otázek k tématu. Jak bylo již zmíněno, do této analýzy se promítají i doporučení v metodické příručce, která říká, že mají být cvičení zkontrolována a rozvinuta právě tímto způsobem. I když je v učebnici použito také cvičení, ve kterém mají žáci do mezer v textu doplňovat odpovídající výrazy (Lückentext) a popisovat informace z poslechu k obrázkům a pojmům (heslům, větám) ve cvičení. Nejméně je zastoupen typ cvičení, ve kterém žáci spojují sobě odpovídající věty.

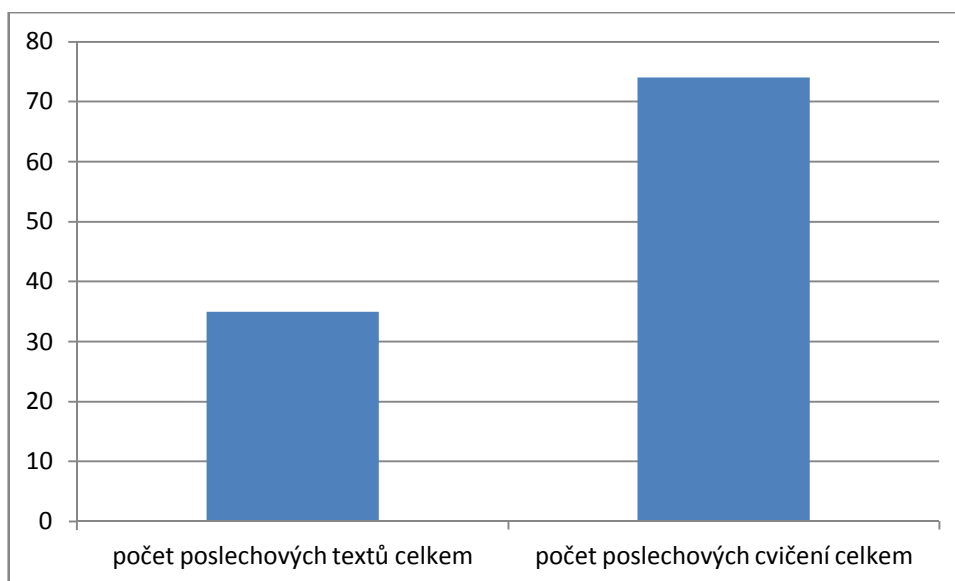
Obrázek 2: Graf po tu jednotlivých typů cvičení

Zdroj: Jana Třebestová

Jak lze vyjít z Obrázku 3, počet poslechových cvičení je mnohem vyšší než počet textů, s nimiž tato cvičení pracují. Celkový počet poslechových textů činil v učebnici 35, poslechových cvičení je celkem 74, tedy skoro dvakrát více. Toto ovlivňuje zejména fakt, že bývá jedno cvičení rozděleno do více částí, ve kterých je po fláčích pořadováno vypracovat několik druhů cvičení, která mohou stát před poslechem, v průběhu poslechu i po něm. Text pro všechny části ovšem zůstává pořád stejný.

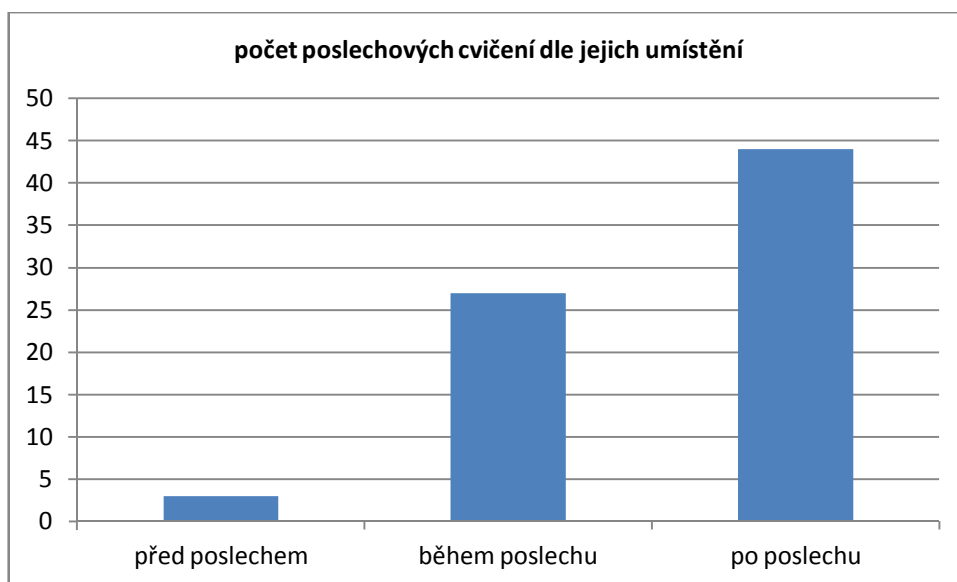
Obrázek 3: Graf po tu poslechových textů vs. počet poslechových cvičení celkem

Zdroj: Jana Třebestová

Cvičení byla analyzovaná také z hlediska jejich umístění vzhledem k poslechu samotnému. Zdá se, že mají žáci vypracovat před, během i až po poslechu. Jak lze vyčíst z Obrázku 4, největší množství cvičení mají žáci vypracovat až po poslechu samotném, na druhém místě poté během poslechu. Minimální počet mají žáci vypracovat před poslechem. S tím souvisí i rozložení jednotlivých typů cvičení, viz Obrázek 2.

Obrázek 4: Graf popisující počet poslechových cvičení dle jejich umístění

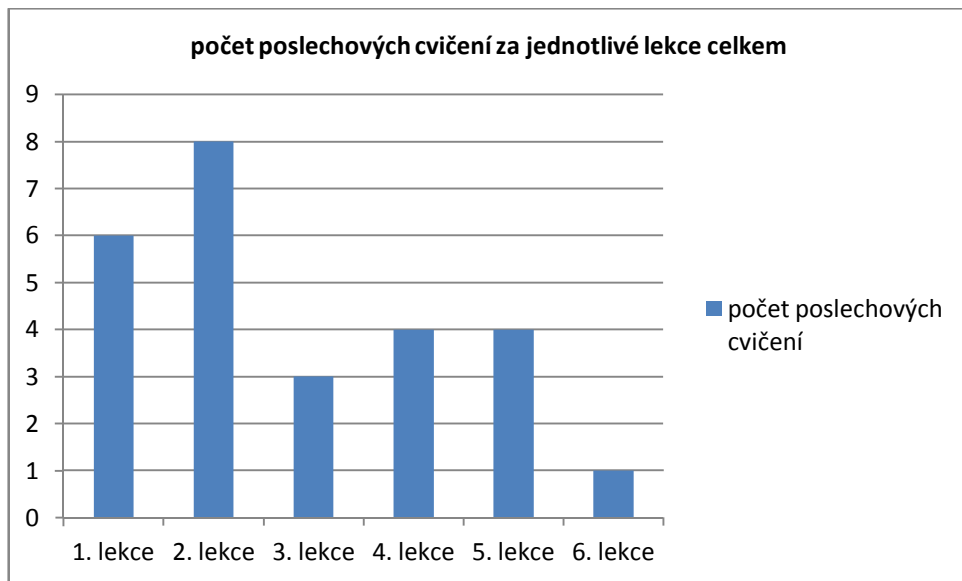
Zdroj: Jana Třebestová

3.7.4 Shrnutí pracovního sešitu Macht mit!

Také pracovní sešit *Macht mit!* je rozdělen do 26 kapitol. Počet poslechových cvičení je zde ovšem mnohem nižší než v učebnici. V pracovním sešitu žáci poslech sice trénují, ale poslechová cvičení zaměřená na porozumění se zde příliš nevyskytují. Jedná se spíše o cvičení zaměřená na správnou výslovnost slov a slovních spojení, vlnou intonaci, nebo jsou zaměřena na procvičení probrané gramatiky a upevnění slovní zásoby.

Celkový počet poslechových cvičení činí v pracovním sešitu 26. Jejich rozvržení do jednotlivých kapitol ukazuje Obrázek 5. Na první pohled je patrné, že největší počet poslechových cvičení zaměřených na porozumění obsahují lekce první, poté počet celkem rapidně klesá.

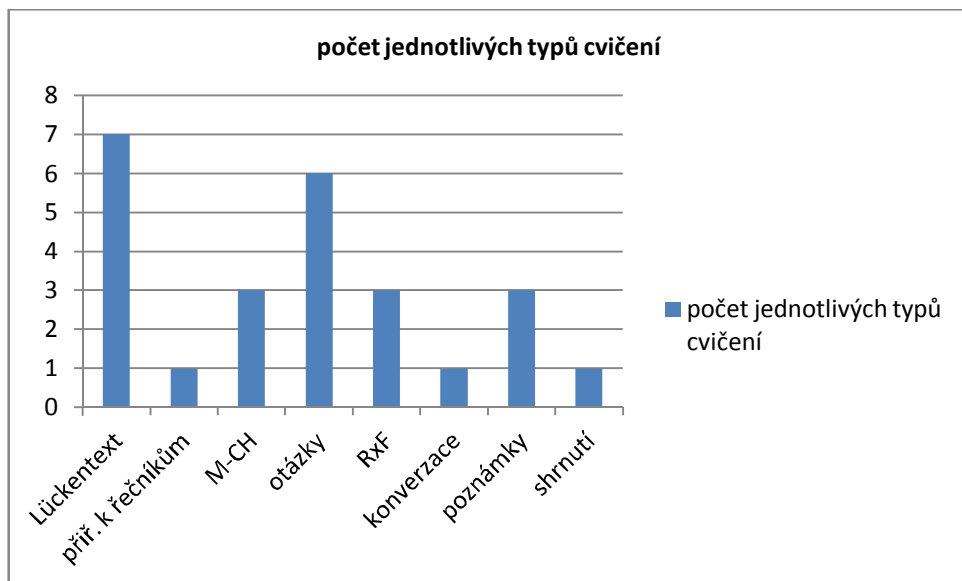
Obrázek 5: Graf po tu poslechových cvičení za jednotlivé lekce celkem

Zdroj: Jana Třebestová

Oproti u ebnici klesl i počet jednotlivých typů cvičení a to z 13 na 8, jejich celkové zastoupení lze vidět v Obrázku 6.

Obrázek 6: Graf po tu jednotlivých typů cvičení

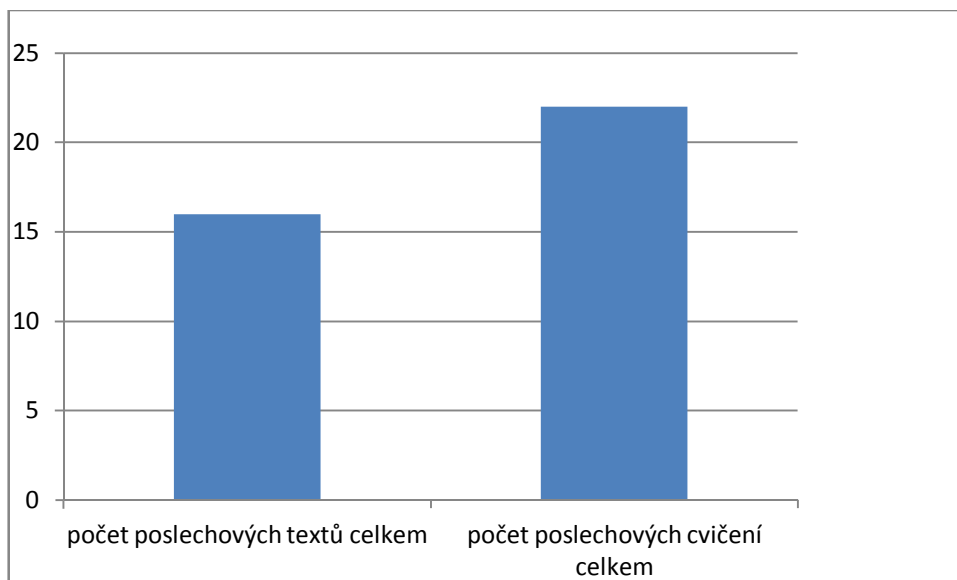

Zdroj: Jana Třebestová

Jedno z nejv t-ích zastoupení má op t typ cvičení, kde se kladou otázky týkající se tématu poslechu, stejn tak je tomu i v u ebnici. Ov-em nej ast j-í typ cvičení v pracovním se-it je Lückentext, ve kterém mají fláci dopl ovat p íslu-né výrazy do mezer v textu.

Obrázek 7 ukazuje, že rozdíl mezi počtem poslechových textů a počtem poslechových cvičení není tak výrazný jako v učebnici. Tento fakt vyplývá i ze skutečnosti, že poslechová cvičení v pracovním sešitě nejsou tolik členěna do více částí (a, b, c), jak je tomu v učebnici.

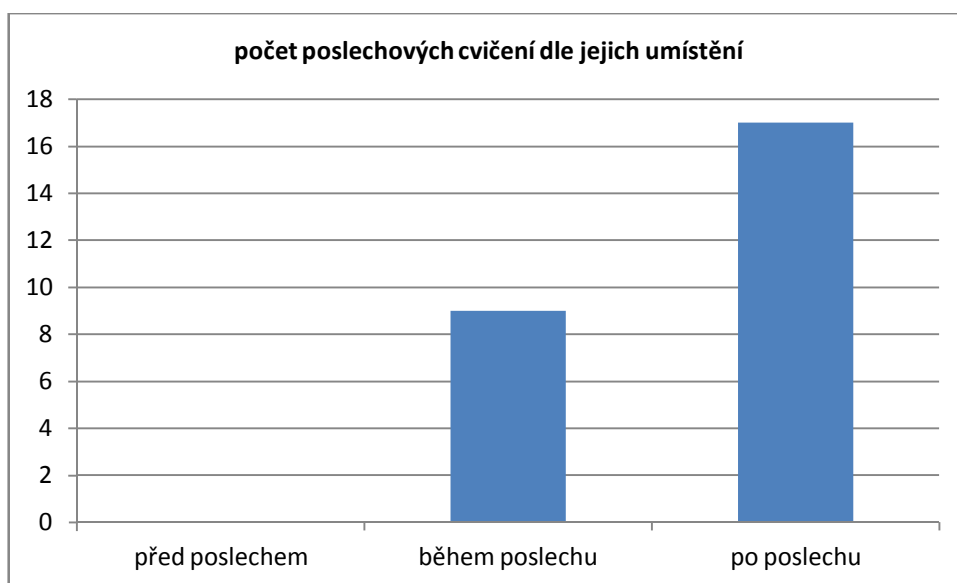
Obrázek 7: Graf porovnání počtu poslechových textů vs. počtu poslechových cvičení celkem

Zdroj: Jana Třebestová

Také v pracovním sešitě bylo analyzováno, v jaké fázi poslechu mají žáci cvičení vypracovat nejčastěji. A i zde bylo zjištěno, že nejvíce cvičení má být vypracováno a) po poslechu, dále b) během poslechu a jak lze vyčíst z Obrázku 8, v pracovním sešitě není zahrnuto ani jedno cvičení, které mají žáci vypracovat před poslechem.

Obrázek 8: Graf počtu poslechových cvičení dle jejich umístění

Zdroj: Jana Třebestová

Analýzou bylo zjištěno, že počet poslechových cvičení v učebnici a pracovním sešitu je rozdílný. Pracovní sešit obsahuje pouze 26 cvičení, učebnice 74. Také počet jednotlivých typů cvičení je rozdílný. I zde obsahuje pracovní sešit počet menší, a to 8. U učebnice pracuje s celkem 13 typy poslechových cvičení, což znamená, že učební soubor Macht mit! nabízí celkem 21 různých druhů poslechových cvičení. Jak z analýzy vyplývá, poslechová cvičení nejsou příliš rozmanitá a jednotlivé typy se často opakují. Jak bylo řečeno v praktické části, cvičení zaměřená na poslech s porozuměním je široká škála, soubor Macht mit! pracuje pouze s malým množstvím těchto typů.

Většinu cvičení mají žáci vypracovat až po poslechu, velké množství i během něj, ale učební soubor obsahuje pouze 3 cvičení, která mají žáci za úkol vypracovat před poslechem. Jak bylo řečeno v teoretické části této diplomové práce, cvičení uvedená před poslechem jsou velice důležitá pro motivaci žáků k poslechu a také jim pomáhají porozumět slyšenému textu. U učební soubor by tyto cvičení měly tedy nabízet více.

3.7.5 Analýza poslechových cvičení v učebnici Planet

V této podkapitole jsou vypsána jednotlivá cvičení, je-li se v učebnici Planet zaměřují na poslech s porozuměním. I zde jsou u každého cvičení ve zkratkách shrnuty hlavní informace a pro lepší pochopení opticky přidávám seznam zkratk.

Tabulka 1: Seznam zkratk

Typ poslechu	zkratka
Globální poslech	GP
Selektivní poslech	SP
Detailní poslech	DP

Umístění poslechového cvičení	zkratka
Před poslechem	Před P
Během poslechu	BP
Po poslechu	Po P
Typ prezentace poslechového textu	zkratka
poslechový text je prezentován zároveň s psanou podobou tohoto textu	tištěná podoba
poslechový text je podpořen ilustrací	ilustrace

Typ cvičení	zkratka
přiřazení informací z poslechu k obrázkům či pojmům (heslům, větám) ve cvičení	p i . k obr. i hesl m
text s mezerami (Lückentext)	Lückentext

cvičení založené na přiřazování informací z textu k řečníkům či pojmům, které jsou v poslechu zmíněny	přiř. k řečníkům
utvořit rozhovor	rozhovor
výběr odpovědí z několika daných možností (tzv. Multiple-choice)	M-CH
seřazení informací z poslechového textu do správného pořadí	seřazení info
kladení otázek k tématu poslechu	otázky
text zaměřený na čtení	text
označení slyšených slov	označení slov
přiřazení vět či pojmů, které k sobě patří	přiřazení k sobě
cvičení založené na otázkách kladených k tématu poslechu, konverzace na příslušné téma	konverzace
poznámky k poslechu	poznámky
shrnutí informací z poslechu	shrnutí
asociogram	asociogram
zodpovídání otázek k poslechu	zodpovídání otázek
cvičení založené na výpovědích typu ano x ne (ja x nein), správně x špatně (richtig x falsch)	RxF
oprava chybných informací	oprava
pohybové cvičení	pohyb
odhad téma poslechu	téma
vytvoření otázek k poslechu	vytvoření otázek
označení cesty	cesta
odhad nálady mluvčích	nálada

Zdroj: Jana Třebestová

17. lekce

2. *Ankunft im Schullandheim Ambach*

b) *Was gibt es hier / in Ambach?*

Sprich so: Hier / in Ambach gibt es einen See, ein í , eine Wiese und í

Shrnutí: GB, Po P, ilustrace, poznámky

Úkolem flák je poslechnout si nahrávku a na jejím základě říct, co se na tomto místě nachází. fláci tak procvičí vazbu Es gibt, ale zároveň se jedná o globální poslech, na jehož základě mají fláci říci, o kterých místech se zde hovořilo. Jedná se tedy o cvičení následující po poslechu, ve kterém se mají zaznamenat informace z nahrávky. Cvičení je doplněno o ilustraci, která v pochopení poslechového textu pomáhá.

c) *Hör noch einmal zu. Nun lies den Text. Welche Informationen sind gleich?*

Shrnutí: GP, Před P, Po P, ilustrace, text, shrnutí

fláci se mají podívat na tištěný text u tohoto cvičení zaměřený na srovnání, pevně si jej před poslechem, poté ještě jednou vyposlechnout informace z nahrávky a srovnat, které informace jsou v obou textech stejné. Toto cvičení je v analýze pojato jako cvičení následující po globálním poslechu, ve kterém fláci shrnují informace z nahrávky.

d) *Frag deinen Partner: Gibt es in Ambach einen Park / ein Kino / í ? ó Ja. / Nein, es gibt keinen / kein / keine í*

Shrnutí: Po P, otázky

Po poslechu si mají fláci vzájemně klást otázky týkající se tématu tohoto textu. Jak je uvedeno v zadání, mají používat vazbu es gibt, kterou tímto procvičí.

e) *Was gibt es bei euch (in eurer Stadt / in eurer Schule)? Sprich so: Bei uns gibt es í*

Shrnutí: Po P, konverzace

Tato část rozvíjí poslechové cvičení o konverzaci část na téma, co se kde nachází. fláci mají opatřit za úkol procvičovat vazbu es gibt.

3. Im Haus

c) *Hör noch einmal die Geschichte. Nun lies die Sätze. Was ist richtig? Was ist falsch? Verbessere.*

Shrnutí: BP, Po P, ilustrace, RxF, oprava

V tomto cvičení mají žáci rozhodnout, které z nabízených 12 vět jsou správné a které nikoli. Chybné věty mají opravit tak, aby korespondovaly s informacemi z nahrávky. Jedná se tedy o cvičení typu richtig x falsch, které žáci vypracovávají po poslechu selektivním, kdy se soustředí především na ty informace, které jsou v daných větách zmíněné a kterým musí dobře rozumět, aby byli schopni o správnosti vět bezchybně rozhodnout. Do analýzy je zařazen jako samostatné cvičení, které následuje až po poslechu, i oprava chybných vět.

18. lekce

4. Ein Telefongespräch

a) *Hör zu. Lies die Sätze. Was ist richtig, was ist falsch?*

Shrnutí: GP, Po P, RxF

Žáci mají za úkol poslechnout si nahrávku, poté přečíst 5 uvedených vět a rozhodnout, které z těchto vět jsou správné a které špatné. Vzhledem k instrukcím v učebnici i metodické příručce, žák má poslechnout předcházet předtím, se v tomto případě jedná o poslechnout globální, kdy se žáci snaží pochytit, o čem nahrávka pojednává. Poté, po poslechu samotném, o správnosti vět rozhodnout. Jedná se tedy o cvičení typu richtig x falsch.

b) *Hör noch einmal zu. Schau die Bilder an. Welche Sportarten kommen nicht vor?*

Shrnutí: SP, BP, označení slov

Žáci si mají nahrávku poslechnout je-t jednou, podívat se na obrázky níže, na kterých jsou vyobrazeny nejznámější druhy sportů, a poznamenat si, o kterých sportech se v textu nemluvílo. V tomto případě se jedná o poslechnout selektivní, cvičení žáci vypracovávají během poslechu, a o typ cvičení označení slyšených informací (neoznačené informace, v tomto případě sporty, jsou tedy věcním tohoto cvičení).

c) *Welche Sportarten können die Schüler nicht vorschlagen? Und warum?*

Shrnutí: Po P, otázky

Zde se jedná o cvičení následující po poslechu a zodpovězení otázek týkajících se poslechového textu.

e) Was für einen Sport machst du? Was für einen Sport macht man an deiner Schule und in deinem Land?

Shrnutí: Po P, konverzace

Tato část je konverzační cvičení na téma poslechového textu.

6. Die siebte Klasse berät

a) Lies die Angaben. Hör zu. Wie passen die Angaben zusammen?

V tomto cvičení je 2 x 5 vět, které se mají dle smyslu a informací z nahrávky připojit k sobě a dále připojit k vypsaným sportům níže. Cvičení fláčí doplňují během poslechu, jedná se o poslech selektivní, posluchači soustředí pozornost na informace zmíněné v těchto větích. A cvičení je v analýze označeno jako seřazení vět a pojmů, které k sobě patří

Shrnutí: SP, BP, připojení k sobě

12. Der Ruder-Wettkampf

a) Hör zu und schau die Bilder an.

Shrnutí: GP, SP, BP, Po P, ilustrace, otázky, označení slov

fláčí mají poslouchat informace v nahrávce a zároveň se dívat na obrázky týkající se tohoto textu. V metodické příručce je také doporučeno, aby fláčí na obrázky ukazovali, pokud o aktivitách, které jsou na nich vyobrazené, v nahrávce uslyší.

Dále má učitel klást flákům otázky týkající se textu.

Cvičení 12a) je v analýze pojato jako souhrnná kolika typů poslechových cvičení. První úkol (ukázat na aktivity, o kterých je právě hovořeno) je označen jako cvičení k vypracování během poslechu, v tomto případě selektivním, označení slyšených slov. Druhý úkol (zodpovězení otázek u učitele) je zařazen do cvičení následující po globálním poslechu (pokud byla nahrávka je-t jednou pu-t na), kladení otázek týkající se poslechového textu a odpovídání na ně.

b) Schreib die Geschichte. Verwende die Stichpunkte.

Shrnutí: Po P, shrnutí

Zde se jedná o cvičení následující po poslechu, ve kterém mají žáci za úkol shrnout v písměch informace z poslechu.

19. lekce

2. *Fitness-Training*

a) *Hör zu und zeig mit.*

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, označení slov

žáci poslouchají nahrávku, a když v ní uslyší část textu, ukáží na tuto část na obrázku u cvičení. Jedná se tedy o označení slyšených slov, poslech selektivní a žáci cvičení vypracovávají během poslechu.

b) *Hör zu, zeig mit und sprich nach.*

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, pohyb

V metodické příručce je uvedeno, že toto cvičení lze provést na kolika způsobů. žáci poslouchají nahrávku a během poslechu ukazují na část textu, které slyší. Buď tyto části ukazují opět na obrázku, nebo na sobě samotných. V analýze je toto cvičení zahrnuto s tím, že přichází v úvahu druhá varianta, tedy žáci ukazují na své vlastní texty. V tomto případě se jedná o poslech detailní a o pohybové cvičení k provedení během poslechu.

3. *Gymnastik-Rap*

Hör zu und mach mit.

Shrnutí: DP, BP, pohyb

žáci poslouchají píseň, ve které je několik příkazů typu šruce vpřed atd. Posluchači se mají pohybovat tak, jak je zpíváno v textu. Jedná se o pohybové cvičení během detailního poslechu.

9. *Anruf beim Arzt*

Shrnutí: Před P, téma

V metodické příručce je doporučeno, aby se fláči podívali na obrázek u cvičení a díky němu zkusili odhadnout, co znamená jeho nadpis, tedy v podstatě odhadnout, o čem bude poslechový text pojednávat. To je v analýze označeno jako cvičení před poslechem, kde fláči odhadují téma poslechu.

a) Hör zu. Wer spricht?

Shrnutí: SP, Po P, ilustrace, piketáž,

Na základě nahrávky mají fláči říci, která z postav hovoří. Jedná se tedy o poslech selektivní, posluchači se soustředí především na mluvčí a jejich funkci v textu, aby byli schopni během poslechu cvičení správně vypracovat.

b) Hör noch einmal zu. Was ist richtig? Was ist falsch?

Shrnutí: SP, Po P, RxF

V tomto cvičení mají fláči rozhodnout o správnosti vět. Nejprve si nabízené věty přečtou, poté text poslechnou a na základě informací, které slyšeli, se rozhodnou, které věty jsou správné a které chybné. Jedná se o poslech selektivní a cvičení fláči vypracovávají po něm.

c) Ergänze die Sätze.

Shrnutí: Po P, Lückentext

V tomto cvičení mají fláči doplnit do mezer ve větách vhodná slova na základě informací, které slyšeli v poslechu. Jedná se tedy o Lückentext, který se má vypracovat po poslechu.

20. lekce

7. Ein Unfall in der Pause

a) Hör zu und schau das Bild an.

V této části cvičení si mají fláči nahrávku pouze poslechnout a zároveň se dívat na obrázek, který jim pomůže v pochopení textu. Žádné cvičení z tohoto nevyplývá, ale na část a) navazuje cvičení v části b), proto jsou obě části v analýze spojeny do jednoho typu cvičení.

b) Stell Fragen:

Wer? Wann? Wo? Was passiert?

Shrnutí: DP, Po P, ilustrace, vytvoření otázek

řáci mají na základě poslechu z části a), kdy se jednalo o detailní poslech, vytvořit otázky zařazené na wer, wann, wo a was passiert. Cvičení řáci vypracovávají až po poslechu samotném a jedná se o typ cvičení vytvoření otázek k poslechu. Tím, když řáci tyto otázky sestaví, dokážou, že textu porozuměli.

c) *Hör noch einmal zu. Wie ist der Unfall passiert? Ordne die Sätze.*

Shrnutí: SP, BP, seřazení info

řáci mají seřadit nabízené vety do správného pořadí tak, jak bylo zřeno v nahrávce. Opět se jedná o cvičení následující po poslechu, v tomto případě selektivním, seřazení vety do správného pořadí.

12. Das Endspiel ó eine Reportage

a) *Hör zu und achte auf die Geräusche. Worum geht es?*

Shrnutí: GP, Po P, shrnutí

řáci mají na základě nahrávky po poslechu shrnout, o čem text pojednává. Jedná se tedy o globální poslech a typ cvičení shrnutí informací z poslechu.

b) *Stellt Fragen mit dem Fragewürfel: Wer? Wie? Wann? Was? Warum? Und?*
(=Satzfrage)

Shrnutí: Po P, vytvoření otázek

V této části mají řáci vytvořit otázky zařazené na Wer, wie, wann, was, warum. Cvičení řáci vypracovávají až po poslechu samotném a jedná se o typ vytvoření otázek k poslechu.

21. lekce

1. Herzlich willkommen!

a) *Hör zu und schau die Bilder an.*

Shrnutí: GP, BP, ilustrace, pí . k e ník m

V této části se mají fláci během poslechu dívat na obrázek, který je u cvičení znázorněn, a ukazovat na postavy, které zrovna hovoří. Jedná se tedy o globální poslech, během něhož mají fláci identifikovat mluvčí.

b) Hör noch einmal zu. Lies die Sätze. Was ist richtig? Was ist falsch?

Shrnutí: SP, PoP, RxF

Jak název napovídá, toto cvičení je typu richtig x falsch, fláci mají rozhodnout, které z vět jsou správné a které nikoli. V metodické příručce je doporučeno před poslechem, v tomto případě se jedná o poslech selektivní, protože se fláci zaměřují především na informace obsažené v těchto větách. Cvičení fláci vyplní po poslechu.

12. Im Restaurant

a) Hör den ersten Teil. Was kannst du schon verstehen?

Shrnutí: GP, PoP, shrnutí

fláci poslouchají rozhovor několika osob, které si objednávají jídlo. Úkolem v této části je říci, které informace fláci v textu pochytili. Jedná se tedy o poslech globální a shrnutí slyšených informací po poslechu.

b) Lies die Speisekarte von Übung 11. Hör noch einmal den ersten Teil. Welche Speisen hörst du? Zeig auf der Speisekarte mit.

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, označení slov

V této části mají fláci pracovat s obrázkem jídelního lístku a během poslechu na něm označit pokrmy, které slyší. Jedná se tedy o poslech detailní, fláci se soustředí na všechny informace, aby byli schopni zareagovat, pokud nějaký pokrm uslyší. Jedná se o typ cvičení označení slyšených slov.

c) Hör den zweiten Teil. Was möchten die Leute essen? Was möchte Jessica trinken?

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, otázky

Po poslechu mají fláci zodpovědět otázky uvedené v zadání. V tomto případě ufláci vědí, na jaké informace se mají během poslechu soustředít, a proto se jedná o poslech selektivní.

15. Das Essen kommt

Shrnutí: GP, Po P, ilustrace, Lückentext

Ve cvičení 15 pracují žáci s poslechovým textem ze cvičení 12c). Jedná se o jeho pokračování a na jeho základě by měli být žáci schopni z kontextu odvodit, která slova mají do mezer v textu doplnit. Jedná se tedy o Lückentext, který se má doplnit až po globálním poslechu. Cvičení je doplněno o ilustraci.

22. lekce

4. Wo ist die 7b?

Shrnutí: Před P, otázky

V metodické příručce je doporučeno si téma a slovní zásobu vyučovacích předmětů před poslechem osvěžit například tak, že bude učitel žákům klást vhodné otázky k tématu. To je v analýze pojato jako cvičení před poslechem s kladením otázek k tématu.

a) Hör zu. Welche Unterrichtsfächer erkennst du?

Shrnutí: DP, BP, označení slov

žáci mají během poslechu označit vyučovacích předmětů, které uslyší. Jedná se tedy o poslech detailní, používá se posluchačů soustředění na všechny informace v textu, aby žáci předmětů neposlechli.

b) Höch noch einmal zu. Schau auf dem Plan nach. Welchen Weg geht Luca?

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, označení slov

žáci se mají podívat na plán školy ve cvičení 1 a na základě poslechu popsat cestu, kterou se Luca ubírá. Jedná se opět o poslech detailní a o typ cvičení označení cesty dle poslechu.

11. Interview für die Schülerzeitung

a) Hör das Interview. Vergleiche Lucas Morgen und Nachmittag in Deutschland und Italien.

Shrnutí: SP, BP, poznámky

V analýze je toto cvičení označeno jako typ poznámky informací z nahrávky. Nejdříve musí žáci dobře rozumět, jak probíhá Lucasovo ráno a odpoledne v Německu a Itálii, tedy rozumět těmto informacím, aby byli schopni je následně srovnat. Na otázku žáci odpovídají po selektivním poslechu, kdy se soustředí především na ty informace, které jsou nyní důležité ke srovnání mezi oběma zeměmi.

b) Hör noch einmal zu. Ordne die Stichpunkte: nach dem Unterricht nach Hause gehen ó nach dem Frühstück losgehen ó um halb zehn ins Bett gehen ó nach den Hausaufgaben Davids Freunde treffen ó bis Mittag im Unterricht sein ó vor dem Abendessen spielen

Shrnutí: SP, BP, seřazení info

Během selektivního poslechu mají žáci seřadit daná slovní spojení tak, jak následují v nahrávce.

c) Schreib den Artikel. Stell zuerst Luca vor und beschreibe dann seinen Alltag in Deutschland. Schreib so: Wir haben einen italienischen Schüler zu Gast. Er heißt í

Shrnutí: Po P, shrnutí

žáci mají za úkol napsat lánek o Lucovi, popsat jej a také jeho včasný den v Německu. Jedná se tedy vlastně o to, že se písemně shrnou informace získané z poslechu.

23. lekce

1. Talkshow

Shrnutí: Po P, asociogram

V metodické příručce je doporučeno uvést téma poslechu (volný čas) například tak, že žáci vypracují asociogram na téma Freizeit. Jedná se tedy o cvičení uvedené před poslechem o asociogram.

b) Lies die Hobbyliste. Hör zu. Welche Hobbys haben die jungen Leute? Nenne die Nummer.

Shrnutí: SP, SP, DP, BP, Po P, Po P, písemně, seřazení info, vytvoření otázek

Úkolem žáků v tomto cvičení je podívat se na seznam sloves (koníčky), který je zde uveden, a na základě poslechu zaznamenat, který koníček jaká osoba má. Jedná se tedy

o cvičení, které mají fláči vypracovat během selektivního poslechu a ve kterém přijímají informace k jednotlivým mluvčím.

Metodická příručka nabízí ještě další dvě varianty zpracování tohoto cvičení. První z nich je, že se fláči rozdělí do dvojic a na základě poslechu se sdělí koníčky do takového pořadí, v jakém je o nich hovořeno v nahrávce. V tomto případě se jedná o poslechové cvičení, které fláči vypracovávají během selektivního poslechu s cílem se seznámit s tím (pojmem) do správného pořadí tak, jak jsou uvedeny v poslechu.

Druhá varianta doporučuje, aby fláči napsali na tabuli otázky k detailnímu poslechu tohoto textu. Toto cvičení je do analýzy také zahrnuto a jedná se o cvičení k vypracování po detailním poslechu s vytvořením otázek k poslechu.

7. David und seine Freunde

a) Hör zu. Wer spricht? Gib die Reihenfolge an: Nummer 1 ist í

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, příklady

fláči se mají podívat na informace o jednotlivých osobách ve cvičení 7 a zaměřit se především na informace Wohnort, Hobby, Berufswunsch. Poté na základě poslechu identifikovat jednotlivé osoby, mluvčí (Nummer 1 až 4). Jedná se tedy o selektivní poslech, během něhož mají fláči identifikovat mluvčí. Cvičení je doplněno o ilustraci (tabulka s informacemi o jednotlivých osobách).

b) Hör noch einmal genau zu. Ergänze die Sätze.

Shrnutí: DP, BP, Lückentext

Na základě detailního poslechu mají fláči během poslechu doplnit věty ve cvičení. Jedná se tedy o typ cvičení Lückentext, jež fláči vypracovávají během detailního poslechu.

c) Frag deinen Partner: Wie heißt í mit Familiennamen? Wie alt í ? Woher í ? Wo í ? Wie ist í ? Wie viele Geschwister í ? Welches í ? Was í ? Was möchte í werden?

Shrnutí: Po P, otázky

Na základě tabulky a poslechu si mají fláči vzájemně klást otázky týkající se jednotlivých osob. V analýze je toto cvičení označeno jako kladení otázek k tématu, které fláči vypracovávají po poslechu.

d) *Beschreib Davids Freunde. Schreib so: Mehmet Tekin ist í Jahre alt. Er kommt í*

Shrnutí: Po P, shrnutí

Po poslechu mají fláci shrnout informace o jednotlivých osobách. Jedná se tedy o shrnutí informací z textu.

e) *Beschreib deinen besten Freund / deine beste Freundin.*

Shrnutí: Po P, konverzace

V tomto cvičení, které následuje ať po poslechu, se jedná o to, že má každý flák popsat svého nejlepšího kamaráda / svou nejlepší kamarádku. Poté mohou na toto téma dále konverzovat, proto je v analýze označeno jako konverzace na téma poslechu.

24. lekce

3. Stadtplan von Köln-Rodenkirchen

a) *Hör zu. Was müssen David und Luca heute Nachmittag machen?*

Shrnutí: GP, Po P, zodpovídání otázek

Na základě globálního poslechu mají fláci po poslechu zodpovědět otázku v zadání.

b) *Hör noch einmal zu. Wohin gehen David und Luca? Zeig mit.*

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, cesta

fláci si mají text poslechnout jeť jednou a na plánu, který je ke cvičení připojen, ukázat cestu, kam David s Lucou jdou. Jedná se o cvičení, jenž posluchači vypracovávají během detailního poslechu o označení cesty.

c) *Mach die Sätze richtig.*

Shrnutí: SP, Po P, oprava

Úkolem flák je opravit zadané věty tak, aby byly dle textu správné. Jedná se o poslech selektivní, protože se fláci zaměří především na informace, které jsou obsaženy v těchto větách. Ty opravují po poslechu. Cvičení je typu oprava chybných informací.

5. *Wie komme ich zu í ?*

Shrnutí: P ed P, asociogram

fláci si mají pomocí asociogramu připomenout budovy a místa. To je v analýze pojato jako cvičení před poslechem asociogram na téma poslechu.

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, cesta

fláci si mají text poslechnout a zároveň cestu ukazovat na plánek ve cvičení 3. Jedná se tedy o označení cesty, které fláci vypracovávají během detailního poslechu textu. Cvičení je doplněno o ilustraci.

6. *Wege*

Hör zu und schau auf den Plan von Übung 3. Beantworte die Fragen: Welchen Weg geht NN? Er geht von í zu í

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, cesta

fláci se mají podívat na pláněk u cvičení 3 a na základě informací z poslechu zjistit, jakým směrem jdou jednotlivé osoby. Opět se jedná o cvičení typu označení cesty, které se má vypracovat během detailního poslechu.

13. *Im Kaufhaus*

a) Hör zu. Such die Abteilungen im Bild.

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, označení slov

Během poslechu se mají fláci podívat na obrázek nákupního domu a označit oddělení, o kterých se v textu hovoří. Jedná se tedy o poslech selektivní, kdy posluchači svou pozornost zaměřují především na jednotlivá oddělení, a typ cvičení označení slyšených slov.

b) Hör noch einmal zu. Worum geht es in den Durchsagen?

Shrnutí: GP, BP, pí. k obr. i hesl m

Poslechový text je rozdělen do tří částí, pí emfatická z nich je nějak tematicky zalofna. Úkolem flák je správně pí adit téma každé části. Jedná se tedy o seazení pojmu / v t k sobě dle smyslu a poslechu, poslech globální a cvičení k vypracování během poslechu.

c) *Lies die Fragen. Hör noch einmal genau zu. Mach Notizen.*

Shrnutí: SP, Po P, zodpovídání otázek

řáci mají zodpov d t po selektivním poslechu otázky u tohoto cvi ení.

25. lekce

7. *Streit oder nicht?*

a) *Hör zu. Wie ist das Gespräch? Freundlich oder unfreundlich?*

Shrnutí: GP, Po P, shrnutí

řáci si mají nahrávku poslechnout a na jejím základ odpov d t na otázku, jestli je rozhovor p íjemný nebo nep íjemný. V metodické p íru ce je-t doporu ují, aby se u itel zeptal na mluv í v rozhovoru.

b) *Beantworte die Fragen.*

Shrnutí: SP, Po P, zodpovídání otázek

V tomto cvi ení, které následuje afl po poslechu, mají řáci zodpov d t 4 otázky. Jedná se tedy o poslech selektivní, pon vadfl řáci jifl dop edu v dí, na co mají b hem poslechu hledat odpov d t a na dané informace se v textu více zam ují. V analýze je toto cvi ení ozna eno jako zodpovídání otázek k poslechu.

c) *Lies die Aussagen. Nun hör noch einmal zu. Wie sprechen Veronika und Susanne? Freundlich, nett, ruhig oder unfreundlich und aggressiv?*

Shrnutí: SP, Po P, nálada

řáci si mají p e íst výpov di jednotlivých osob nífle a v poslechu se na tyto výpov di zam ít a zjistit, jakým tónem jsou e eny, zdali mile, v klidu, nep átelsky atd. Cvi ení se má vypracovat po selektivním poslechu a je ozna eno jako odhad nálady mluv ích.

26. lekce

3. *Zappen*

Shrnutí: P ed P, téma

V metodické příručce je doporučeno, aby se fláči podívali na slovo Zappen a zkusili odhadnout, co znamená. Jedná se tedy o cvičení před poslechem, kdy fláči odhadují téma poslechu.

a) *Hör zu. Welche Programme erkennst du?*

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, pí. k obr. i hesl m

fláči se mají podívat na ilustraci televizního programu u cvičení 1, poté si nahrávku poslechnout a zjistit, o jakých programech se v poslechu hovoří. Jedná se tedy o cvičení, které fláči vypracovávají během selektivního poslechu a ve kterém píazují slyšené informace k jednotlivým programům, v analýze označeno jako píazení informací z poslechu k obrázkům i pojmm (hesl m, v tām) ve cvičení

b) *Hör noch einmal zu. Schau im Fernsehprogramm nach. Welche Sendungen kommen vor?*

Shrnutí: GP, Po P, ilustrace, shrnutí

Cvícení, které se má vypracovat po globálním poslechu a ve kterém se v podstatě shrnují slyšené informace, díky emufl jsou fláči schopni říci, o jaké poady se jedná.

4. Was gibt es denn heute?

a) *Hör zu. Wie reden die beiden Mädchen? Wer ist aggressiver? Wer ist ruhiger?*

Shrnutí: SP, BP, ilustrace, označení slov

Na základě informací z nahrávky mají fláči říci, které z d v at je agresivnější a které klidnější. Zároveň je v metodické příručce doporučeno, aby našli v televizním programu u cvičení 1 poady, o kterých se v poslechu hovoří. Toto cvičení se má vypracovat během selektivního poslechu, ve kterém mají fláči za úkol označit slyšená slova a zároveň odhadnout náladu mluvčích.

b) *Hör noch einmal zu. Wer sagt das?*

Shrnutí: SP, BP, pí. k e ní k m

fláči mají píadit na základě selektivního poslechu výroky u cvičení k jednotlivým mluvčím. Cvičení se má vypracovat během poslechu.

c) *Lies die Sätze. Was ist richtig? Was ist falsch?*

Shrnutí: SP, Po P, RxF, oprava

Na základ selektivního poslechu se mají fláci rozhodnout, které z nabízených v t jsou správn a které chybn . Chybné v ty mají následn opravit. Jedná se tedy o cvi ení typu richtig x falsch, které vypracovávají po poslechu, a poté je-t o opravu chybných informací.

9. Geschmackssache

Shrnutí: P ed P, ilustrace, konverzace

fláci se mají podívat na p ipojený obrázek a konverzovat na téma Top-Stars a jejich oble ení. V analýze je toto cvi ení ozna eno jako cvi ení p ed poslechem, konverzace na téma poslechu.

a) *Hör zu und antworte laut.*

Shrnutí: DP, Po P, ti-t ná podoba, ilustrace, konverzace

fláci si mají poslechnout otázky v poslechu a odpov d t na n . Cvi ení je dopln no o ilustraci i ti-t nou podobu poslechového textu a má se vypracovat po poslechu. Otázky zde v postat rozvíjí konverzaci na toto téma, proto je cvi ení za azeno do cvi ení k vypracování po detailním poslechu, konverzace na téma poslechu.

b) *Frag deinen Partner? Wie findest du die schwarzen Jacke? Usw. Verwende diese Wörter.*

Shrnutí: Po P, otázky

Cvi ení, které následuje po poslechu a ve kterém si mají fláci vzájemn klást otázky na téma poslechu a odpovídat na n . Ve svých v tách mají poufívat slova ze zadání.

27. lekce

1. Chaos

Shrnutí: P ed P, ilustrace, odhad téma

fláci se mají podívat na obrázek, na kterém je vyobrazen neuklizený pokoj a n kolik postav. Mají pop emý-let nad tématem poslechu, o co v n m p jde. V analýze je toto cvi ení ozna eno jako cvi ení p ed poslechem, odhad téma poslechu.

a) *Hör zu. Worum geht es in dem Gespräch?*

Shrnutí: GP, Po P, M-CH, oprava

řáci si mají p e íst t i nabízené v ty, poté si poslechnout text a zjistit, jaká z t chto v t odpovídá obsahu poslechu. Zbývající dv opravít tak (to je doporu eno v metodické p íru ce), aby informace v nich obsažené s poslechem korespondovaly. Jedná se o globální poslech, po n mfl řáci vypracovávají cvi ení typu multiple-choice, v tomto p ípad v ýb r ze t í možností. Poté se jedná o opravu chybných informací.

b) *Hör noch einmal zu. Was ist richtig? Was ist falsch?*

Shrnutí: SP, Po P, RxF, se azení info

řáci si mají p e íst sedm nabízených v t a rozhodnout, které z nich jsou správn a které nikoli. Jedná se tedy o poslech selektivní, po n mfl řáci vypracovávají cvi ení typu richtig x falsch. V metodické p íru ce je je-t doporu eno, fle mají řáci ve dvojicích se adit správné v ty tak, jak jsou v poslechu po sob e ené. To je v analýze také za len no, a sice jako cvi ení následující po poslechu, se azení informací z poslechu do správného po adí, k vypracování b hem poslechu.

28. lekce

2. Wer bekommt was?

b) *Hör noch einmal zu. Wer bekommt welches Zimmer? Und warum? War deine Vermutung richtig?*

Shrnutí: SP, Po P, zodpovídání otázek

řáci si mají poslechnout informace z nahrávky a zodpov d t otázky v zadání. Poslední otázka, zdali byla jejich domn nka správná, se vztahuje ke cvi ení 1, které bylo zam eno na tení, a proto v diplomové práci zmín no není. Cvi ení 2b) je cvi ení, které mají řáci vypracovat afl na základ selektivního poslechu, a jedná se o typ zodpov zení otázek k poslechu.

c) *Lies die Satzteile. Wie passen die Teile zusammen?*

Shrnutí: GP, Po P, p i azení k sob

řáci si mají nahrávku poslechnout je-t jednou a po jejím globálním poslechu pospojovat v ty k sob tak, aby dávaly smysl a s poslechem korespondovaly.

29. lekce

3. Tipps im Radio

a) *Hör zu und lies noch einmal die Texte von Übung 1. Um welche Angebote geht es?*

Shrnutí: GP, Po P, ilustrace, pí . k obr. i hesl m

řáci si mají poslechnout informace z nahrávky a podívat se na texty ve cvičení 1. Poté se rozhodnout, o jaké nabídce ze cvičení, tedy v podstatě o jakém obrázku, poslechový text pojednává. Cvičení řáci vypracovávají po globálním poslechu a jedná se o pí azení informací z poslechu k obrázk m i poj m m (hesl m, v t m) ve cvičení.

b) *Hör noch einmal zu und beantworte die Fragen.*

Shrnutí: SP, Po P, M-CH

V tomto cvičení se má vybrat, která z nabízených odpovědí u otázek je správná. Jedná se o výběr ze tří možností, tedy multiple-choice cvičení, které mají řáci vypracovat po selektivním poslechu, kdy uř se v nahrávce zam ůjí hlavn ě na informace, které jsou d ěříté k vypracování tohoto cvičení.

30. lekce

1. Wie wird das Wetter?

a) *Hör zu. Wie ist das Wetter in Europa?*

Shrnutí: BP, Po P, ilustrace, ozna ění slov, zodpovídání otázek

V tomto cvičení si mají řáci poslechnout p edpov ě po así a odpov ět na otázku v zadání. Jedná se o poslech selektivní, kdy se poslucha ě zam ůjí hlavn ě na informaci, která je pro n ěřítá k zodpov ězení otázky po poslechu.

V metodické pí řu ce je d ěle doporu ěno, aby řáci b ěhem poslechu na obrázku ukazovali zem ě, o kterých se práv ěhovo í. To je v analýze ozna ěno jako cvičení b ěhem selektivního poslechu, ozna ění sly- ěných slov.

f) *Hör die Wettervorhersage. Beantworte die Fragen.*

Shrnutí: shrnutí, Po P, zodpovídání otázek

Zde se má poslechnout odpovědi po asi a zodpovědit otázky, které jsou u cvičení připojené. Jedná se tedy o selektivní poslech a cvičení (zodpovězení otázek k poslechu) mají žáci vypracovat podle n. m.

6. Der Arme!

a) *Hör zu. Worum geht es in dem Text?*

Shrnutí: GP, Po P, shrnutí

Na základě globálního poslechu se má ve cvičení shrnout, o čem text pojednává.

b) *Hör noch einmal zu. Beantworte die Fragen.*

Shrnutí: SP, Po P, vytvoření otázek, M-CH

Než žáci začnou cvičení vypracovávat, mají si přečíst rámec Strategie, ve kterém je doporučení, aby před tímto cvičením vytvořili otázky (W-Fragen) týkající se daného poslechového textu. To jim pomůže lépe shrnout informace z nahrávky a uvědomit si, o čem text pojednává. Jedná se o cvičení uvedené po globálním poslechu v části a), tedy prvním poslechu, a o typ cvičení vytvoření otázek k poslechu.

Poté si žáci mají text poslechnout je-t jednou a po selektivním poslechu vypracovat část b), tedy přidat k otázce vhodnou odpověď z nabídky. V tomto případě se jedná o multiple-choice cvičení.

31. lekce

2. Wir planen unsere Ferien.

a) *Hör zu. Über welche Angebote aus dem Prospekt sprint die Familie?*

Shrnutí: GP, Po P, ilustrace, přidání obr. a hesel, zodpovídání otázek

Žáci si mají poslechnout informace z nahrávky, podívat se na nabídky z cestovního prospektu a přidat k poslechu vhodnou nabídku ze cvičení 1. Jedná se tedy o poslech globální, podle něž žáci vypracovávají cvičení typu přidání informací z poslechu k obrázkům a pojmům (hesel, v něm) ve cvičení. Cvičení je doplněno o ilustraci.

V metodické příručce je doporučení, aby se učitel žák zeptal, jaké postavy hovoří a jak se jmenují dle ti.

b) Hör noch einmal zu. Lies die Aussagen und verbessere sie.

Shrnutí: SP, Po P, oprava

řáci si mají p e íst v ty, které jsou u cvi ení p ipojeny, poslechnout si text je-t jednou a na základ selektivního poslechu dané v ty opravit tak, aby informace korespondovaly s poslechovým textem. Jedná se tedy o opravu chybných informací.

c) Hör noch einmal zu. Stell Fragen mit Wohin? und Wo?

Shrnutí: GP, Po P, vytvo ení otázek

Po globálním poslechu mají řáci vytvo it otázky k danému textu.

15. Auf der Autobahn im Stau

b) Schau auf der Karte von Übung 3 nach. Wo ist die Familie gerade?

Shrnutí: SP, Po P, ilustrace, zodpovídání otázek

řáci poslouchají text, ve kterém je sly-et informace z nahrávky o aktuální dopravní situaci. Poté hovo í otec s matkou o své cest . Poslucha i se mají podívat na obrázek u cvi ení 3 a ukázat na n m, kde p esn se nyní rodina nachází. Jedná se tedy o zodpov zení otázky po selektivním poslechu.

16. In der Cafeteria

b) Hör noch einmal zu und lies die Aussagen. Was ist richtig? Was ist falsch?

Shrnutí: SP, Po P, ilustrace, RxF

řáci si mají p e íst v ty p ipojené k tomuto cvi ení, poté si poslechnout nahrávku a rozhodnout se, které v ty jsou správn a které chybn . Jedná se tedy o cvi ení typu richtig x falsch, které vypracovávají po selektivním poslechu textu. Cvi ení je dopln no o ilustraci.

32. lekce

3. Abfahrt

a) Hör zu. Wo spielt die Szene?

Shrnutí: GP, Po P, zodpovídání otázek

Úkolem v tomto cvičení je poslechnout si text a odpovědět na otázku v zadání. Jedná se o poslech globální. U cvičení je připojen rámec Strategie, kde je fláček oznámeno, že jim zvuky kolem v poslechu pomohou při jeho porozumění, že je tedy mají vnímat.

b) Hör noch einmal zu. Such auf dem Fahrplan unten den Zug heraus.

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, pí. k obr. i hesl m

V této části cvičení fláci pracují s obrázkem jízdního řádu ve cvičení 4. Na základě informací z nahrávky mají najít odpovídající vlak v tomto řádu. Jedná se o poslech detailní, ve kterém fláci během poslechu přizpůsobí informace z poslechu k obrázku.

c) Beantworte die Fragen

Shrnutí: SP, Po P, zodpovídání otázek

fláci si mají přepsat otázky, které jsou k tomuto cvičení připojeny, a na základě selektivního poslechu otázky po poslechu zodpovědět.

6. Ankunft in Berlin

a) Hör zu. Nach wem fragt Tante Rosi? Wovon erzählt Laura am meisten?

Shrnutí: SP, Po P, M-CH

Na základě selektivního poslechu se mají fláci rozhodnout, jaká odpověď z nabízených od každé otázky je správná. Jedná se tedy o multiple-choice cvičení, které se má vypracovat po poslechu.

b) Hör noch einmal zu. Lies die Aussagen. Was ist richtig? Was ist falsch?

Shrnutí: SP, Po P, RxF

fláci si mají přepsat výroky u cvičení, poté si text poslechnout a na základě selektivního poslechu se mají rozhodnout, které z výroků jsou správné a které chybné. Cvičení vypracovávají po poslechu.

7. Eine Stadtrundfahrt

Shrnutí: Před P, ilustrace, konverzace

V metodické příručce je doporučeno před vypracováním konkrétních cvičení, aby se žáci podívali na obrázky u cvičení a konverzovali na dané téma (klidně v mateřském jazyce). To je do analýzy začleněno jako cvičení uvedené před poslechem, konverzace na téma poslechu.

a) *Hör zu und schau die Bilder an.*

Shrnutí: GP, BP, ilustrace, písemná odpověď k obr. a heslům

V metodické příručce je doporučeno, aby se žáci během poslechu pokusili přidat jednotlivé pamětnosti, o kterých se hovoří, k odpovídajícím obrázkům. Jedná se tedy o cvičení během globálního poslechu, kdy žáci přidávají slyšené informace k obrázkům.

b) *Hör noch einmal zu. Wie fährt der Bus? Zeig die Route auf dem Stadtplan mit.*

Shrnutí: DP, BP, ilustrace, cesta

Žáci mají během poslechu ukazovat na obrázku, plánu města, cestu, kudy autobus jede. Jedná se tedy o detailní poslech, označení cesty.

8. *Damals in Berlin*

Shrnutí: Před P, ilustrace, konverzace

V metodické příručce je doporučeno, aby se žáci před poslechem podívali na titulní stránku a hovořili na dané téma. Jedná se tedy o cvičení před poslechem, konverzace na téma poslechu.

a) *Hör zu und schau die Bilder an.*

Shrnutí: GP, BP, ilustrace, písemná odpověď k obr. a heslům

V metodické příručce je doporučeno, aby se během poslechu přidaly informace z poslechu k obrázkům u cvičení. Jedná se tedy o cvičení, které žáci vypracovávají během globálního poslechu, kdy přidávají slyšené informace k obrázkům.

b) *Hör noch einmal zu. Ordne die Bilder den Aussagen zu.*

Shrnutí: DP, Po P, ilustrace, písemné přiřazení k sobě

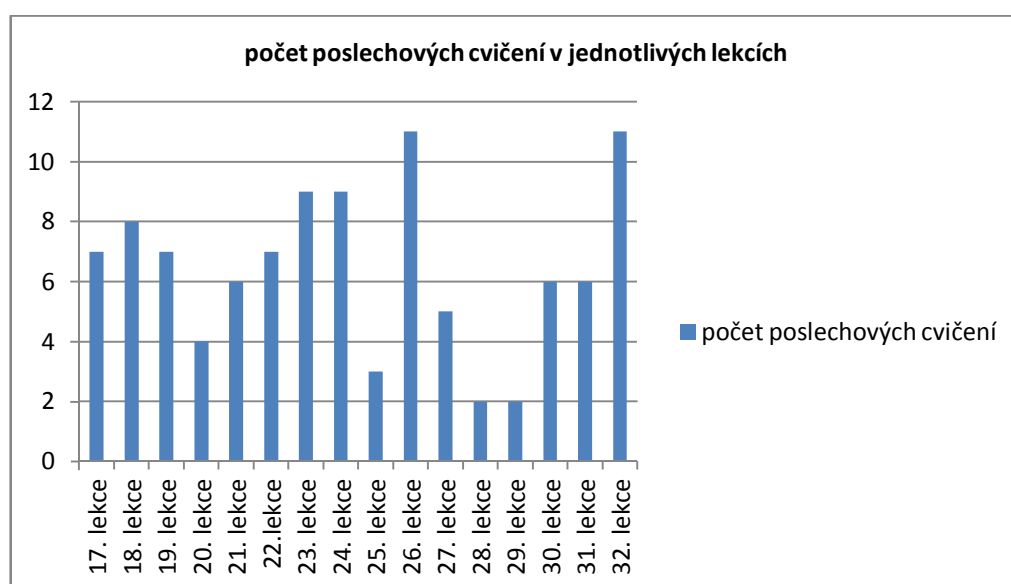
Na základě detailního poslechu se mají přidat výpovědi připojené ke cvičení k jednotlivým obrázkům. Jedná se o cvičení, které žáci vypracovávají až po poslechu, v analýze označeno jako písemné přiřazení pojmů / vět / obrázkům k sobě dle smyslu a poslechu.

3.7.6 Shrnutí učebnice Planet

Poslechová cvičení jsou v učebním souboru Planet zastoupena pouze v učebnici, pracovní sešit tento typ cvičení neobsahuje. U učebnice se skládá z celkem 16 lekcí, z nichž je celkem 102 poslechových. Jedná se o cvičení, která mají žáci vypracovat před poslechem, během poslechu a po poslechu. Cvičení byla analyzována ze stejných hledisek jako u učebnice Macht mit!. Nejprve bylo zkoumáno, jaký počet jednotlivé lekce obsahují, zdali je ve všech lekcích stejný počet. Analýza se dále zabývá tím, kolik různých typů poslechových cvičení učebnice obsahuje a s kolika různými texty tato cvičení pracují. Následně bylo zkoumáno, jestli mají žáci vypracovat cvičení před poslechem, během i a po něm.

Z Obrázku 9 lze vyčíst, že počet cvičení v jednotlivých kapitolách není stejný a v kapitolách 28 a 29 je velmi odlišný. Tyto kapitoly obsahují cvičení, jež jsou zaměřena na poslech s porozuměním, ze všech nejméně.

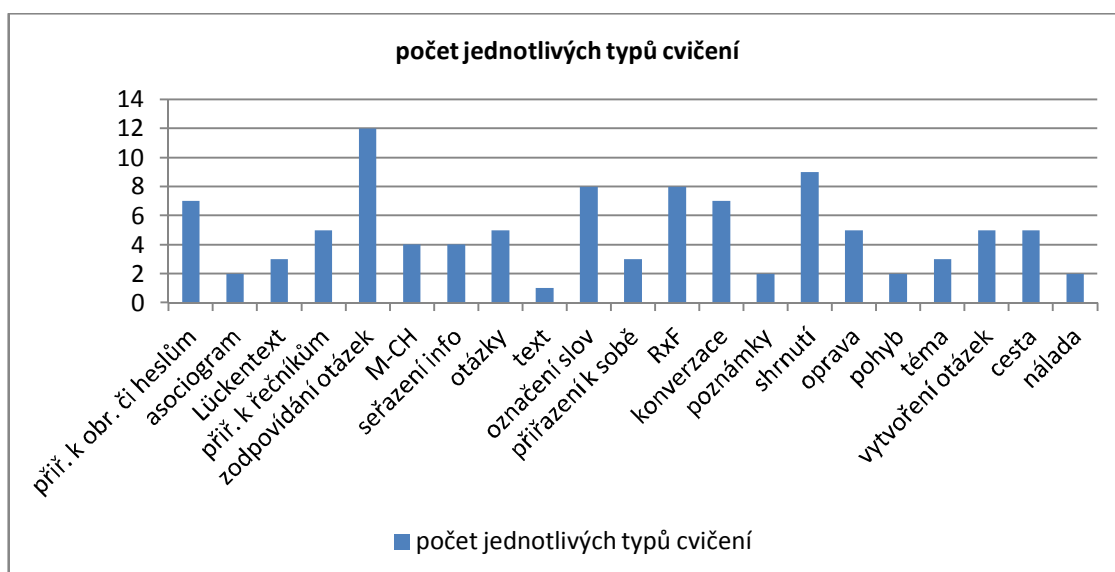
Obrázek 9: Graf popisující počet poslechových cvičení v jednotlivých lekcích

Zdroj: Jana Třebestová

Zastoupení jednotlivých typů cvičení v učebnici lze vyčíst z Obrázku 10. V největší míře je v učebnici Planet zastoupeno cvičení, ve kterém mají žáci zodpovídat otázky příslušné k poslechovému textu. Velmi často je po žácích také požadováno, aby si s někým sešli a sešli si informace, které se v poslechu dozvěděli, dále mají za úkol označit během poslechu určitá slova a rozhodnout o pravdivosti některých výroků. U učebnice Planet nabízí celkem 21 různých druhů poslechových cvičení.

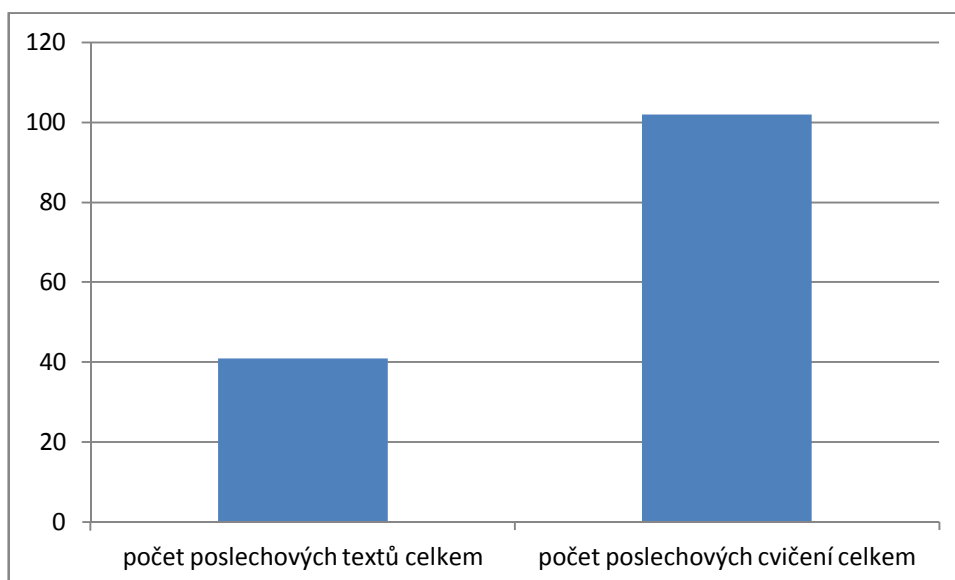
Obrázek 10: Graf po tu jednotlivých typů cvičení

Zdroj: Jana Třebestová

Uebnice nabízí celkem 41 poslechových textů, s nimiž pracuje 102 poslechových cvičení (viz Obrázek 11). Z tohoto počtu je patrné, že učitelé vypracovávají na kolik typů cvičení v rámci jednoho poslechového textu, a to se jedná o cvičení uvedené před poslechem, v průběhu poslechu a po poslechu, která pracují pouze s jednou nahrávkou.

Obrázek 11: Graf po tu poslechových cvičení vs. počet poslechových cvičení celkem

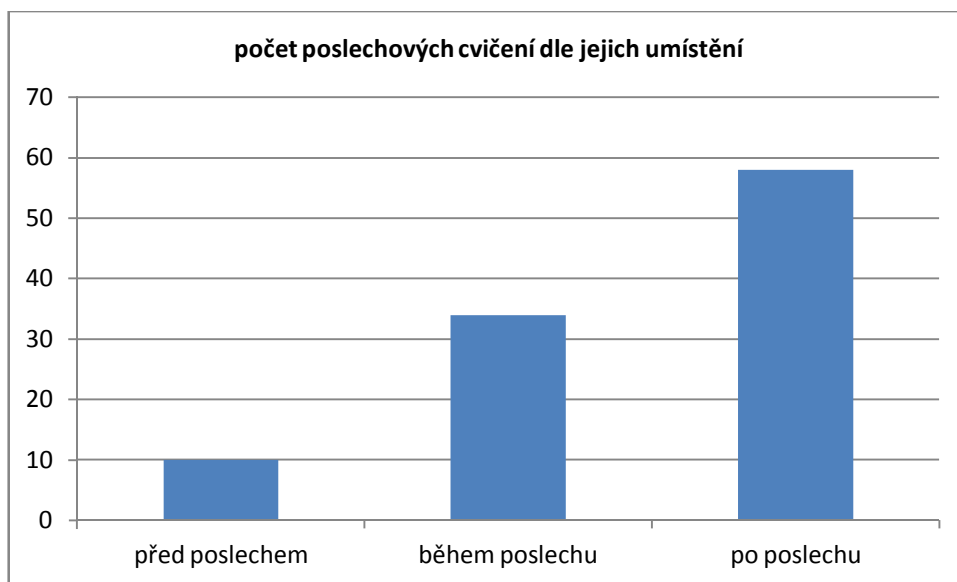

Zdroj: Jana Třebestová

Zaměřme-li se na umístění poslechových cvičení, zjistíme, že nejvíce z nich stojí po poslechu samotném a nejméně před ním. Do cvičení následujících ať po poslechu byla zahrnuta i cvičení typu oprava chybných informací a cvičení založená na výpovědích typu ano x ne (ja x

nein), správn x –patn (richtig x falsch). A koli ob z nich byla v rámci jednoho cvičení, v této práci byl zohledn n fakt, že se jedná o dva rozdílné úkoly, které mají fláci vypracovat, a proto ozna ena jako dva r zné typy. I díky tomu počet cvičení, která následují aíl po poslechu, oproti ostatním vzrostl, viz Obrázek 12.

Obrázek 12: Graf po tu poslechových cvičení dle jejich umíst ní

Zdroj: Jana Třebestová

3.8 Hlavní rozdíly mezi jednotlivými učebnicemi z hlediska poslechových cvičení

Během analýzy bylo zjištěno, že existuje několik bodů, ve kterých se oba učební soubory rozcházejí. Tato kapitola se zabývá souhrnem těchto odlišností a srovnáním obou učebnic z hlediska poslechových cvičení.

Hned první velký rozdíl mezi oběma učebními soubory je ten, že v souboru *Macht mit!* jsou součástí učebnice i metodická příručka, kterou má k dispozici pouze učitel, fláči nikoli. Na jedné straně je učebnice, tedy veškeré informace, které má k dispozici i flák, na straně druhé metodická příručka s tipy pro učitele, jakým způsobem mají fláči konkrétní cvičení vypracovat, jak je následně zkontrolovat, dále odkazy na cvičení v pracovním sešitu, tipy, o co cvičení doplnit (kdy a jak použít určitou přílohu, která je součástí učebního souboru) a také transkripci poslechových cvičení. U učební soubor *Planet* má knihu pro učitele zpracovanou zvlášť a transkripce poslechových cvičení je ve zvláštní části metodické příručky.

V učebnici *Macht mit!* jsou v knize pro učitele velmi podrobně zpracovány tipy, jakým způsobem má učitel cvičení se fláky vypracovat. Vždy je také doporučeno, jak cvičení kontrolovat (zda-li v plénu, ve dvojicích i samostatně) a velmi často je konkrétně uvedeno, jakým způsobem kontrolu provést. Tato diplomová práce kontrolu zohledňuje jako samostatné poslechové cvičení následující po poslechu, velmi často se jedná o cvičení typu kladení otázek k tématu poslechu. Taková podrobná doporučení učebnice *Planet* neobsahuje.

Dalším rozdílem je jazykové zpracování obou učebnic, z čehož vyplývá i zadávání cvičení ke zpracování. U učební soubor *Planet* je psán pouze v německém jazyce, stejně tak i metodická příručka. V učebnici *Macht mit!* jsou cvičení zadávána dvojjazyčně. Nejdříve v němce a poté ihned následuje český příklad. Metodická příručka je psána pouze v jazyce českém.

V učebnici *Planet* jsou někdy součástí cvičení rámky s tipy, jakým způsobem cvičení nejlépe zpracovat (Strategien), učebnice *Macht mit!* žádné takové tipy neobsahuje.

Cíle jsou v obou učebnicích uvedeny různě. V učebnici *Macht mit!* jsou cíle uvedené v obsahu na začátku knihy a je přímo rozděleno, jakých cílů mají fláči v konkrétní úrovni dovednosti dosáhnout. Ty jsou zde vymezeny každé zvlášť. Další cíle jsou součástí prvního poslechového cvičení každé kapitoly, ve kterých je uvedeno, co se fláči v dané lekci naučí.

V učebnici Planet jsou cíle formulované na začátku každého Modulu (tedy pro 4 lekce dohromady) a není rozdíl, které cíle budou splněny v jaké úrovni dovednosti.

Pracovní sešit Planet neobsahuje žádná poslechová cvičení, pracovní sešit Macht mit! ano.

V učebnici Macht mit! spolu poslechová cvičení souvisejí tematicky méně, jednotlivé příběhy na sebe nikterak nenasazují. V učebnici Planet ano a příběhy se dále rozvíjí, což může být pro žáky motivující, chtějí-li se dozvědět, jak se bude děj dále vyvíjet a pokračovat.

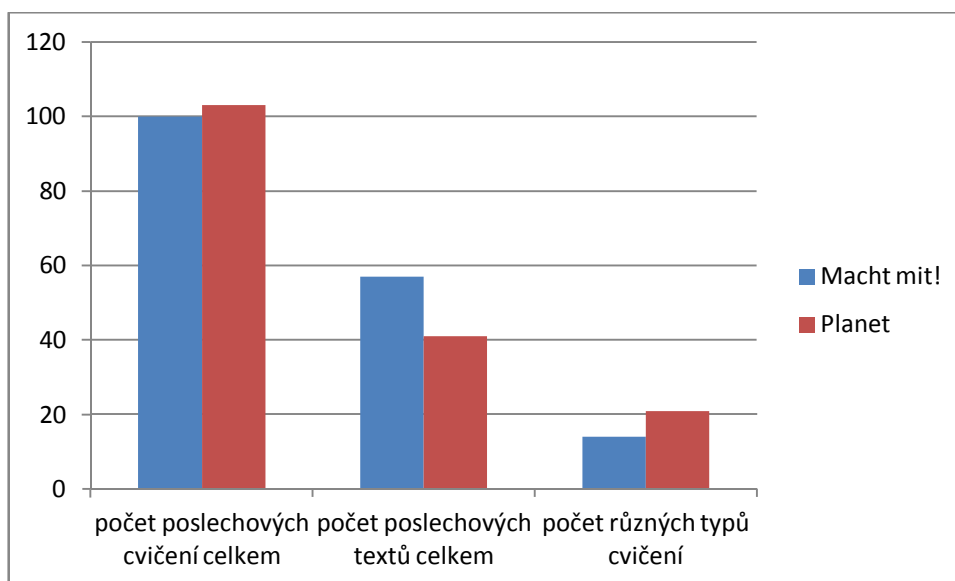
Vzhledem ke skutečnosti, že jsou obě učebnice rozdílně členěné, obsahuje i každá z nich odlišný počet lekcí. V analýze jednotlivých cvičení, která učitel zabývá jejich konkrétními posty, tedy nebylo možné srovnat mezi sebou jednotlivé lekce a učebnice byly tedy analyzované celkově.

Učební soubor Macht mit! obsahuje celkem 100 poslechových cvičení (74 v učebnici a 26 v pracovním sešitu). Učební soubor Planet obsahuje těchto cvičení více, 102. Jak lze vidět, celkový počet cvičení v obou souborech je celkem identický. V postu poslechových textů, se kterými tato cvičení pracují, se učebnice rozcházejí více. Macht mit! obsahuje celkem 57 nahrávek, se kterými žáci pracují, učební soubor Planet pouze 41. Rozdíl je také v tom, že v učebnici Planet na sebe nahrávky v jednotlivých lekcích tematicky navazují a příběhy se rozvíjí. Toto učebnice Macht mit! nenabízí.

Z hlediska rozmanitosti cvičení nabízí více typů učební soubor Planet, kde mají žáci vypracovat celkem 21 rozdílných druhů cvičení. V Macht mit! pouze 14.

Grafické znázornění těchto hodnot lze vidět na Obrázku 13.

Obrázek 13: Graf srovnávající učebnice Macht mit! a Planet

Zdroj: Jana Třebestová

Obě učebnice mají stejné rozložení umístění poslechových textů. V obou učebnicích se nachází nejvíce cvičení ať po poslechu, na druhém místě v pořadí po poslechu a před poslechem je počet pouze minimální.

Jak již bylo zmíněno, učebnice Planet obsahuje o 7 poslechových cvičení více než učebnice Macht mit! Celkový počet konkrétních typů lze vidět níže v Tabulce 2.

Tabulka 3 Počet jednotlivých typů cvičení v konkrétních učebnicích

typ poslechového cvičení	Macht mit!	Planet
přikl. obr. i hesl. m.	11	7
Lückentext	12	3
přikl. e-ník. m.	5	5
M-CH	8	4
sezení info	3	4
otázky	16	5
text	2	1

ozna ení slov	3	8
p í azení k sob	1	3
RxF	3	8
konverzace	6	7
poznámky	3	2
shrnutí	2	9
asociogram		2
rozhovor	2	
oprava		5
pohyb		2
téma		3
vytvo ení otázek		5
cesta		5
nálada		2
zodpovídání otázek		12

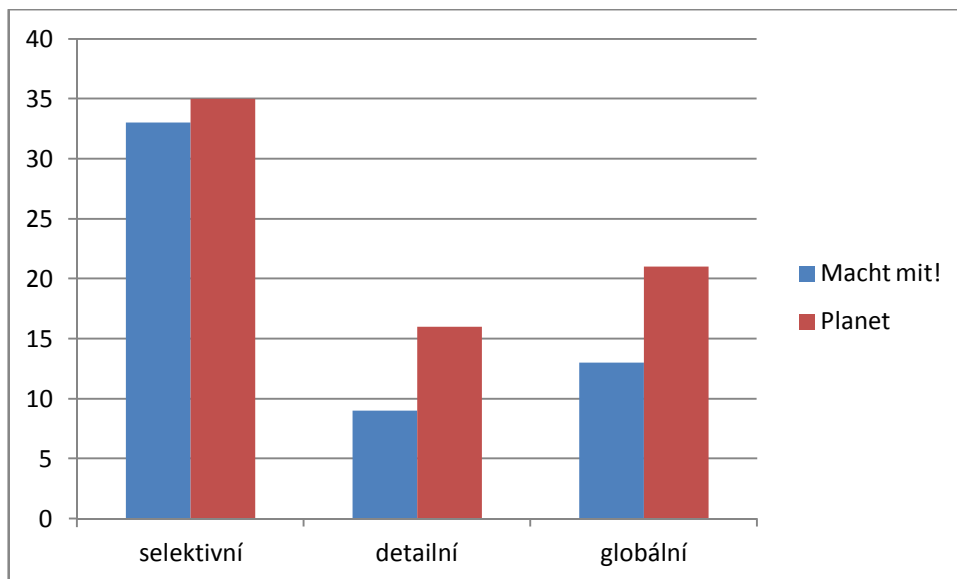
Zdroj: Jana Tšbestová

ím více druh poslechových cvi ení u ební soubor obsahuje, tím je jejich zpracování pro fláky zajímav j-í a e ovou schopnost poslechu s porozum ním si mohou trénovat na více typech cvi ení a r zných situacích.

V obou u ebnicích byla cvi ení asto dopln na ilustrací, která bu byla nezbytná k vypracování daného úkolu, fláci s obrázkem pracovali, i sloufíla k lep-ímu porozum ní poslechovému textu, ímfl flák m usnadnila vypracování jednotlivých cvi ení. Po et cvi ení, jeff s ilustrací n jakým zp sobem v u ebnici Planet pracoval, íní 38, v u ebním souboru Macht mit! mén , pouze 24.

Analyzován byl také druh poslechu. Zda-li jsou cvičení zaměřena na poslech globální, selektivní i detailní. Z Obrázku 14 lze vyčíst, že největší zastoupení má poslech selektivní, na druhém místě poslech globální a ze všeho nejméně poslech detailní. Toto rozložení je identické v obou učebnicích, celkový počet se ovšem mění. V učebnici Planet je ve všech třech případech počet vyšší, což odpovídá faktu, že tato učebnice celkově obsahuje větší počet poslechových cvičení.

Obrázek 14: Graf popisující druhy poslechu v jednotlivých učebnicích

Zdroj: Jana Třebestová

4. ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá receptivní dovedností poslechem s porozuměním a analýzou poslechových cvičení, která obsahují učebnice Macht mit! a Planet, jež se aktuálně používají pro výuku německého jazyka na 2. stupni základních škol. V teoretické části je definováno, co poslech s porozuměním je, jak funguje, co porozumění ovlivňuje, jaké druhy poslechu existují, jakým způsobem může být poslechový text prezentován, jaké obtíže mohou během poslechu nastat a jak tuto schopnost co nejlépe rozvíjet. Dále jsou prezentovány typy poslechových cvičení v závislosti na jejich umístění vzhledem k poslechu. Zda-li je mají žáci vypracovávat před poslechem, během poslechu i až po něm. Praktická část se zabývá analýzou jednotlivých poslechových cvičení zaměřených na porozumění poslechového textu, která jsou obsažena v obou učebnicích.

Cvičení byla analyzována především z následujících hledisek:

- Jsou v učebnici formulované cíle, kterých má žák v průběhu výuky dosáhnout? Kde jsou tyto cíle uvedené?
- Jak velký je soulad deklarovaných cílů v oblasti Poslechu s porozuměním v učebnici s cíli formulovanými v SERR a v RVP-ZV?
- Kolik poslechových cvičení učební soubor nabízí?
- Jak širokou škálu poslechových cvičení jednotlivé učební soubory nabízejí a o jaké typy cvičení se jedná?
- S kolika poslechovými texty cvičení pracují?
- V jaké fázi poslechu mají žáci cvičení vypracovat?
- Jsou cvičení doplněna o ilustraci či jinou podobu poslechového textu?
- Na jaký druh poslechu jsou cvičení zaměřena především?

Oba dva učební soubory obsahují cíle, kterých mají žáci během vypracovávání učebnice dosáhnout. V obou učebnicích jsou formulované v jiné části, avšak cíle oba učební soubory obsahují a odpovídají cílům, jež jsou deklarované ve Společném evropském referenčním rámci pro vzdělávání a také v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Pouze cíl v RVP ZV 1 (Rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pevnou výslovností a reaguje na ně) nebylo možné v této práci analyzovat, jelikož se jedná o pokyny učitele a ne cíle, které deklaruje učební soubor. Proto nebyl do rozboru zahrnut.

V praktické části byla prezentována definice poslechu s porozuměním dle Bausche, Christa a Krumma²⁵ (2003, s. 201) *„Hörverstehen, das ist einerseits eine sprachliche Aktivität, die in engem Zusammenhang steht mit dem Sprechen. In der direkten Kommunikation ist es Bestandteil des fremdsprachlichen Interaktionsvorgangs. Andererseits kann Hörverstehen eine isolierte Aktivität sein: in der indirekten Kommunikation, vermittelt durch Medien wie Radio und Fernsehen, ist es eine eigenständige Fertigkeit, die die Teilnahme an der fremden Kultur ermöglicht.“* Na základě analýzy lze říci, že u obou souborů informací, že poslech s porozuměním je jazyková aktivita, která stojí ve spojitosti s mluvením, potvrzují. V cvičení, která k poslechu náleží, souvisí s úrovňovou dovedností mluvení. Jak bylo vyzkoumáno, cvičení, ve kterém si žáci kladou vzájemné otázky týkající se tématu poslechu, i cvičení, ve kterém odpovídají na položené otázky, jsou použita v obou souborech velmi často a k jejich splnění je mluvení zapotřebí. Na stranu druhou je ovšem potvrzena i informace, že poslech může být také aktivita izolovaná, a to v případě, že žáci text pouze poslouchají, například během poslechu předpovědi počasí či dopravní situace, které byly v obou souborech také uvedeny. Pokud by žáci neměli za úkol pracovat s těmito informacemi, které slyšeli, dále, pak by se jednalo o samostatnou aktivitu, během které jde opravdu pouze o porozumění daného poslechového textu.

Z analýzy bylo zjištěno, že více poslechových cvičení nabízí u obou Planet. Stejně tak pracuje s různou četností cvičení. Obě soubory ovšem nabízejí pouze malou část z celkového množství jednotlivých typů poslechových cvičení, která existují. Žáci by mohli být k poslechu více motivováni, pokud by byla cvičení rozmanitější a jednotlivé typy se tak často neopakovaly. Zajímavá by pro žáky mohla být cvičení typu obrázkový diktát, komiks, pohybové cvičení, shrnutí slyšených informací tak, že by mohli předvést danou scénku a v ní tyto slyšené informace zmínit atd.

Analýzou bylo také zjištěno, že v obou souborech mají žáci za úkol vypracovat cvičení zejména až po poslechu i v jeho průběhu, před poslechem se nachází pouze několik z nich. Dle mého názoru by bylo žádoucí, kdyby obě soubory obsahovaly více cvičení, která mají žáci vypracovat před poslechem. Na poslech by tak byli opět více motivováni a téma poslechu by v mnoha případech mohli snáze a rychleji pochopit. Cvičení typu asociogram i předpovědi o téma poslechu se v obou souborech vyskytují pouze ve dvou případech.

²⁵ BAUSCH, Karl-Richard, Herbert CHRIST a Hans-Jürgen KRUMM. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 4., vollständig neu bearb. Aufl. Stuttgart: UTB, 2003.

Texty, se kterými fláci ve cvičeních pracují, se v učebnici Planet rozvíjejí, v učebnici Macht mit! nikoli. Texty v učebnici Planet se jeví zajímavější, v mnoha cvičeních jsou delší. Také vzhledem k tomu, že se jedná o příběhy fláků, je-li jsou v podobném vku jako fláci, co cvičení vypracovávají, mohou být i zábavnější. Vyšší počet zných poslechových textů obsahuje učební soubor Macht mit!, texty jsou i celkově kratší. Díky tomuto vyššímu počtu si fláci mohou vyzkoušet poslech více osob ve více situacích, což je pro reálné komunikační situace žádoucí.

Z analýzy bylo také zjištěno, že se cvičení v obou učebnicích zaměřují především na poslech selektivní, dále detailní a nejméně na poslech globální. Do obou učebních souborů bych zařadila více cvičení na poslech globální, jelikož i v reálném životě je cílem poslechu pochopit smysl slyšeného a není zapotřebí rozumět v něm jednotlivým detailním informacím.

Jak bylo zmíněno v teoretické části této práce, cvičení procvičující poslech s porozuměním je velká kategorie a v učebnicích by s nimi mohly pracovat lépe a o něco další druhy cvičení rozšířit. Pro fláky by mohlo být více motivujících, kdyby se jejichinnost bude více obměňovat.

Dalším přínosem by bylo, kdyby měli fláci k dispozici své vlastní CD, na nich si mohou sami doma zkusit zná poslechová cvičení a tuto aktivitu tím trénovat.

Instrukce k poslechu nabízejí obě metodické příručky, a pokud více možností ke zpracování jednotlivých cvičení popisuje kniha pro učitele Macht mit! Ta nabízí konkrétní kontrolu cvičení, zdali jí mají fláci vypracovat v plénu i dvojicích atd. Ovšem instrukce, zdali mají učitelé poslech pustit s pauzami i bez, se vyskytují velmi zřídka. V této věci je to ponecháno na uvážení učitele.

Množství poslechových cvičení je v obou učebních souborech dostatečné, ale jak již bylo zmíněno, vzhledem k široké kategorie typů poslechových cvičení, je-li existuje, by obě učebnice mohly nabízet více druhů těchto cvičení.

5. RESUME

Diese Diplomarbeit beschäftigt sich mit der Problematik des Hörverstehens im Fremdsprachenunterricht und setzte sich zum Ziel, diese Sprechfertigkeit näher zu beschreiben.

Der theoretische Teil der Arbeit widmet sich dieser Sprechfertigkeit folgendermaßen: Er beschreibt, was Hörverständnis bedeutet, wie es beeinflusst werden kann und welche Probleme auftreten können. Außerdem werden verschiedene Typen des Hörverstehens sowie die Probleme, die entstehen können, behandelt. Nachfolgend wird erläutert, wie man einen Hörtext präsentieren kann, welche Hörübungen es gibt und an welcher Stelle des Unterrichtsverlaufs Hörverstehen-Aufgaben verwendet werden.

Der praktische Teil befasst sich mit der Analyse von Hörübungen in zwei modernen Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache, die für den Unterricht in der zweiten Stufe der Grundschule geeignet sind. Zunächst werden die beiden Lehrwerke beschrieben und es wird erwähnt, ob es dazu Hörübungen im Arbeitsheft gibt. Im Anschluss daran werden Lehrziele dargestellt, die die Schüler während der Arbeit mit dem Lehrbuch erreichen sollen, und es wird gleichzeitig untersucht, ob diese Ziele mit den Anforderungen des gemeinsamen europäischen Referenzrahmens und des Rahmenprogramms für die Grundschule übereinstimmen. Im nächsten Abschnitt werden einzelne Hörübungen aus den Lehrbüchern dargestellt, die durch wichtige Informationen ergänzt werden (Art des Hörverstehens bzw. der Hörübung, ihre Fundstelle sowie Aufgaben, die die Schüler machen müssen, und ob es zu den Aufgaben eine Illustration gibt).

Anhand dieser Analyse wurde festgestellt, dass es zwischen den beiden Werken einige Unterschiede gibt. Das Lehrbuch *Planet* ist in deutscher Sprache geschrieben, was bedeutet, dass auch die Instruktionen/Aufgabenstellungen zu den einzelnen Übungen auf Deutsch sind. Im Lehrbuch *Macht mit!* sind jene in beiden Sprachen enthalten: Auf Deutsch und Tschechisch. Für die Schüler ist es dadurch einfacher die Aufgabenstellungen zu verstehen. Das Lehrerhandbuch zu *Macht mit!* ist nur auf Tschechisch geschrieben.

Was die Hörübungen in den Arbeitsheften betrifft, lässt sich zusammenfassen, dass welche im Arbeitsheft *Macht mit!* zu finden sind. Das Arbeitsheft *Planet* bietet im Vergleich dazu keine Übungsaufgaben zum Hörverstehen.

Aufgrund der Analyse wurde weiter bewiesen, dass die Anzahl an Hörübungen in beiden Lehrwerken gleich ist. Beide Bücher enthalten ungefähr 100 Übungen.-Diese Übungen arbeiten

mit verschiedenen Hörtexten, deren Anzahl ebenfalls analysiert wurde. Es wurde festgestellt, dass sich im Lehrbuch *Macht mit!* mehrere Hörtexte befinden: Denn hier gibt es 57 Hörtexte, wobei im Lehrbuch *Planet* nur 41 zu finden sind-

Es wurde auch untersucht, wie viele Arten von Hörübungen die Lehrbücher verwenden und wie abwechslungsreich sie sind. Es gibt eine große Menge von diesen verschiedenen Übungen, aber keine der beiden Bücher enthält mehr als 21 davon. Im Lehrwerk *Planet* gibt es 21 Arten von Hörübungen, wobei eine sich sehr oft wiederholt: Die Schüler sollen ihrem Mitschülern Fragen stellen, die sich dem Thema *Hörverstehen* widmen.

Sehr oft werden Lückentexte benutzt. Das Buch *Macht mit!* enthält nur 14 verschiedene Typen von Hörübungen, in denen die Schüler am meisten Fragen beantworten sollen, die das Hörverstehen betreffen. In weiteren Fällen sollen sie Informationen zusammenfassen, die sie aus dem Text herausgefunden haben.

In beiden Werken gibt es Übungen, die vor allem nach dem Hören des Textes oder während des Hörens bearbeitet werden sollen. Es gibt nur wenige Übungen, die vor dem Hören stattfinden.

Alle diese Informationen werden in übersichtlichen Tabellen und Graphen zusammengefasst, die eine bessere Orientierung ermöglichen.

Sowohl das Lehrbuch *Macht mit!* als auch *Planet* enthalten Lehrziele, die die Schüler erreichen sollen. Aus der Analyse wurde ersichtlich, dass diese Ziele den Anforderungen des gemeinsamen europäischen Referenzrahmens und des Rahmenprogramms für den Unterricht an der Grundschule entsprechen.

Diese Diplomarbeit wurde mit dem Ziel verfasst, die Hörübungen in zwei ausgewählten Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache zu vergleichen und den Deutschlehrern beide Bücher in Bezug auf Hörverstehen und Hörübungen näher zu bringen, was ihnen in der Arbeit mit diesen Werken helfen könnte.

6. BIBLIOGRAFIE

BAUSCH, Karl-Richard, Herbert CHRIST a Hans-Jürgen KRUMM. *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. 4., vollständig neu bearb. Aufl. Stuttgart: UTB, 2003, xviii, 655 p. ISBN 38-252-8042-X.

DAHLHAUS, Barbara. *Fertigkeit Hören Fernstudieneinheit 5, Hörtexte*. München: Langenscheidt/Goethe Institut, 1994, 192 s. ISBN 34-684-9675-3

DUSILOVÁ, Doris. *Macht mit! u ebnice n m iny pro základní -koly a víceletá gymnázia. Druhý cizí jazyk*. Pracovní se-it. 3. díl. 1. vydání. Ed. V. KOLOCOVÁ, M. Schneider, M. Jankásková a J. Krüger. Praha: Polyglot, spol. s.r.o., 2011, 83 s. ISBN 978-80-86195-66-7.

DUSILOVÁ, Doris. *Macht mit! u ebnice n m iny pro základní -koly a víceletá gymnázia. Druhý cizí jazyk*. Kniha pro u itele. 3. díl. 1. vydání. Ed. V. KOLOCOVÁ, M. Schneider, M. Jankásková a J. Krüger. Praha: Polyglot, spol. s.r.o., 2011, 61 s. ISBN 978-80-86195-67-4.

HÄUSSERMANN, Ulrich a Hans-Eberhard PIEPHO. *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie*. München: Iudicium, 1996, 528 S. ISBN 3-89129-269-4.

HENDRICH, Josef a kol. *Didaktika cizích jazyk* . 1. vyd. Praha : SPN Praha, 1988. 498 s.

HENDRICH, Josef. *Poslech s porozum ním cizojazy nému ústnímu projevu*. In: *Cizí jazyky*, 1992/93, ro . 36, . 9 ó 10

CHOD RA, Radomír. *Didaktika cizích jazyk : úvod do v dního oboru*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2006. 212 s. ISBN 80-200-1213-3.

KOPP, Gabriele a Siegfried BÜTTNER. *Planet: Deutsch für Jugendliche*. Kursbuch. 1. Aufl., 1. Dr. Ismaning: Hueber, 2005, 128 S. ISBN 978-3-19-001679-2.

KOPP, Gabriele, Siegfried BÜTTNER a Josef Alberti. *Planet: Deutsch für Jugendliche*. Lehrerhandbuch. 1. Aufl., 1. Dr. Ismaning: Hueber, 2005, 188 S. ISBN 978-3-19-021679-6

KOPP, Gabriele, Siegfried BÜTTNER a Josef Alberti. *Planet: Deutsch für Jugendliche*. Arbeitsbuch. Pracovní se-it. 1. Aufl., 1. Dr. Ismaning: Hueber, 2007, 170 S. ISBN 978-3-19-291679-3.

PERCLOVÁ, Radka. *Poslech s porozuměním o aktivní, tvořivé činnosti*. In *Cizí jazyky*, 1997/97, ro. 40, . 1-2

ZAJÍCOVÁ, Pavla. *Didaktik der Fremdsprache Deutsch: Einführung in die Fachdidaktik des Deutschen als Fremdsprache*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2002. 176 s. ISBN 80-7042-605-5.

Internetové zdroje:

MSMT. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky* [online]. [Cit. 17. 6. 2014.] Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

NÚV. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání* [online]. [Cit. 17. 6. 2014.] Dostupné na: <http://www.nuv.cz/file/133>

ELP. *Evropské jazykové portfolio v praxi* [online]. [Cit. 20. 7. 2014.] Dostupné na: [http://elp.ecml.at/LinkClick.aspx?fileticket=aKwqQUzIr8s%3D&tabid=2844&language=en-GB:](http://elp.ecml.at/LinkClick.aspx?fileticket=aKwqQUzIr8s%3D&tabid=2844&language=en-GB)

7. SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Cíle obsažené v jednotlivých učebních souborech.....	44
Tabulka 2: Seznam zkratek	50
Tabulka 3 Počet jednotlivých typů cvičení v konkrétních učebnicích	107

8. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Graf popisující po et poslechových cvičení za jednotlivé lekce celkem	73
Obrázek 2: Graf po tu jednotlivých typ cvičení	74
Obrázek 3: Graf po tu poslechových text vs. po et poslechových cvičení celkem.....	74
Obrázek 4: Graf popisující po et poslechových cvičení dle jejich umístění.....	75
Obrázek 5: Graf po tu poslechových cvičení za jednotlivé lekce celkem	76
Obrázek 6: Graf po tu jednotlivých typ cvičení	76
Obrázek 7: Graf po tu poslechových text vs. po et poslechových cvičení celkem.....	77
Obrázek 8: Graf po tu poslechových cvičení dle jejich umístění.....	77
Obrázek 9: Graf popisující po et poslechových cvičení v jednotlivých lekcích	102
Obrázek 10: Graf po tu jednotlivých typ cvičení	103
Obrázek 11: Graf po tu poslechových cvičení vs. po et poslechových cvičení celkem	103
Obrázek 12: Graf po tu poslechových cvičení dle jejich umístění.....	104
Obrázek 13: Graf srovnávající učebnice Macht mit! a Planet	107
Obrázek 14: Graf popisující druhy poslech v jednotlivých učebnicích	109

9. SEZNAM ZKRATEK

Společný evropský referenční rámec	SERR
Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	RVP ZV

Typ poslechu	zkratka
Globální poslech	GP
Selektivní poslech	SP
Detailní poslech	DP

Umístění poslechového cvičení	zkratka
Před poslechem	Před P
Během poslechu	BP
Po poslechu	Po P
Typ prezentace poslechového textu	zkratka
poslechový text je prezentován zároveň s psanou podobou tohoto textu	tištěná podoba
poslechový text je podpořen ilustrací	ilustrace

Typ cvičení	zkratka
přiřazení informací z poslechu k obrázkům či pojmům (heslům, větám) ve cvičení	p i . k obr. i hesl m
text s mezerami (Lückentext)	Lückentext
cvičení založené na přiřazování informací z textu k řečníkům či pojmům, které jsou v poslechu zmíněny	přiř. k řečníkům
utvořit rozhovor	rozhovor
výběr odpovědí z několika daných možností (tzv. Multiple-choice)	M-CH
seřazení informací z poslechového textu do správného pořadí	seřazení info
kladení otázek k tématu poslechu	otázky

text zaměřený na čtení	text
označení slyšených slov	označení slov
přiřazení vět či pojmů, které k sobě patří	přiřazení k sobě
cvičení založené na otázkách kladených k tématu poslechu, konverzace na příslušné téma	konverzace
poznámky k poslechu	poznámky
shrnutí informací z poslechu	shrnutí
asociogram	asociogram
zodpovídání otázek k poslechu	zodpovídání otázek
cvičení založené na výpovědích typu ano x ne (ja x nein), správně x špatně (richtig x falsch)	RxF
oprava chybných informací	oprava
pohybové cvičení	pohyb
odhad téma poslechu	téma
vytvoření otázek k poslechu	vytvoření otázek
označení cesty	cesta
odhad nálady mluvčích	nálada